

ION COJA

Preoți cu crucea în fruntea neamului

Coperta: **Cristian NEGOI**
Tehnoredactare: **Adrian STANCIU**

© Toate drepturile și responsabilitățile asupra conținutului
aparțin autorului

ION COJA

**PREOȚI
cu crucea în
fruntea neamului**

EDITURA AEVEA

București, 2017

CUPRINS

1. Preoți cu crucea-n frunte.....	5
2. În loc de prefață <i>de Miron Scorobete</i>	16
3. Sfinții studenți VASILE BACIU și ION MOLDOVEANU.....	20
4. Prea Fericite Părinte Patriarh	36
5. România, grădina Maicii Domnului	41
6. Despre Patriarhul Teoctist numai adevărul !	61
7. Minunea de la Vorobiev	65
8. Părintele profesor IOAN G. COMAN.....	79
9. Graiul aromânesc confirmă și corectează Evangheliile	87
10. Minunea de la Buchenwald	93
11. Păcatul cel mai greu și norocul cel mai mare!.....	99
12. Mulțumescu-Ți, Doamne!	103
13. Primatul Ortodoxiei Românești	112
14. Cei doi Sfinți Voievozi, Ștefan cel Mare și Constantin Brâncoveanu, văzuți în comuniunea lor creștină și românească de Sorin Dumitrescu	117
15. Ciobănașul mioritic și modelul Christic.....	133
16. Troița Românească	155

1.

Preoți cu crucea-n frunte...

În Ajun de Crăciun, mă îndeamnă gândul cel bun, pe deplin mulțumit și împăcat cu condiția mea de român și de creștin, să consemnez pentru aceeași bucurie și a altora, câteva dintre reperatele sufletești pe care le port cu mine de ani de zile sau mai de curând. Le aleg pe cele care probabil lipsesc din mintea și sufletul celor care vor citi aceste rânduri și le ofer ca pe un dar de Crăciun, care să le întărească încrederea în ei înșiși, ca români și creștini. La cine se va nimeri să nu afle astfel de la mine nimic nou, să le fie de bine, fericite de ei că au deja parte de bucuriile cu care mă înfățișez dinaintea celor care mă vizitează când și când pe mai noua mea adresă de Internet: www.ioncoja.ro

Poate că nu e rău să povestesc ce anume m-a stârnit să consemnez cele de mai jos. Impulsul l-am primit la o recentă comemorare, unde am auzit – a câta oară?!, un comentariu ușuratic despre preoții noștri ortodocși, cum că lungesc prea mult slujba, fie la biserică, fie în afara ei... Alții, catolicii bunăoară, sunt mai *...expeditivi!* (Am auzit chiar acest termen!)

N-am încurajat niciodată astfel de vorbe, dar nici nu m-am ostenit să pun la punct lucrurile. Poate că nici nu am știut bine

cum s-o fac, cu ce argumente! Deunăzi am primit însă de la inimosul român care este domnul Vasile Șoimaru o cărticică despre tragedia de la **COTUL DONULUI 1942**, cum se numește opusculul tipărit la Chișinău, 2012... Text dens în revelații și consemnări dintre cele mai interesante.

Pentru mine cea mai cutremurătoare mărturie, culeasă de domnul Șoimaru de la medicul Iosif Niculescu, combatant pe frontul de Est, este următoarea:

„A fost un măcel nemaipomenit. Văd și acum o groapă imensă în care mai târziu au fost aruncați soldații noștri morți cu sutele. Gromki se numea acea loclitate. Groapa s-a făcut în spatele bisericii satului, care era mare ca o catedrală, bineînțeles că era cu geamurile sparte, ușile rupte, pereții murdari, era batjocorită. Bietul preot al regimentului, părintele Popescu de la Ștefănești de Argeș, Dumnezeu să-l ierte, n-a vrut să plece săracul până nu le-a făcut morților toate rugăciunile. Noi i-am zis: «Hai, părinte, că te iau rușii prizonier!»” N-a vrut să plece și l-au luat prizonier, stând ani și ani la ruși. Dar n-a vrut să plece până nu și-a făcut datoria.”
(pag. 20)

Episodul este încă o dată povestit la pagina 30-31:

„Acolo, unde era biserica, în dreapta erau mormintele ostașilor noștri. Și era un mormânt mai mare decât blocul ăsta în care locuiesc, un mormânt de 30 de metri lungime și 20 metri lățime. Acolo au fost îngropați morții de la divizia 11, 13 și 14. Și preotul Popescu, era din Ștefănești, Argeș, stătea la marginea gropii uriașe și citea rugăciunile și i-am spus: „Hai, părinte, că se văd rușii!”

Și el zice: «Domnule doctor, n-am terminat rugăciunile!»”

Era un om conștiincios. Și l-au luat rușii prizonier. A murit acum 2-3 ani. (...) Acest Popescu era preot la Ștefănești. A scăpat din prizonierat după câțiva ani, m-am dus la el, mi-a povestit ce a îndurat el în prizonierat și a scăpat cu viață. Și acum câțiva ani a murit, era nițel mai în vârstă ca mine.” (Mărturie luată în 2010..)

E greu să pui ordine în mulțimea de gânduri pe care le stârnește povestea acestui popă Popescu... Aleg gândul cel mai puternic: a fost un gest de martir, atins de aripa sfințeniei va fi fost acest popă Popescu! Neapărat să aflăm mai multe, tot ce se mai poate afla despre autorul unui asemenea gest: **„Domnule doctor, n-am terminat rugăciunile!...”**

Așadar, rușii au atacat exact când românii se pregăteau să-și îngroape morții! Copleșitori prin număr, rușii erau de neoprit, iar trupa de militari români, împutinată după lupte grele, nu mai putea apăra aliniamentul pe care se afla groapa comună a camarazilor morți în luptele din zilele anterioare. Și trupa a început să se retragă, numai că popa Popescu de la Ștefănești de Argeș nu putea să părăsească linia „frontului” său, cel nevăzut. Nu putea să oprească slujba de îngropăciune, nu putea să fie „expeditiv” cu rânduiala cea sfântă a Bisericii. A stat sub ploaia de „obuze și șrapnele” să-și termine toate rugăciunile rânduite pentru iertarea de păcate și odihna sufletelor celor căzuți pe câmpul de onoare al datoriei față de Țară și Neam... Putea să vină și un tsunami, nimic nu-l clintea pe preavrednicul preot! Pe prea preotul Popescu!

Teribilă priveliște! Cumplit moment!

E ciudat, dar cel mai mult mă gândesc la soldații ruși! Ce lumină de mult stinsă în sufletul lor se va fi aprins la vederea preotului pe care nimic nu-l poate abate de la împlinirea datinei creștine până la capăt. Vor fi înțelese semnificația a ceea ce vedeau?...

Dar noi? Noi am înțeles-o?...

Va fi să ne lămurim bine de ce un asemenea act de eroism creștinesc a rămas complet necunoscut și uitat în negura indiferenței noastre!...

Norocul nostru cu Vasile Șoimaru! A venit tocmai de la Chișinău ca să recupereze în inima Țării mărgăritarele frumuseții creștinești, ajunse *ante porcas!* Ce mare păcat ne-am fi făcut dacă se pierdea în neant această clipă pilduitoare pentru toată creștinătatea! Pentru orice om demn de acest nume!

Va fi să ne lămurim bine ce se mai poate face pentru recuperarea semnificațiilor atât de întăritoare pe care ni le lasă moștenire neștiută acest veritabil preot *cum cruce in frontem gentis!*

*

Altă poveste minunată despre preoțimea românească am auzit-o de la **Octavian Ghibu**, fiul marelui Onisifor Ghibu. L-am cunoscut după 1990, când tulburările stârnite de revizionismul maghiar ne-au făcut să aflăm unul de altul pe mulți români, ițindu-ne fiecare cu ce puteam în fața primejdiei. Recomandat de Onisifor Ghibu am ajuns să sărut mâna patriarhului Teoctist și să-l ascult, să mă minunez deopotrivă de înțelepciunea unui veritabil Părinte al Neamului, cum a fost Prea Fericitul Patriarh, dar și de „varianta” de limbă românească pe care o rostea domol și mereu cu privirea vie, cercetându-și interlocutorul sau, în Biserică, poporeniilor cei drept-credincioși!... Grijiuliu să fie înțeles!

Prea Fericitul nostru Părinte Teoctist! Iată alt subiect pe care sper să-l reiau cât de curând... Până atunci mă întorc la Octavian Ghibu.

Nu mai țin minte contextul în care Octavian Ghibu a ținut să-mi povestească despre lumea românească de după Al Doilea Război Mondial. Neamul românesc suferise o grea pierdere:

sute de mii, în jur de un milion de flăcăi muriseră pe cele două fronturi. O jertfă care a contat prea puțin în marile cancelarii ale lumii, unde s-a decis rezultatul final al imensei conflagrații. A contat însă în mediul preoțesc, în lumea și în sufletul preoțimii noastre! Cum-necum, preoții noștri, spontan sau împărtășindu-și unii altora grijile și îngrijorările păstorului de turmă, au ajuns să pornească și să susțină ani de zile o veritabilă campanie de regenerare demografică printre tinerele fete și femei care călcau pragul bisericii, la țară mai ales, explicându-le ce răspundere le revine pentru propășirea neamului: să nu pregete a-și spori familia cu pruncii de care avea nevoie în primul rând Neamul, să nu scadă, să nu se stingă!, indiferent cât erau de grele condițiile de trai de după război, loviți de secetă și foamete cum eram, descurajați de frustrările și nedreptățile de care aveam parte după încheierea păcii... Nu existau bărbați pentru toate fetele bune de măritat. Li se va ierta păcatul de a procrea „în afara legii”, căci nu va fi propriu-zis un păcat, ci împlinirea unei datorii, la ceas de cumpănă pentru soarta Neamului!

Fără să le ceară cineva, vreo autoritate de stat, ci numai din instinct național, din condiția preotului român de a fi „suflet din sufletul Neamului”, preoțimea românească a declanșat această veritabilă reacție „în legitimă apărare” a Neamului! Milioane de români, azi în viață sau urmași ai acestora, își datorează nașterea și viața cuvintelor rostite cu patos și cumpătare de preoții noștri la predică sau spovedanie, cuvinte purtătoare de viață, precum biblicul logos care a întemeiat Biserica!

Octavian Ghibu m-a sfătuit să deschid o discuție pe acest subiect cu Prea Fericitul!... N-am reușit să găsesc momentul cel mai potrivit. Nici nu m-am grăbit, starea fizică a Patriarhului părea și chiar era excelentă! „Ne va îngropa pe toți!”, se spunea în glumă și cu bucurie prin ungherele Patriarhiei... N-a fost să fie!... Urma să aflu de la Părintele Patriarh detalii privind formarea acestui „curent” de opinie și de atitudine în sînul Bisericii Neamului...

Nimeni nu știe mai bine ca taica popa că Dumnezeu ne dă, dar nu ne bagă în traistă!... Mai ales în ceas de cumpănă!

Cred că ar fi de folos și altora să mai depăn o amintire legată de Prea Fericitul nostru Teoctist. Era prin 1992-93, când am crezut că mă pot face util Părintelui Patriarh cu un sfat, cu un îndemn. Așa că i-am solicitat o întâlnire, și-a făcut timp pentru nevoiașul de mine, iar eu m-am apucat să-i țin o pledoarie avântată – ba chiar și documentată! – despre urgența orientării mai apăsate a Bisericii Ortodoxe spre o activitate de asistență socială, în folosul săracilor și a bolnavilor, a amărăștenilor din țară, tot mai mulți și mai necăjiți și complet abandonați de autorități! O pledoarie, în fapt, pentru ca Biserica să facă tot ce Guvernul nu era capabil să facă!... Am adus vorba și de exemplul Occidental, al implicării binecunoscute a catolicilor sau protestanților, a sectanților, în atât de multe proiecte sociale, pentru săraci, pentru tineret. Situația este atât de grea, nu mai avem nicio nădejde de la clasa politică... Am vorbit ce am vorbit și țin bine minte că am încheiat cu cuvintele: ***Prea Fericite Părinte, trebuie să luați taurul de coarne!***

M-a privit bine dispus de cuvintele cu care încheiasem și mi-a zis: ***A fost ieri pe la mine Marian Munteanu. Și tot așa mi-a zis și el: să iau taurul de coarne!...*** Apoi mi-a explicat de ce nu poate să facă asta! Sigur, este preocupat ca Biserica să ajute mai mult, să poată ajuta mai mult nevoiașii, tineretul! Dar trebuie multă grijă cum vom cumpăni lucrurile! Menirea Bisericii este să-l apropie pe om de Dumnezeu, să-l ajute să trăiască în comuniune cu Dumnezeu, cu învățătura lui Hristos! Ținta Bisericii este sufletul omului și mântuirea noastră, a fiecăruia și a Neamului ca întreg! Numai în plan secundar Biserica se ocupă și de nevoile trupului, de condiția materială a vieții, acordând sprijinul său mai ales celor care alt sprijin nu mai au! Bisericile din Occident, mărețele lor catedrale, sunt pline azi de turiști și mai deloc de credincioși, de enoriași! Este o criză mare în Bisericile apusene. Se pare că

exact aici au greșit: au dat prea mare greutate asistenței sociale în dauna asistenței duhovnicești, întru Domnul! Și a repetat: Biserica mijlocește între om și Dumnezeu! Îl ajută pe om să-L descopere pe Dumnezeu și să trăiască după poruncile Domnului, împărtășindu-se astfel din Duhul cel Sfânt!...

...Mărturisesc că nu am fost mulțumit de răspuns! Firește, n-am insistat, aveam în fața mea persoana cea mai venerabilă cu care am stat vreodată de vorbă. Am primit cu umilință cărțile pe care mi le-a dăruit la despărțire și am plecat destul de dezamăgit!...

M-a ajutat bunul Dumnezeu și nu m-a ținut mult supărarea. Ca un făcut, la câteva zile de la această discuție s-a publicat în toată presa un document al KGB-ului, cu instrucțiuni amănunțite pentru kaghebiștii rezidenți în Occident. Printre primele sfaturi și sarcini trasate de oficina ateismului de stat, a ateismului militant, activ și agresiv, era trecută frecventarea bisericii(!), cu sfaturi ce biserică să aleagă agentul KGB, după ce criterii etc. și, în mod apăsător, insistent, era îndrumat să sprijine programele de asistență socială ale bisericii, să se implice în derularea acestor programe! Nu sabotarea lor, ci KGB-ul, adică Satana însuși, recomanda susținerea acestor activități care mie mi se păruseră vitale pentru ca Biserica Ortodoxă să facă față „conurenței”! Să se înnoiască, să se primenească! Și alte baliverne!...

Instrucțiunile KGB-ului nu explicau care era efectul acestor programe și de ce agenții ateismului mascat, disimulat, trebuiau să le sprijine. Era limpede însă că acest efect le era cunoscut, convenea dușmanilor Bisericii, dușmanilor lui Dumnezeu!...

Tragă fiecare, după mîntea lui, ce concluzie poate. Eu nici măcar nu am mai încercat să înțeleg raționamentul diabolic! Eram prea bucuros să constat că Prea Fericitul nostru Patriarh nu se înșela, se înșela robul lui Dumnezeu cel subsemnat...

*

În fine, de dragul Treimii, mai dau un reper întăritor pentru orice suflet de creștin. Ca să fie trei!... Altele, câte le-aș mai putea pune pe masă, cu altă ocazie!...

E vorba de părintele **Leonte Radu**, din Sibiu... Nu m-am învrednicit să-l mai caut, să-l mai văd, să mai stăm de vorbă... În urmă cu câțiva ani se apropia de centenar.. Ca și doctorul Niculescu mai sus pomenit.

L-am cunoscut pe părintele Leonte Radu tot după 1990, cam în aceleași împrejurări, în peregrinările prin Țară impuse de un minim activism politic la care m-a obligat turnura evenimentelor post-decembriste! M-a găzduit câteva zile în casa sa, așa că am avut timp să punem Țara la cale. Cel mai mult am dorit și am încercat să afl de la părintele Leonte **cum a fost?** Cum a fost la Aiud și prin celelalte închisori în care și-a petrecut 24 de ani de viață! Întemnițat pentru crima de a fi gândit și nădăjduit înspre binele Neamului său românesc! Nu omorîse pe nimeni, nu furase, nu mințise, ci doar se arătase gata de orice sacrificiu pentru biruința Crucii, pentru mântuirea sa și a Neamului!

Fusese student la teologie, terminase facultatea, urma să fie hirotonisit preot după căsătoria cu aleasa inimii sale. A fost ridicat de agenții Siguranței chiar în toiul nunții, l-au luat din capul mesei, de lângă viitoarea preoteasă, de lângă toți cei dragi! În primăvara lui 1941! S-a mai întors acasă după 24 de ani! Un sfert de veac, anii cei mai puternici și mai frumoși și i-a petrecut în hrubele întunecate de la Jilava, Gherla, Aiud, Pitești... Dar s-a simțit alesul și favoritul lui Dumnezeu și al Sfintei Fecioare regăsindu-și soția nenunțată care îl așteptase atât amar de ani ca să încheie ce începuseră în fragedă junețe... Douăzeci și patru de ani îl așteptase doamna preoteasă...

Aflasem toate astea de la alți sibieni, astfel că în lungile discuții purtate mai apoi acasă la părintele Radu m-am ferit să

deschid eu acest subiect: peregrinările prin temnițele Patriei! Totuși, când ne-am apropiat cât de cât de acest subiect, mi-am luat inima în dinți și l-am întrebat:

– Părinte, cum este să stai douăzeci și patru de ani în închisoare?!...

Nu mi-am dat seama dacă i se mai pusese această întrebare. Răspunsul nu a venit imediat, dar nici nu a așteptat prea mult. L-a găsit fără nicio ezitare:

– Dragul meu, la început, în primii cinci-șase ani, nici nu pricepi care este câștigul tău că te afli acolo!...

Năprasnic răspuns!... Câștigul tău, câștigul că te afli în lanțuri, departe de lumina zilei și de cei dragi?... Auzisem bine?

Am simțit că nu se cade să cer alte deslușiri, să mă mulțumesc cu ce pot eu pricepe! Oricum, lucrul cel mai important era ușor de înțeles: se considera părintele Radu în câștig! Nu ofta, nu regreta, nu reclama, nu aducea nimănui vreo învinuire! Acolo, în mizeria și suferința fizică cea mai nenorocită, cea mai degradantă, dobândise ceva ce viața în libertate și plăceri nu-ți putea da! Anii aceia, douăzeci și patru, nu fuseseră ani pierduți, așa cum mi se păruse mie și oricăruia dintre noi, privind lucrurile „de pe margine”!

...N-am insistat și am lăsat să mă învrednicesc singur să pricep mai mult. Dar nu îndrăznesc să mă substitui părintelui Radu și să spun și altora ce ar fi de înțeles. Păstrez pentru mine!

Întâmplarea însă, adică Cineva, îmi aduce în casă o cărticică scoasă la tiparnița care va publica și aceste rânduri, intitulată **Chipuri din temnița de la Aiud**. La pagina 13 – număr magic pentru români – citesc despre „Sfântul închisorilor”, Valeriu Gafencu: **„Prin 1943, Valeriu a fost izolat la Zarca cu regim sever. Aici s-a dedicat în întregime rugăciunii inimii, spunând neîncetat «Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!» Îndrumător i-a fost acea carte mică scrisă de un anonim intitulată Pelerinul**

rus. Primii ani fuseseră de căutare, următorii de lacrimi și pocăință, iar acum erau ani de vorbire cu Dumnezeu, de trăire cu Dumnezeu pe calea rugăciunii.”

Așadar, precum Valeriu Gafencu, poți să ajungi să vorbești cu Dumnezeu mai degrabă din hăul temniței decât din altă parte?!... A trăit acest moment de maximă fericire a împlinirii de sine și părintele Radu Leonte? A convorbit cu Dumnezeu la Aiud?... Așa se pare.

...Mă apropie și mai mult de răspunsul pe care nu l-am primit explicit de la părintele Radu încă un text, ***Imn pentru crucea purtată*** de Virgil Maxim. Autorul a trecut și el prin aceeași experiență „carcerală”, în același „univers concentraționar”, adică tot așa, peste 20 de ani de detenție. O carte definitorie pentru ortodoxia românească, pentru demnitatea ființei umane:

„Condiția de claustrare fizică determină procesul eliberării sufletești, spirituale. Celula nu mai era camera de pedeapsă și tortură a izolării prin care și din care să plângi lumea care chiar ea te-a pervertit, chiar ea te-a hrănit cu lumina falsă a bucuriilor trupești, a egoismului și orgoliului, făcându-te să crezi că în micimea și ignoranța ta ai fi «cineva». Celula era chilia eliberatoare în care intrai ca să te vezi pe dinăuntru, așa cum ești: gol și ticălos, neputincios și slab, îndoielnic și nehotărît, nevrednic în fața lui Dumnezeu de vreun merit, doar vrednic de mila Lui.

Și atunci: binecuvîntat fie Dumnezeu, Cel Ce a dat omului prilejul suferinței pe acest pământ. Nu este alt remediu pentru a te scula din boala inconștienței, a nepăsării și a prostiei, decât suferința. O, dacă Dumnezeu nu ne-ar fi dat acest trup material în care să primim și să ispășim prin suferință greșelile sufletului, am fi fost alături de satana în veșnicie.”
(pag.73)

În bună măsură acesta ar fi răspunsul la întrebarea pe care m-am sfiit să i-o pun părintelui Radu Leonte: **Care a fost câștigul de care vorbiți?! Care poate fi câștigul cu care te alegi după un sfert de veac de detenție?!...**

Nu pot spune că am înțeles altceva decât că da, este posibil ca din cea mai ne-dorită ipostază, a suferinței, omul, omul creștin mai ales, să dobândească un câștig la care nu s-a gândit mai înainte. Un câștig pe care nu ți-l dorești decât atunci când îl dobândești! Atunci afli că poate exista și un asemenea câștig... Nu-l poți transfera altcuiva. Pentru că acel câștig ești tu însuși cel rezidit, cel împlinit după proiectul inițial, dumnezeiesc. De care n-ai știut nimic și îl descoperi numai dacă te învrednicești să-l împlinești. Și să devii astfel alt om, *Om!*

22 decembrie 2012

2.

În loc de prefață

Stimate domnule Coja,

Nu am văzut indicația că textul *Preoți cu crucea-n frunte* ar fi inclus în trilogia *Șeitaniilor*. Vă sugerez, în cazul că mai puteți interveni în manuscris, să-i acordați spațiul unui capitol. E atât de dens și atât de plin de semnificații încât trebuie neapărat găsită modalitatea ca el să circule.

Mă bucur că pledați cu atâta vigoare (și ardoare) pentru Biserica Neamului.

Am fost de-a dreptul emoționat când am citit cele ce le spuneți în legătură cu Cotelul Donului, ce uriașă pierdere am fi suferit dacă acel episod nu ar fi fost recuperat și oferit dăinuirii veșnice de către dl. Vasile Șoimaru. Și am făcut această reflecție. Noi, în perspectiva cotropirii totale a țării, am depus spre ocrotire unui aliat puternic tot ceea ce țara avea de valoare și ceea ce putea fi deplasat, toate bunurile mobile, Tezaurul Național (noroc că nu am putut mișca din loc și pământul că am fi rămas fără țară). Ei bine, așa cum se știe, mai pe față sau mai aluziv, mai vehement sau mai potolit, ne luptăm și azi, fără prea clare perspective, să ne redobândim Tezaurul, adică Țara în ce consta ea ca bun mobil în

1917. O pierdere atât de colosală încât nu o putem cuprinde nici cu imaginația. Dar – asta era reflecția mea – nu cumva suferim o și mai mare pierdere, fără să ne fie sechestrat de către străini, prin ceea ce lăsăm neantului din Tezaurul nostru, material și spiritual, din neglijență, din inconștiență, din lipsa de prețuire a valorilor? Ca exemplu: episodul de la Cotul Donului, pe care, fără actul salvator al d-lui Vasile Șoimaru, îl pierdeam definitiv.

Pentru că episodul e cutremurător în monumentalitatea lui.

Să reconstituim.

Oastea română e divizată în două compartimente: o parte sunt ostașii căzuți la datorie aruncați ca deșeurile într-o groapă comună și o altă parte ostașii învinși care se retrag în dezordine nemaisperând altceva decât să-și salveze viața. Cine să mai stea în calea unui puhoi de milioane, în stare să cotopească jumătate de Europa, în stare să facă praf Berlinul, până mai ieri stăpânul de necontestat al lumii?

Și totuși...

Când oștirea română era pe jumătate sub pământ și pe jumătate fugea în cea mai mare grabă, ceva din ea a rămas să facă față puhoiului dezlănțuit.

Cât din ea?

Un om, un ins, unul singur: preotul.

El s-a solidarizat nu cu cei care se salvau, ci cu cei care rămâneau ai nimănu și căroră, ca să nu rămână ai nimănu, el le netezea calea către cer. A fost luat prizonier, a fost purtat, cum spune regretatul Grigore Vieru, „prin Siberii fără de sfârșit”, a rămas singur, a suferit enorm. Dar, în această încheștare pe viață și pe moarte, nu el a fost cel învins. El a fost învingătorul.

Este cutremurător, dar, nu numai atât, e înălțător!

Asta a făcut Biserica națională vreme de două mii de ani, de la crucea în X – ca avertismentele de pericol de la traversarea căilor ferate – a Sfântului Andrei până azi. Când totul părea

pierdut, când și ultima șuviță de speranță seca, ieșea ea și punea piept furtunii. În cei o mie de ani de năvăliri năprasnice am fi pierit fără urmă, unii sub pământ, alții fugind rupând pământul. Dar a ieșit ea, Biserica, și ne-a ținut în viață. Și când, după mia de ani, toată lumea uitase de noi, fericită că am pierit, am ieșit la suprafață și i-am venit de hac.

Evocarea d-lui Vasile Șoimaru mi-a adus în minte o alta. Nu dramatică, petrecută în cu totul alte condiții, dar, tot așa, ilustrând acțiunea Bisericii în păstrarea ființei neamului.

Mi-a povestit-o Doamna Veturia Goga.

În cadrul Complexului muzeal de la Ciucea există și o biserică de lemn. Ea are o istorie a ei, interesantă din moment ce i-a impresionat și pe niște hinduși.

În primăvara trecută, fiica mea, artist plastic, la solicitarea Muzeului din Ciucea, a deschis acolo o expoziție cu ilustrații la poeziile lui Goga în cadrul „Anului jubiliar Octavian Goga” (jubileu total ignorat în restul țării – încă o dovadă a acelor pierderi inestimabile din Tezaurul nostru spiritual de care vorbeam adineauri). Într-una din vizitele pe care le-am făcut cu acel prilej, intrând, ca de fiecare dată, în biserica de lemn, am dat înăuntru – surpriză! – peste niște tineri indieni. Cum nu era nici un ghid prezent, mi-am arogat eu această misie și le-am povestit biografia venerabilului lăcaș care, cum spuneam, i-a uimit.

Iată cum stau lucrurile în relatarea Doamnei Prim-ministru Veturia Goga (numai sub aceasta formulă admitea să fie adresată).

După ce au cumpărat domeniul de la văduva lui Ady Endre, poetul cu care Goga era prieten și-l prețuia ca artist, au auzit că într-un sat din Sălaj oamenii își demolează vechea biserică de lemn pentru a-și ridica alta de zid. Goga s-a oferit să le cumpere biserica veche. Oamenii au fost fericiți pentru că, în loc să pună lemnele pe foc, iau bani buni pe ele, capital ce acoperă ceva din cheltuielile cu noua construcție.

Goga a dus un camion cu remorcă în care au fost încărcate bârnele bisericii sacrificate. Necazul a fost că, la ieșirea din Zalău, pe panta Meseșului, șoseaua face o sumedenie de serpentine, vreo zece, atât de strânse încât camionul cu remorca nu le puteau lua. Astfel că, la fiecare cotitură, camionul oprea, oamenii descărcau toate bârnele, camionul vira, bârnele erau încărcate la loc, se mai înainta douăzeci de metri, se descărcau bârnele, camionul vira, bârnele se încărcau la loc și așa de zece ori. Până la urmă s-a ajuns cu bine la Ciucea, biserica a fost reclădită la loc exact cum a fost, azi e biserica mănăstirii de maici și totul merge cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

Asta a făcut Biserica Neamului vreme de două mii de ani. De fiecare dată, la fiecare piedică ivită, s-a descărcat la pământ, s-a încărcat din nou, s-a descărcat la pământ, s-a încărcat din nou, și tot așa, până azi. Nu s-a simțit umilită când a fost făcută o grămadă informă de lemne aruncate la marginea drumului. S-a încărcat din nou și s-a dus mai departe. Și, triumfătoare, a fost din nou biserică, așa ca la început, de lemn, dar cea mai înaltă biserică de lemn din lume! O capodoperă.

Nu vom pieri, asta e concluzia.

Când vom constata că nu mai avem nimic, că nu mai suntem nimic, va fi Biserica noastră!

Și ea ne va da tăria să fim.

Doamne ajută!

Miron Scorobete

3.

Sfinții studenți VASILE BACIU și ION MOLDOVEANU

Vreodată, se va face dreptate până la capăt și pentru legionari. Ceea ce, după mintea mea, înseamnă și trecerea în rândul sfinților a dumnealor VASILE BACIU și ION MOLDOVEANU. Vor fi „sfinții studenți”, care au trecut în lumea celor dreți prin moarte martirică, în cumplita zi de 22 septembrie 1939. VASILE BACIU la Tecuci, ION MOLDOVEANU la Ploiești.

Aidoma biblicului Irod, regele criminal, criminalul cel mai sângeros din Istoria Neamului românesc, fie-i uitat spurcatul nume!, a dat ordin să fie uciși, pe loc, fără nicio judecată, toți legionarii aflați în temnițele regimului, la care să se adauge câte trei legionari în fiecare județ, luați la întâmplare, numai legionari să fie! Un total de circa 300 de martiri ai credinței în Iisus și în Neam. O crimă fără egal...

VASILE BACIU nu a fost ales de poliția din Tecuci să fie împușcat în mod „exemplar”, la răscruce de drumuri, să fie văzut de toată lumea: cine va face ca el, ca el s-o pățească! Nu se numă-

ra printre legionarii cei mai cunoscuți, cu vechime în Mișcare... Poliția a desemnat un grup de trei legionari, i-a târât prin oraș până la locul execuției și când se pregăteau să ducă la îndeplinire ordinul nemernicului „Vodă”, a intervenit tânărul VASILE BACIU, aflat printre privitorii care se întâmplau a fi de față. Tânărul s-a apropiat de polițistul mai mare în grad și i-a vorbit cam așa – cuvinte reconstituite, imaginate de subsemnat: „Domnule polițist, știu că aveți ordin să ucideți trei legionari, indiferent cine sunt aceștia. Și eu sunt legionar! Vă rog să mă luați pe mine în locul camaradului X – al cărui nume nu se mai știe. Dînsul este tată a trei copii care rămân astfel orfani. Luați-mă pe mine în locul său, eu nu am copii...” Așa a ajuns VASILE BACIU din Tecuci pe Lista de sfinți legionari martirizați din ordinul regelui scelerat și sperjur.

Povestea studentului ION MOLDOVEANU din Ploiești este la fel de minunată, de nemaipomenită: Când cei trei legionari desemnați de jandarmeria Ploieștiului să fie dați ofrandă Bestiei regale au fost aduși în Piața Gării de Sud, unde circulația este cea mai intensă, s-a auzit o voce: „Oprți execuția! Stați! Oprți execuția!”... Și s-a văzut un tânăr alergând disperat spre locul cumplitei execuții! Cu greu trăgându-și sufletul de cât alergase ca să ajungă la timp, tânărul arătă spre unul dintre cei trei: „Dumnealui nu este legionar! Este o confuzie de nume. Eu sunt legionarul ION MOLDOVEANU! Pe dumnealui îl cheamă la fel, dar nu este legionar! Ați greșit!”

Jandarmul șef nu a avut nimic de obiectat și s-a ...corectat, împușcându-l pe adevăratul legionar ION MOLDOVEANU!

Minune curată a fost și felul cum s-a aflat de cele povestite mai sus abia în urmă cu un an.

Alături de VASILE BACIU și ION MOLDOVEANU au mai fost executați și alți studenți – mai mult de patruzeci, printre ei și doi elevi LEVIZCHI ȘTEFAN și TIPONUȚ GHEORGHE.

Iată lista tuturor românilor care au avut parte de moarte de martiri, pentru vina de a-și fi închinat viața Neamului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos:

*

Lista legionarilor asasinați la 21-22 sept. 1939

Bibliografie:

Vezi Gh. Buzatu și colaboratori, *Radiografia dreptei românești (1927–1941)*, București, Editura FFPress, 1996, pp. 120-123 (inclusiv bibliografie); M. Tase, *Miti Dumitrescu*, Salzburg, Colecția „Omul Nou”, 1952; Mișcarea Național Creștină, *Noua Dreaptă*, revistă online, disponibilă pe Internet.

MASACRAȚI ÎN PIAȚA Sf. ELEFTERIE DIN **BUCUREȘTI**,

LA 21 Sept. 1939

Dumitrescu Miti (avocat)

Ionescu Ion (student)

Isaia Ovidiu (fotograf)

Moldoveanu Ion (student)

Paraschivescu Gheorghe (student)

Popescu Cezar (student)

Stănciulescu Marin (mecanic)

Popescu Traian (student)

Vasiliu Ion (desenator)

ASASINATI LA INCHISOAREA **RÂMNICUL SĂRAT**,

în noaptea de 21-22 Sept. 1939

Sunt târâți pe rând în curtea închisorii și asasinați:

Clime Gheorghe (inginer)

Cantacuzino Alecu (avocat)

Iotu Nicolae (avocat)

Tell Alexandru (avocat)

Furdui Gheorghe (doctor în teologie)

Dobre Bănică (licențiat)

Polihroniade Mihail (avocat)
Craja Paul (medic)
Simulescu Sima (profesor)
Apostolescu Gheorghe (comerciant)
Istrate Gheorghe (licențiat)
Banea Ion (avocat, medic)
Serafim Aurel (inginer)

ASASINAȚI ÎN SPITALUL MILITAR DIN **BRAȘOV**

Cotigă Traian (avocat)
Ionică Eugen (inginer)
Siancu Emil (ofițer)
Pihu Grigore (licențiat)
Susman Iuliu (funcționar)
Herghelegiu Ion (avocat)
Proca Gheorghe (funcționar)

ASASINAȚI ÎN LAGĂRUL DE CONCENTRARE DE LA **MIERCUREA CIUCULUI**

În acea noapte sângeroasă, 44 de legionari au fost treziți din somn și strigați de pe o listă de către un ofițer. Li s-a cerut să se pregătească repede că trebuie să plece în alt lagăr.

În fața porții de sârmă ghimpată s-a format coloana. La lumina lămpașelor au fost legați unul de altul de mâini cu funii. De jur împrejur, încercuiți de agenți-călăi, pornesc spre drumul jertfei lor supreme.

Înainte de ieșirea din lagăr, Iordache Nicoară, cel mai iubit de toți pentru necuprinsa dragoste și bunătate ce revărsa în jurul lui, spune *Tatăl Nostru*.

Între tufăriile din apropierea lagărului îi aștepta mitraliera. Aici începu să se spună o altă rugăciune. Mitraliera însă n-a lăsat-o să se sfârșească. Cei 44 de flăcăi – legionari români; se prăbușesc, unul peste altul, cu rugăciunea pe buze. Unul dintre ei mai putu striga într-o ultimă suflare: „Trăiască Legiunea și Căpitanul!”

Benec Constantin (funcționar)
Biris Ovidiu (avocat)
Borzea Titus (student)
Buhai Vasile (funcționar)
Cioflec Marius (student)
Comjic Stefan (student)
Coman Cozmin (student)
Gheorghe Constantin (student)
Constantinescu Dumitru (medic)
Corbeanu Vasile (student)
Dobrin Liviu (medic)
Dorca Afilon (teolog)
Docaru Dumitru (subinginer)
Enescu Ion (funcționar)
Felecan Vasile (muncitor)
Filipov Vasile (student)
Gârnicianu Florin (ofițer)
Grama Iosif (student)
Iordache Nicoară (asist. univ.)
Macoveschi Ion (student)
Micu Augustin (inginer)
Mincă Ilie (ofițer)
Miter Ion (student)
Noaghea Virgil (student)
Nitiu Aurel (student)
Pavelescu Alexandru (avocat)
Popa Tiberiu (student)

Popescu Marin (student)
Popescu B. Anton (funcționar)
Prodea Nicolae (muncitor)
Rădulescu Virgil (ziarist)
Raicu Constantin (licențiat)
Stamate Eugen (student)
Stegărescu Const. (licențiat)
Strugaru Nicolae (avocat)
Susai Vasile (licențiat)
Teodorescu Gheorghe (sculptor)
Tiponut Gheorghe (elev)
Todan Coriolan (student)
Ungureanu Corneliu (licențiat)
Ursu Ion (student)
Vasilii I. Gh. Galus (ofițer)
Vilmus Adam (muncitor)
Zache Petre (funcționar)

ASASINAȚI ÎN LAGĂRUL DE CONCENTRARE **VASLUI**

Antoniou Ion Pâsu (avocat)
Belgea Ion (avocat)
Boboc Constantin (student)
Borzea Virgil (ofițer)
Bujgoli Spiru (licențiat)
Busuioc Ion (student)
Calpăr Mihai (teolog)
Cârdu Valeriu (poet)
Clime Traian (funcționar)
Comănescu Nicolae (ofițer)
Danielescu Iosim (student)
Dobre Ion Radu (muncitor)

Gârnicianu Victor Puiu (avocat)
Goga Mircea (student)
Maricari Nicolae (ofițer)
Moraru Alex Bubi (student)
Motoc Mircea (student)
Nicolicescu Gheorghe (inginer)
Popescu Spiru (student)
Popescu Vasile (student)
Răcman Gogu (student)
Riosanu Petre (inginer)
Spânu Iordache (student)
Stahu Teodor (avocat)
Sola Stavre (student)
Supila Polisperhon (student)
Teohari Mircea (student)
Tucan Boris (student)
Tudose Teodor (avocat)
Volocarui Gheorghe (funcționar)
Zus Radu (student)

Vreme de două zile, trupurile lor sunt lăsate în văzul lumii. Dascălii primeau ordin să aducă pe rând școlile de copii ca să privească pe acești feciori transformați într-un morman de cadavre.

...Astfel voiau călăii să imprime teroarea în inima tînăra a elevilor.

ASASINATELE DE PE TOT CUPRINSUL ȚĂRII LA 21-22 SEPT. 1939

Poliția și unitățile de jandarmerie din toate județele au primit, în aceeași noapte, ordinul să aresteze și să execute imediat, în locuri publice, câte trei legionari.

JUDEȚUL

Arad

Măduță Ioan (avocat)

Bulboacă Ioan

Julan Ilie (agricultor)

Argeș

Pielmuș Ioan (ofițer)

Olteanu Vasile

Amzăr Traian

Bacău

Condopol Mircea

Mandache Alexandru

Antonovici Constantin (student)

Bălți

Condrationic Alexe

Ursache Victor

Gherman Ioan

Bihor

Cozma Lazăr

Jude Dumitru

Botoșani

Iftimuță Vasile

Grigoriu Mihail

Mancoș Gheorghe

Brăila

Bobotă Teodor

Udrea Ion

Braşov

Faur Ioan (profesor)

Bordeianu I. Lehaciu

Nicolici Nicolae

Popacioc Radu

Buzău

Voinea Constantin

Caliacra

Caranica Petre (student)

Popescu Hristu (ţăran)

Cavachi Dumitru (student)

Câmpulung

Irimiciuc Valerian (cojocar)

Ţăranu Traian

Cozan Luchian

Caras

Borzac Lazăr (muncitor)

Băleanu Ion (funcţionar)

Cerbu Iancu

Cernăuţi

Pisarciuc Silvestru

Regwald Francisc

Molotiu Ioan

Cetatea Albă

Vlădău Ioan

Păucă V. Dumitru (revizor şcolar)

Curoglu Damian

Ciuc

Duma Iosif (profesor)

Caranica Ioan

Mirea Ilie

Cluj

Cuibuș Petre

Eremia Nicolae

Constanța

Chivu Ion (preot)

Chiriazii Constantin (funcționar)

Mocanu Staicu (preot)

Secărescu Ion (preot)

Covurlui

Popa Costăchel

Croitoru Tudor

Potolea Gheorghe (ofițer invalid de război)

Dâmbovița

Nițescu Petre

Lungu Ion (învățător)

Gâlmeanu Ion (student)

Dolj

Horculescu Nicolae

Poenaru Ilie

Ștefănaș Ioan

Dorohoi

Surugiu Gheorghe

Barbu Gheorghe

Honceru Ion

Durostor

Nastu Nicolae (țăran)
Manganita Constantin (țăran)
Memu Dionisie (țăran)

Fălciu

Codreanu Ion (inginer)
Nicolae Emil
Croitoru Vasile

Gorj

Șerban Constantin
Munteanu Gheorghe (căpitan)
Motomanca Grigore (preot)

Hotin

Dubuleac Vasile
Dubovinschi Teodor
Soroceanu Dumitru Iacob

Hunedoara

Popa Petre (muncitor)
Cornea Gheorghe
Sârbu Nicolae

Ialomîța

Manolescu Grigore
Constantinescu Constantin
Badea Traian

Iași

Dănilă Nicolae (licențiat)
Leontin Miron (preot)
Bagdad Elena

Lăpușna

Diaconescu Vasile (colonel)

Florescu Sergiu (ziarist)

Palamarciuc Ion

Maramureș

Butnaru Ion

Chirculită Dumitru

Belidean Mircea (student)

Mehedinți

Gheorghiu Victor

Geacu Hristu Petre

Gheorghievici N.

Mureș

Rusu Iacob

Paletaș Francisc

Pădureanu Nicolae

Muscel

Nerasan Ion (avocat)

Stancu

Năsăud

Tonea Simion

Girigan Cornel

Tolan Alexandru

Neamț

Malinici Nicolae

Avădanei Vasile

Puiu Vasile

Olt

Găman Florea (elev)
Mânzu Dumitru (student)
Preda Gheorghe

Orhei

Zalupcescu Grigore
Mocanu Andrei
Răileanu Naum

Prahova

Cojocaru Alexandru
Filip Dumitru

Putna

State Vasile
Voinea Nicolae
Marin Petre
Roman
Creangă Vasile

Romanați

Niculescu Gheorghe
Oprovinci Horia

Sălaj

Burcas Augustin

Satu Mare

Bozântan Victor (avocat)
Jitaru Spiridon

Severin-Lugoj

Galescu Pavel (curelar)
Ghindă Gheorghe (muncitor)
Sârbu Damaschin (tăran)

Soroca

Levizchi Stefan (elev)
Știucă Boris
Criclivai Azare

Suceava

Răut Ion
Gemeniuc Ion
Jitaru Spiridon (student)

Târnava Mică

Bârză Gheorghe
Pris Ion
Codrea Nicolae

Tecuci

Căsăneanu Gheorghe
Teodorescu Spirache
Baciu Vasile (student)

Teleorman

Abagiu Dumitru (comerciant)
Cristea Aristotel
Toader Dumitru (comerciant)

Tighina

Heidenrich Vladimir
Căldare Constantin
Caragancev Ion

Timiș-Torontal

Udrea Teodor (croitor)
Dragomir Gheorghe (șofer)
Cocora Alexandru

Trei Scaune

Lascăr Gheorghe (inginer)
Vrânceanu Gheorghe
Caranica Enache (licențiat)

Turda

Cucerzan Constantin (student)
Nichita Augustin (măcelar)
Tonceanu Gheorghe (student)

Vâlcea

Nicolaescu Aurel (preot)
Diaconescu Dumitru (preot)
Vasilescu Nicolae (tâmplar)

Cadavrele celor asasinați au fost lăsate timp de trei zile expuse în piețele publice. Elevii din toate școlile au fost aduși să le vadă și nici copiii celor uciși nu au fost cruțați de la acest spectacol.

Dumnezeu să-i odihnească în împărăția Sa.

Ion Coja
1 octombrie 2014

POST-SCRIPTUM Legionarii au și ei multe păcate. Păcatul cel mai mare, după umila mea părere, constă în neglijența cu care au tratat consemnarea propriilor fapte. A isprăvilor legionare. Arhiva legionară este extrem de lacunară. Ce se mai poate salva

trebuie urgent trecut din memoria orală în cea scrisă. Site-ul nostru, www.ioncoja.ro , stă la dispoziția celor ce mai știu câte ceva...

NOTĂ În mai multe lucrări, numele lui ION MOLDOVEANU este greșit consemnat printre victimele de la București. El aparține, cu întreaga sa sfințenie, Ploieștiului, județului Prahova.

*

La Tecuci, mormântul legionarului martir VASILE BACIU de ani de zile este curățat, îngrijit și acoperit cu flori prin strădania unui tânăr de ispravă, al cărui nume, din păcate, nu ne este permis să-l facem public, aceasta fiind dorința imperativă a inimosului nostru camarad...

Dumnezeu să-i dea după inima sa generoasă, putere, sănătate și izbândă în toate!

4.

Prea Fericite Părinte Patriarh,

Cu câțiva ani în urmă am aflat despre comportamentul excepțional al unor tineri români care cu prețul vieții lor au demonstrat perenitatea vie, activă, a celor mai înalte valori creștine. Cuvintele mele nu sunt în stare să comenteze faptele dumnealor VASILE BACIU și ION MOLDOVEANU, așa că mă grăbesc să vă aduc la cunoștință faptele:

Aidoma biblicului Irod, regele Carol al II-lea, criminalul cel mai sângheros din Istoria Neamului românesc, în septembrie 1939 a dat ordin să fie uciși, pe loc, fără nicio judecată, toți legionarii aflați în temnițele regimului, la care să se adauge câte trei legionari în fiecare județ, luați la întâmplare, numai legionari să fie! Un total de circa 300 de martiri ai credinței în Iisus și în Neam au căzut victime ale regelui nelegiuit. O crimă fără egal în istoria Neamului nostru...

Studentul VASILE BACIU nu a fost ales de poliția din Tecuci să fie împușcat în mod „exemplar”, la răscruce de drumuri, să fie văzut de toată lumea: cine va face ca el, ca el s-o pățească! Nu se număra printre legionarii cei mai cunoscuți, cu vechime în

Mișcare... Poliția a desemnat un grup de trei legionari, i-a târât prin oraș până la locul execuției și când se pregăteau să ducă la îndeplinire ordinul, a intervenit tânărul VASILE BACIU, aflat printre privitorii care se întâmplau a fi de față.

Tânărul s-a apropiat de polițistul mai mare în grad și i-a vorbit cam așa – cuvinte reconstituite, imaginate de subsemnat: „Domnule polițist, știu că aveți ordin să ucideți trei legionari, indiferent cine sunt aceștia. Și eu sunt legionar! Vă rog să mă luați pe mine în locul camaradului X – al cărui nume nu se mai știe. Dînsul este tată a trei copii care rămân astfel orfani. Luați-mă pe mine în locul său, eu nu am copii...”

...Așa a ajuns VASILE BACIU din Tecuci pe Lista legionarilor martirizați din ordinul regelui scelerat și sperjur.

Povestea studentului ION MOLDOVEANU din Ploiești este la fel de minunată, de nemaipomenită: Când cei trei legionari desemnați de jandarmeria Ploieștiului să fie dați morții fără nicio judecată, fără nicio vină, au fost aduși în Piața Gării de Sud, unde circulația este cea mai intensă, s-a auzit de departe o voce: „Opriți execuția! Stați! Opriți execuția!”... Și s-a văzut un tânăr alergând disperat spre locul cumplitei execuții! Cu greu trăgându-și sufletul de cât alergase ca să ajungă la timp, tânărul arată spre unul dintre cei trei: „Dumnealui nu este legionar! Este o confuzie de nume. Eu sunt legionarul ION MOLDOVEANU! Pe dumnealui îl cheamă la fel, dar nu este legionar! Ați greșit! Pe mine trebuie să mă împușcați!”

Jandarmul șef nu a avut nimic de obiectat și s-a ...corectat, împușcându-l pe adevăratul legionar ION MOLDOVEANU!

Minune curată a fost și felul cum s-a aflat de cele povestite mai sus abia în urmă cu un an... Dar acesta este alt subiect!

Vă scriu, Prea Fericite, îndemnat de o informație pe care am primit-o în ultimele 24 de ore. O informație despre preotul catolic MAXIMILIAN KOLBE, care, în 1941, la Auschwitz, a fost eroul unei întâmplări la fel de pilduitoare, pildă de jertfă cristică

zguduitoare pentru orice suflet de om, de creștin. Iată cum este relatat pe Wikipedia miracolul care l-a avut ca autor pe MAXIMILIAN KOLBE:

„În ajunul zilei Adormirii Maicii Domnului din anul 1941, creștinii din lumea întreagă, deși sub apăsarea celui de al II-lea război mondial, se pregăteau pentru sărbătoarea ridicării cu trupul și sufletul la cer a Preacuratei Fecioare Maria, sărbătoare care se celebrează în biserica romano-catolică. Pe când mulțimile credincioșilor aduceau la altarele Maicii Domnului buchete de flori, din infernul creat de ura și lăcomia oamenilor, din Oswiecim (Auschwitz), un suflet curat și curajos se îndrepta către lăcașurile cerești, spre a depune la tronul Celei fără de pată omagiul unei vieți jertfite Fecioarei Neprihănite și mântuirii sufletelor.

Era sufletul preotului polonez Maximilian Kolbe, care în ziua de 14 august 1941, după două săptămâni de înfometare absolută și în urma unei injecții cu formol a murit în «celula morții» din lagărul de exterminare, de tristă amintire, Auschwitz. Maximilian Kolbe, spre deosebire de alții a fost aruncat în celula morții la cererea sa, în locul unui deținut care, la momentul începerii procesului de beatificare, a dat mărturie despre viața exemplară pe care a dus-o preotul. Se afla la lagărul de la Auschwitz din luna mai, și, cu toate că era aproape o epavă, a fost supus tratamentului special aplicat preoților. Insulte nu i-au atins sufletul, iar prin modul în care s-a comportat i-a întărit pe ceilalți deținuți, spovedindu-i.

Legile lagărului erau foarte dure și prevedeau ca în momentul în care un deținut evadează și nu este găsit în 48 de ore, alți deținuți din lotul său erau condamnați la moarte prin înfometare. La sfârșitul lunii iulie evadează un deținut din blocul 14, bloc în care se afla și preotul Maximilian Kolbe. Deoarece nu a fost descoperit în termenul fixat, brigada de deportați este ținută în picioare pe platou o zi întreagă, apoi sunt desemnați cei sortiți morții, prin decimare (fiecare al zecelea deținut trebuia

să moară). Între acești deținuți se afla unul care, tată a mai mulți copii, a început să-și strige pe nume copiii de acasă. Deodată din rândul celor rămași să supraviețuiască se desprinde silueta firavă a unui preot slab, cu chipul străveziu, care se oferă să moară în locul deținutului ce-și striga cu disperare copiii.

„Domnule Comandant, vă rog să-mi permiteți să raportez”

„Ce vrei?”

„Vă rog să-mi permiteți să merg eu în locul numărului N.”

Era o cerere nemaiauzită, printre deținuți, de neînchipuit, imposibilă, pentru un om care considera că în fața morții se uită totul, dar nu și propria existență. Comandantul întreabă:

„Cine ești?”

„Sunt un preot catolic.”

„Sunt de acord.”

În locul preotului catolic, deținutul care fusese cruțat se reîntoarce în rândurile brigăzii și va supraviețui celui de al doilea război mondial. Va da mărturie despre modelul de credință al preotului catolic Maximilian Kolbe.

Ultima scrisoare din lagăr trimisă de preotul Kolbe după ce alesese jertfa:

„Dragă mamă, Spre sfârșitul lunii mai am sosit cu un convoi în lagărul de concentrare de la Auschwitz. Totul este în regulă, dragă mamă. Poți fi liniștită în legătură cu mine și cu sănătatea mea, deoarece bunul Dumnezeu este pretutindeni și El se gândește cu o iubire mare la toți și la toate. Ar fi bine să nu îmi mai scrii până nu îți trimit eu o altă scrisoare, deoarece nu știu cât timp voi mai fi aici. Te salut cu drag și te sărut, Raymond Kolbe.”

Împreună cu cei nouă care erau trimiși la moarte, Maximilian Kolbe, se îndreaptă spre celula în care au fost dezbrăcați și azvârliți pe podeaua rece. Celula nu avea ferestre și nici aerisire. „Unul dintre paznici va povesti mai târziu cum după câteva ore, din mormântul celor îngropați de vii a început să se audă murmur de

rugăciuni și cântări în cinstea Maicii Domnului”. Aceste cântări au început să se audă din ce în ce mai puțin, odată cu trecerea timpului, pe măsură ce deținuții mureau.

După terminarea războiului, au început demersurile pentru ridicarea lui MAXIMILIAN KOLBE la cinstea sfințelor altare. În anul 1974 papa Paul al VI-lea l-a trecut în rândul „fericiților”, iar la 10 octombrie 1982 papa Ioan Paul al II-lea l-a declarat „sfânt”.

... Aceasta este povestea minunată a preotului canonizat!

Cred că Prea Fericirea Voastră, Părinte Patriarh, ați înțeles rostul celor relatate mai sus. Supun atenției și înaltei judecăți a Bisericii Ortodoxe Române sacrificiul celor doi studenți ortodocși întrebându-mă dacă nu cumva merită mai mult decât să fie încă doi sfinți din categoria atât de numeroasă a sfinților români neștiuți de nimeni. Vreme de trei sferturi de veac nu s-a știut nimic despre excepționala lor faptă. A lipsit foarte puțin ca amintirea lor să se piardă pentru totdeauna, așa cum s-a mai întâmplat cu atâți și atâți români a căror sfințenie nu a mai apucat să fie consemnată și înregistrată aici, pe pământ!

Iată însă că voia Domnului a fost ca amintirea celor doi jertfitori întru Hristos să nu se piardă!

Adresându-mă Prea Fericirii voastre și implicit Bisericii noastre, îmi îngăduiți să trag nădejde că ION MOLDOVEANU și VASILE BACIU își vor găsi în inima tuturor românilor odihna sufletului lor, iar Neamul românesc va dobândi astfel doi stâlpi de credință puternici, de care avem atâta nevoie în zilele de cumpănă și de încercare pe care le trăim.

Facă-se voia Domnului, Prea Fericite Daniel!

5.

România, grădina Maicii Domnului

**Predica de la Mănăstirea Petru Vodă
15 august 2009**

Cuvînt lămuritor

Domnule profesor ION COJA, s-a întîmplat un lucru extraordinar în ziua de 15 august, la Mănăstirea Petru Vodă: în fața a sute de credincioși, predica despre Maica Domnului ați ținut-o dumneavoastră, un laic, un mirean. Povestiți-ne, vă rog, ce este de povestit.

Vă povestesc cu mare plăcere. Vineri, 14 august 2009, am ajuns spre seară la Petru Vodă, ca pelerin. Aveam promisiunea unei întîlniri cu părintele stareț, cerusem favoarea unei discuții amănunțite și o așteptam pentru a mă lămuri într-o chestiune deosebit de importantă pentru mine, dar și pentru alții. Spre seară călugării, mai exact frații

monahi Ieremia și Teodot, m-au poftit la slujba de prohodire a Maicii Domnului. Eram rupt de oboseală, dar am mers în strană alături de monahi. M-am văzut cu părintele stareț preț de o clipă numai, cât am sărutat Crucea din mâna sa. La sfârșitul slujbei, un călugăr a venit la mine și mi-a transmis din partea Părintelui Justin că eu voi ține predica de a doua zi!... Nu mi-a venit să cred, abia când am înțeles că nu este o confuzie am întrebat: „Despre ce să vorbesc?” Mi s-a răspuns: „Ce vreți dumneavoastră să spuneți despre Maica Domnului!”

De când vă cunoașteți cu părintele Justin Pârvu?

Eu îl știu de mulți ani, din citite și auzite, dar am mai stat de vorbă o singură dată în urmă cu trei luni, vreo zece minute, nu mai mult, când i-am cerut binecuvântarea pentru candidatura mea la președenția României. Nu vreau să spun vorbe mari, dar gestul părintelui a fost pentru mine gest împărătesc, ca împărații din basme a procedat, punându-mă la încercare, să vadă dacă sunt vrednic să cer mâna domniței!

Despre ce domniță este vorba?

Eh, vorbeam metaforic, în parabole! Cert este că s-a mirat și părintele Teofil Bradea, care m-a însoțit la Petru Vodă: așa ceva nu mai văzuse nici sfinția sa. Tot părintele Bradea mi-a explicat că totuși este canonic corect ce se întâmplă: eu am primit astfel un soi de delegare de funcție, am fost înălțat Hipodiacon, singurul grad bisericesc accesibil unui laic, ceea ce presupune că pot să predic, dar, ca o onoare și obligație, numai în veșminte preoțești. Le-am îmbrăcat cu mare emoție și sper că nu le-am făcut de rușine.

Cum au primit predica poporeni adunați la mânăstire?

Nu știu, la predica ortodoxă nu se aplaudă. Trag nădejde că din ce mi-au spus după slujbă unii și alții, necunoscuți, am dreptul să consider că am trecut încercarea la care m-a supus părintele stareț Justin Pârvu.

Înțeleg că intenționați să publicați predica.

E promisiunea pe care le-am făcut-o câtorva credincioși care regretau că nu au putut să înregistreze predica. Las deoparte modestia, ar fi falsă în situația de față. Acolo, la „Petru Vodă“, am trăit un moment de grație, iar ce am vorbit a fost și din această stare, prin care un om normal, ca mine, nu trece de multe ori. Mulțumesc Maicii Domnului și părintelui stareț pentru clipele trăite deunăzi. Nu am fost emoționat decât la început, la miez de noapte, când am primit însărcinarea. După aceea, după ce m-am decis asupra subiectului, am dormit liniștit, un somn de pomină, și mi s-a umplut inima de o liniște și o mulțumire din care mai gust și azi. Și, probabil, toată viața mea!

*

Predica de la Mănăstirea Petru Vodă „România, grădina Maicii Domnului“

**Prea cuvioase părinte stareț,
Cuvioși părinți,
Iubiți credincioși,**

Am venit de departe la acest praznic al Adormirii Maicii Domnului cu bucuria în suflet că voi asista la sfânta liturghie de la Mănăstirea Petru Vodă încununată cu predica, atât de așteptată și de dorită de dumneavoastră toți, a părintelui stareț Justin. Iată însă că Sfinția sa a găsit de cuviință să pună pe umerii mei nevrednici sarcina de a vă vorbi eu despre frumusețea și însemnătatea mării sărbători care ne-a adunat pe toți aici, în acest sfânt lăcaș de trăire și simțire românească, ortodoxă. Pentru mine, această postură cu totul neașteptată este momentul cel mai înălțător, mai presus de orice închipuire a mea, cu care bunul Dumnezeu mă răsplătește mult peste ceea ce aș fi putut gândi că mi se cuvine. Trag nădejde să nu dezamăgesc pe nimeni cu cele ce are a vă spune despre Maica Domnului nu un teolog, ci un profesor de limba română...

Multe se mai pot spune despre Sfânta Fecioară Maria, despre rolul și însemnătatea Maicii Domnului pentru edificarea noastră sufletească, a tuturor creștinilor. Eu am să mă opresc asupra unui subiect oarecum bine cunoscut dumneavoastră, dar asupra căruia, ca și mine, nu v-ați oprit niciodată să insistați și să-l analizați sub toate aspectele sale. O vom face acum, împreună, întrebându-mă ce poate să însemne vestita prorocie potrivit căreia România va deveni cândva „grădina Maicii Domnului“.

La această prorocire făcea trimitere Papa Ioan Paul al II-lea atunci când, coborînd din avion la București, s-a aplecat și a sărutat pământul românesc, explicând că pe acest pământ știe Sanctitatea Sa că se va ridica „grădina lui Dumnezeu”. Această prorocire a fost făcută cu mulți ani în urmă de un mistic indian. Avem toate motivele să ne aplecăm asupra ei și să o cercetăm cu toată seriozitatea.

Procedând metodic, va fi să ne punem câteva întrebări și să căutăm cu bună-credință răspunsul cel mai potrivit, mai adecvat.

Prima întrebare care se naște în mintea noastră este următoarea: **Ce motive avea Maica Domnului să ne aleagă pe noi, românii, pentru această onoare?** Ce anume o putea face pe Sfînta Fecioară să ne răsplătească cu atîta generozitate? Merităm noi, românii, atîta grație divină? Care sunt faptele părinților și strămoșilor noștri pentru care Maica Domnului ne hărăzește un destin aparte? Atît de deosebit?

...Vă împărtășesc din capul locului părerea, convingerea mea, ca bun cunoscător al istoriei Neamului Românesc, că nu sunt puține faptele românilor care cu siguranță au plăcut mult dinaintea Maicii Domnului. Voi enumera numai câteva, cu precizarea, iubiți credincioși, că acestea sunt fapte pentru care fiecare dintre noi trebuie să se simtă mîndru și fericit că este român, și să mulțumească lui Dumnezeu că s-a născut român, pe aceste meleaguri binecuvîntate. Fac această precizare deoarece azi, noi, românii, prea suntem din toate părțile atacați, agresați în demnitatea noastră de români, asaltați de neprieteni preocupați a slăbi și distruge temeiurile încrederii noastre în viitorul românesc, doar-doar ne vom lepăda de românismul nostru, funciar și fără de leac! Vă va fi mai ușor să rezistați acestor presiuni perfide și veți avea ce să le răspundeți obraznicilor, știind cele ce urmează:

Așadar, voi încerca să fac un scurt inventar, un pomelnic al câtorva dintre faptele și împrejurările prin care noi, românii, ne-am singularizat în istorie, deosebindu-ne de alte neamuri prin gesturi care vor fi atras asupra noastră atenția și milostivenia Fecioarei Maria.

- Încep cu Sfântul Andrei, pentru care, dintre apostoli, e de crezut că Maica Domnului a avut un plus de iubire și prețuire, căci a fost primul dintre oameni care a recunoscut în Iisus esența divină a făpturii și a făptuirii Sale. Iar în faptul că Apostolului Andrei i-a revenit misiunea de a duce cuvântului Domnului în ținuturile dunărene am putea vedea un semn, iar cuvântul său a rodit și a dat naștere unuia dintre puținele popoare creștinate încă din acele timpuri apostolice. Nu avem niciun document scris despre cum a fost primit Apostolul Andrei de strămoșii noștri daco-geți, dar avem documentul lingvistic, mărturia limbii române, care a păstrat amintirea sfântului apostol prin denumirea **Indrea** sau **Ândrea**, dată în popor lunii decembrie, luna în care este prăznuită nașterea Mântuitorului, adică Începutul! Avem dreptul să deducem din acest cuvânt, **Ândrea**, veritabilă nestemată a limbii române, că strămoșii noștri l-au iubit și cinstit pe Apostolul Andreas așa cum se cuvenea. Suntem **singurul** popor creștin care păstrăm amintirea creștinării noastre prin tradiția vie a graiului străbun, tradiție de două ori milenară! Mai veche decât amintirea lui bădița Troian, a împăratului Traian întemeietor de Țară, este amintirea sfântului Ândrea, întemeietor de viață sufletească nouă! Amintirea păstrată nu prin texte scrise și păstrate în biblioteci sau sipețe, ci prin cuvântul viu și roditor în sufletul fiecărui purtător al graiului românesc.

- Un alt moment de istorie românească pe care Maica Domnului negreșit îl cunoaște este **martiriul Brâncovenilor**. Este mare păcat că acest episod glorios din istoria românilor și a

creștinătății nu este nici pe departe atât de binecunoscut cum ar merita să fie în toate zărilor lumii!

Mai întâi v-aș invita să încercați a vă imagina ce a fost în mintea sultanului care l-a pus pe **Vodă Constantin Brâncoveanu** să aleagă între credința sa în Iisus și viața sa și a celor cinci feciori ai săi. Acel nevolnic de sultan era ferm convins că Brâncoveanu va ceda, că voievodul român se va lepăda de credința străbună și va trece la religia musulmană. Era atât de convins, încât a făcut un veritabil spectacol din acest moment al renunțării la Iisus Hristos și i-a invitat să asiste la biruința Islamului asupra Crucii pe toți ambasadorii de la Constantinopol, majoritatea reprezentanți ai unor state europene, creștine. A convocat, cum am spune noi azi, toată mass-media, toate televiziunile, pentru un „show” cum nu se mai văzuse. Mai mult, ca batjocura să fie deplină la adresa creștinătății și a Domnului nostru Iisus, a fost aleasă ca zi a acestui moment de rușinare a creștinătății însăși ziua de 15 august, adică ziua Sfintei Marii, a Adormirii Maicii Domnului. Intenția sultanului de a lovi astfel în inima credinței creștine se făcea și mai limpede.

Știm cu toții ce a urmat. Constantin Vodă Brâncoveanu și feciorii săi domnești au stricat petrecerea păgânului și a invitațiilor săi, românii de ei nu au abjurat, nu s-au lepădat de Iisus Hristos și nici de Maica Sa. Au murit pe rând decapitați, ultimul pierind Brâncoveanu după ce a asistat la uciderea copiilor săi... O asemenea tragedie, un asemenea martiriu nu se mai cunoaște în toată istoria întregii creștinătăți, a întregii omeniri, indiferent de religie... Am mai spus-o: din păcate nu ne arătăm vrednici să cinstim cum se cuvine amintirea și pilda acestui moment de excelență românească și creștină.

Vom înțelege mai bine valoarea martiriului brâncovenesc întrebându-ne ce s-ar fi întâmplat dacă Vodă accepta să se turcească, dacă Vodă ar fi cedat, așa cum mizase sultanul, sultan care credea că îl cunoaște bine pe Brâncoveanu, căci Brâncoveanu nu era un ascet, un mistic, un om cu aspirații la sfințenia vieții sale, ci era un om de lume, era foarte bogat, îi plăceau petrecerile, hainele scumpe, mâncarea bună, vinurile alese, băute mai ales în muzici lăutărești vestite în toată Europa. La curtea sa era multă eleganță și rafinament de influență italiană, florentină, plăcerile vieții erau prețuite și cultivate. Nicio clipă sultanul nu se îndoie de scenariul său, că nu-i va reuși!

Și răspund la întrebarea pusă: dacă Brâncoveanu s-ar fi lepădat de credința sa, asta ar fi însemnat o pată de rușine pe obrazul întregii Creștinătăți, dar mai ales pe obrazul nostru, al neamului românesc, căci ar fi pus pe noi stigmatul veșnic al lașității, al inconsistenței și superficialității sufletești la nivel etnic, și ar fi făcut de ocară numele de român pentru toți vecii!

...Insist asupra faptului că nu am fost vrednici să-l cinstim cum se cuvine pe marele voievod, dar totodată afirm convingerea mea că acolo sus, în țăriile cerului, Maica Domnului s-a cutremurat de puterea credinței Brâncovenilor, a lăcrimat pentru cumplită durerea mamei care are de dus la îngropăciune cinci feciori în floarea vârstei, în pângul anilor lor tinerești! Cunoștea bine Maica Domnului această durere... Care va fi fost atunci a întregului neam românesc.

- Aceleași, ale mamei de la al cărei sân moartea smulge feciorul cel drag, sunt și lacrimile vărsate de măicuța cea bătrână, cu brâul de lână, care îl caută pe mândrul ciobănaș mioritic. Îi aud pe mulți folosind azi anapoda cuvântul **mioritic**, prin comportament mioritic înțelegând ei, prosteste, că ar fi vorba de lipsa voinței de a te apăra, de a răspunde cu bravură

și curaj provocărilor vieții. Comportamentul ciobănașului are un sens mult mai adânc, dinaintea morții el vede și mai bine cât de frumoasă este lumea de care a avut parte, perspectiva morții dă valoare și mai mare capacității de a te bucura de viață! Comparați comportamentul ciobănașului mioritic, al românului pot zice, cu textul evanghelic, textul despre reacția lui Iisus când află că a sosit ceasul trădării, ceasul când va fi dat morții nelegiuite. Ce face Iisus? Nu părăsește locul, nu se depărtează de cei care îi vor moartea, nu se ascunde, nu fuge, nu încearcă „să scape”, nu scoate sabia!, ci își adună învățăceii și le ține ultima și cea mai cutremurătoare prelegere, predica cea mai lungă și mai cuprinzătoare, încununată prin teribila rugăciune a lui Unu, pentru unitatea om-Dumnezeu. Este mare asemănarea dintre comportamentul cristic și cel mioritic! Sunt convins că Maica Domnului va fi aflat cu mare mângâiere a sufletului povestea oiței năzdrăvane și se va fi înduioșat de suferința măicuței de ciobănaș, minunându-se ce neam de oameni sunt cei care au făcut din această poveste oglinda sufletului lor... Căci să nu uităm că în Maica Domnului oamenii, creștinii, și în mod special românii, o văd nu numai pe mama Domnului, ci însăși esența maternității, mama eternă, a fiecăruia dintre noi.

• La aceste cuvinte, gândul mă duce spre **Mihai Eminescu**. Și nu mi se pare deloc întâmplător că poetul din care noi am făcut eroul național, este autorul unor poezii închinată Maicii Domnului deosebit de frumoase. Nu le cunoașteți, iubiți credincioși, deoarece în școala pe care am făcut-o sub comuniști, ca și în școala de azi, aceste poezii nu sunt puse la dispoziția copiilor noștri. Dar pentru cunoscători este bine știut că dintre miile de poezii închinată Maicii Domnului în toate limbile pământului, în toate marile literaturi ale lumii, poeziile lui Eminescu sunt cele mai frumoase, mai mișcătoare, mai adânc însuflețite de o înaltă trăire creștină.

...Cunoașteți în schimb poezia **O, mamă, dulce mamă...** Tot cuvântul **dulce** îi vine poetului când spune **Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie?**, ceea ce ne îngăduie să conchidem că Eminescu pentru mama sa și România nutrea un sentiment identic, concluzie care ne îndeamnă să spunem că **în mentalitatea românească a fi bun român presupune să fii și bun creștin. Una fără alta nu se poate!**

Profit de ocazie pentru a corecta o informație greșită primită de noi toți în școală cu privire la Mihai Eminescu: Iubiți credincioși, Eminescu nu a murit nebun, atins de o boală rușinoasă, ci a murit cu zile, ca victimă a iubirii sale pentru Țară, propriu zis ca un martir al credinței într-o soartă mai bună la care neamul său românesc avea dreptul...

Îngăduiți-i dascălului de limba română care vă vorbește să introducă un cuvânt, cuvântul **omenie**, în „**inventarul marilor performanțe sufletești ale Neamului românesc**”. Azi toată lumea se străduie să învețe o limbă străină sau mai multe. Vă asigur, pe toți cei de față, că în niciuna dintre limbile pământului nu o să găsiți un cuvânt echivalent pentru **omenie** al nostru! Sau pentru verbul **a omeni**! Cuvântul **om** are în limba română o familie de derivate și compuse mai numeroase și mai interesante decât în orice altă limbă! Ce înseamnă asta altceva decât o mai mare dragoste și un mai mare respect pentru ființa omului, cea zămislită după chipul Domnului?! Respectul față de om fiind nedespărțit de respectul și dragostea pentru Dumnezeu, pentru Fiul Domnului și Maica Sa preacinstită!

S-ar putea scrie o **Istorie a Omeniei Românești...** Cu numeroase și variate capitole. Un astfel de capitol ar fi despre cum s-au purtat românii ca învingători pe câmpul de luptă. Cum s-au purtat cu adversarul înfrânt! Ar fi un capitol vast care ar începe cu legendarul Dromichete și ar ajunge la al II-lea Război Mondial, când românii au avut ocazia să demonstreze față de prizonierii ruși sau anglo-americani, față de populația civilă din

teritoriile ocupate în Est sau în Vest, cât de autentică și de activă este *omenia românească*. Însuși Stalin, cât era el de insensibil la suferința umană, a simțit nevoia să se adreseze cu mulțumiri și laude armatei române care, ca armată de ocupație în Ucraina și alte teritorii din Estul Uniunii Sovietice, se purta exemplar de omenos, de creștinește.

În acest sens, aici, în acest sfânt lăcaș și în această zi sfântă, vreau să pomenesc și să omagiez numele unui mare campion al Omeniei românești, un nume care, din păcate, nu vă spune mult, deoarece guvernării noastre de ieri și de azi au mari interese să ascundă adevărul despre profesorul **George Alexianu**. George Alexianu, așa se numea cel pe care mareșalul Ion Antonescu l-a desemnat să administreze Transnistria. Trebuie să știți că la acea dată teritoriul sovietic ocupat de Germania și aliații ei a fost împărțit în 8(opt) guvernăminte. Acestea au fost administrate care de ucraineni, care de polonezi, de germani etc. Printre guvernatori a fost și un român, George Alexianu, guvernator al Transnistriei din 1942 până în 1944, Transnistria însăși fiind administrată de funcționari români, de armata română. Ei bine, la sfârșitul războiului, din dispoziția lui Stalin, toți guvernatorii acestor teritorii ocupate au fost arestați și deferiți tribunalului poporului, cu indicația ca acești guvernatori să primească pedeapsa capitală dacă se va găsi măcar un singur abuz, o singură nedreptate comisă de acel guvernator împotriva populației civile. Din cei unsprezece acuzați, zece au fost găsiți vinovați și ridicați în ștreang la sfârșitul procesului public. Unul singur a fost găsit nevinovat, adică nu s-a aflat localnicul rus sau ucrainean ori evreu care să depună mărturie împotriva aceluși guvernator, reclamând un abuz sau vreo nelegiuire. Acel guvernator fără pată și fără de păcat a fost George Alexianu, românul care a făcut atâta onoare neamului românesc și de care azi nimeni nu pomeneste așa cum se cuvine ca despre un mare erou al Istoriei Omeniei Românești!

...Contează atât de mult cum îți trăiești viața! Cu farmec și demnitate! Și fiecare popor a dezvoltat un stil de viață etnic propriu, inconfundabil. Dar contează și cum mori! Noi, românii, avem și un fel propriu de a muri, de a trăi cu demnitate și seninătate clipa de despărțire de această lume a aparențelor înșelătoare. La Paris, două românce, au scris o carte intitulată ***Cum se moare în Carpați***. Una dintre autoare este fiica unui român de mare ispravă, Nicolae Bacu, camarad de suferință la Aiud al preacuviosului nostru stareț Justin Pârțu. La Aiud a fost un loc binecuvântat de Dumnezeu, unde românii care au murit au făcut din moartea lor un moment de triumf al adevărului, al valorilor spirituale eterne, rușinându-i și reducându-i la zero, la neantul neființei, pe prigonitorii lor.

La fel au murit în decembrie 1989 sute de tineri români, ieșiți în stradă fără par, fără pistoale, numai cu brațele goale să înfrunte fiara apocaliptică. ***Cu noi este Dumnezeu!***, au strigat acei copii minunați în fața tancurilor și în fața unei Europe uimite și minunate de disponibilitatea pentru sacrificiu arătată de feciorii noștri! Nu se poate ca sacrificiul lor, al celor mai curați dintre copiii noștri, să nu fi mișcat sufletul Maicii Preacurate, confirmându-i că bună alegere a făcut pentru „locația” grădinii Sale...

Precum vedeți, acestea mai sus prezentate, dar și altele, sunt motive temeinice pentru a face veridică prezicerea referitoare la Grădina Maicii Domnului. Dar vă rog să rețineți că acestea sunt și motive de îmbărbătare a noastră, a fiecărui român, încredințându-ne că avem suficiente motive să fim mândri că suntem români, **să fim recunoscători lui Dumnezeu că am avut norocul să ne naștem români! Un noroc mai mare nici că se putea!...**

Trec la **a doua întrebare** pe care o ridică „ipoteza” misticului indian: Da, așa o fi! Maica Domnului are de gând să facă din România grădina sa, arătând astfel cât de mult ne iubește!... Dar de la intenție până la faptă mai e de așteptat. Iar deseori, în timp, se pot ivi și motive de răzgândire, de renunțare la proiectul inițial. Cu alte cuvinte, mă întreb, nu cumva există, oferite tot de noi, motive pentru ca Maica Domnului să sufere din pricina noastră, să se întristeze de răutățile și fărădelegile noastre și să-și întoarcă de la noi privirile îndurerate de spectacolul oferit de nevrednicia noastră? Nu cumva suntem noi, românii, nu numai făptuitorii unor isprăvi nemaipomenit de frumoase, ci și făptașii unor crime și uriciuni dezgustătoare, cutremurătoare?

Din păcate avem motive serioase să ne punem și această întrebare: *prin care fapte ale noastre s-ar putea să pierdem „simpatia” și milostivenia cerească?* Iar răspunsul ne pune în față un lung inventar de păcate bine știute de noi toți.

Un asemenea păcat este legat de tinerii pomeniți mai sus, cei asasinați în decembrie 1989. Peste o mie! Pentru niciunul dintre ei nu a fost pedepsit ucigașul! Or, se știe din vechime că sângele vărsat, mai ales sângele nevinovat, cere, sub amenințarea blestemului, găsirea și pedepsirea ucigașilor. Câtă vreme asasinii nu vor fi pedepsiți, de pe lumea cealaltă sufletele celor morți nu-și pot afla odihna și ne țin sub cumplit blestem! **Cum să nu ne meargă rău în această țară în care criminalii, ucigașii acelor copii, sunt binecunoscuți de toată lumea, dar în loc să-i pedepsim, noi îi răbdăm să-i vedem cocoțați în fruntea bucatelor?! Ba, o dată la patru ani, le mai dăm și votul nostru, liber exprimat! Cum să ne mai iubească cineva când așa de puțin ne pasă de acei copii minunați, de suferința părinților lor?!...**

Țara asta românească a dat nu numai martiri și eroi, ci a dat și mari criminali. Cel mai criminal dintre cei ce au făcut umbră

pământului românesc a fost, negreșit, regele sperjur și infam Carol al II-lea. Din dispoziția sa au fost uciși sute de tineri, frunțașii unei generații care a dat omenirii un Mircea Eliade, un Emil Cioran sau Mircea Vulcănescu. Sute de tineri care au fost smulși din familiile lor și fără niciun fel de judecată au fost împușcați și lăsați să zacă în praf și noroi la răscruce de drumuri, ca să se știe cum se pedepsește în România iubirea de neam și de țară, iubirea de Hristos! Pentru aceste crime scelerate regele Carol al II-lea a fost răsplătit de guvernanții noștri postdecembriști care s-au îngrijit să-i repatrieze nevrednicele ciolane și să-l înmormânteze ca pe un mare voievod la Curtea de Argeș, pângărind sfântul lăcaș cu trupul mâncat de păcatele cele mai grele ale celui mai odios personaj din istoria neamului românesc!

Victimele sale au fost sute de tineri legionari, în frunte cu mândrul lor Căpitan! Despre ei se spun în continuare minciunile și acuzațiile nedrepte cu care Carol a încercat să-și justifice crimele! Nu ne învrednicim să acceptăm adevărul despre viața de jertfă pe care au dus-o legionarii!

...Iubiți credincioși, asupra acestui subiect nu insist decât cu acest detaliu, care trebuie să-l cunoașteți: nu numai Carol sceleratul i-a urât pe legionari! Legionarii au fost urâți de moarte și de însuși criminalul criminalilor: Hitler! Care chiar a încercat să-i asasineze pe legionarii refugiați în Germania în iarna anului 1941. De ce i-a urât Hitler pe legionari? Pentru că știa că legionarii, prin patriotismul lor categoric, necondiționat, și prin creștinismul autentic în care trăiau, puteau să-l împiedice în visul său dement de a face din România o anexă la marele imperiu nazist! Sunt convins că acest detaliu – **Hitler i-a urât și i-a prigonit pe legionari!**, vă va face să reconsiderați capitolul acesta din istorie și să nu mai vorbiți cu ușurătate despre camarazii lui Mircea Eliade și Petre Țuțea...

Un alt capitol de istorie neplăcut Maicii Domnului îl constituie crimele comuniste, pe care nu suntem în stare să le identificăm corect și să le pedepsim. Acceptăm minciuna prezidențială care amestecă cele bune cu cele rele, minciuna că regimul comunist criminal a durat din 1944 până în 1989! Ca fost membru al Partidului Comunist Român, din care au făcut parte peste 3 milioane de români, vă asigur că acest partid a avut o politică criminală numai în anii când structurile sale au fost dominate de comuniștii alogeni veniți de la Moscova. În timp, și mai ales după 1964, PCR a început să se afirme ca un partid al românilor și caracterul său românesc s-a întărit de la an la an! Pentru această politică, de subordonare a partidului comunist față de interesele naționale, pentru așa-zisul său național-comunism, Nicolae Ceaușescu a fost pedepsit de asasinii săi cominterniști cu o moarte cumplită. O moarte și ea nedreaptă, criminală, pe care nicidecum nu o legitimau greșelile și păcatele lui Ceaușescu, nu puține, ce-i drept... Rămasă și această crimă nepedepsită!

Însă păcatul cel mai greu cu care am îndurerat inima Maicii Domnului după decembrie 1989 sunt sutele de mii de avorturi la care s-au dedat femeile noastre. Ne va fi tare greu să răscumpărăm vreodată această fărădelege la care femeile noastre au fost și sunt încurajate de o legislație anticreștinească și antiromânească.

Îngăduiți-mi, frați creștini, să vă relatez în acest context o întâmplare pe care o cunosc în chip nemijlocit: este vorba de o fetiță, nepoata unei foste studente, o fetiță de trei anișori. În urmă cu câteva luni, întreaga familie privea la televizor un program muzical. La un moment dat a fost anunțată că urmează să cânte o anume Daria, Daria și nu mai știu cum. La auzul anunțului, fetița de trei ani s-a ițit dintre jucăriile sale spunând: „Pe mine mă cheamă Daria!” Mamă-sa a rămas fără grai câteva clipe, apoi și-a revenit din uluială și a povestit celor de față: când era însărcinată în trei luni a avut o discuție cu bărbatul ei, ce nume să-i pună fetiței?

S-au oprit la numele **Daria**, găsindu-l frumos și potrivit, iar până a doua zi așa au știut că o va chema pe fata lor, Daria. A doua zi s-au răzgândit și s-au decis asupra altui nume, Flavia, cum o cheamă și azi pe fetiță. Ce deducem din această întâmplare? Deducem că în mod certamente sigur există o memorie intrauterină, că în pânțele mamei fătul are o viață sufletească, că este om încă din clipa concepției, iar nu o simplă excrescență anatomică. Deducem că atunci când o femeie avortează de bună voie ea ucide o ființă umană înzestrată cu toate atributele umanității. Să nu ne amăgim că ar fi vorba de altceva!

...Am ajuns și la **a treia întrebare** pe care o ridică premoniția că în România va fi cândva „grădina Maicii Domnului”... Textul acestei prorociri este nițel ambiguu. Căci ce este România? Am putea spune că România este o adresă. O adresă la care azi locuim noi, românii. Dar, mă întreb, *vom mai locui aici și atunci când în România va fi să fie grădina Sfintei Fecioare?* Nimic din prorocire nu ne dă asigurarea că în Grădina Maicii Domnului se vor desfăta românii. Facem această remarcă mai ales în măsura în care nu sunt puțini voitorii de bine ai acestei României care de ani de zile atrag atenția asupra unui proces declanșat imediat după 1990: de-românizarea României! Diluarea caracterului românesc al României, al vieții pe care o ducem în România, al populației! Sunt câteva milioane bune de români care au părăsit România, în căutarea unei slujbe! Nu au niciun motiv să se întoarcă, dimpotrivă, în România scade mereu oferta unui loc de muncă!...

Scade cifra demografică prin avorturi, prin practicarea metodelor anticoncepționale, prin descurajarea vieții de familie. Cu ochii mei am văzut o emisiune la televizor despre caravanele medicale organizate de Guvern, trimise prin toate satele, cu dublul scop de a le învăța pe mamele țigănci cum să-și îngrijească copiii pentru a reduce mortalitatea infantilă atât de mare printre

țigani, și cu scopul de a le învăța pe femeile românce felurite tehnici contraceptive, adică să le învețe pe românce cum să nu facă copii! Aceasta este înalta menire pe care și-a asumat-o Ministerul Sănătății din România!...

Tot în zilele noastre postdecembriste, pentru prima oară în istorie, în România numărul deceselor este mai mare decât al nașterilor. Se estimează că, în aceste condiții, pe la mijloc de secol populația României să ajungă la 15 milioane. Dar ne întrebăm, dintre aceștia câți vor mai fi românii? Ne punem această întrebare, căci cu prea mare ușurință s-a acordat cetățenie românească la peste un milion de străini! Iar partea tragică este că acești străini au profitat de așa-zisa privatizare și s-au făcut stăpâni pe cele mai frumoase și mănoase proprietăți din România. Cele mai importante unități de producție industrială sunt azi proprietate străină. Străinii au venit, dar nu ca să construiască fabrici noi, ci ca să ia pe mai nimic fabrici și uzine ridicate prin sudoarea și truda biet românului. Întinse terenuri agricole sunt azi proprietatea unor străini. Iar faptul că aceste terenuri sunt lăsate de pârloagă, nelucrate, te duce la gândul că intenții dintre cele mai ticăloase se ascund în mintea acestor noi proprietari! În termeni expliți, ne paște primejdia ca România să fie palestinizată, să cadă victimă unei politici criminale de diminuare și eliminare a elementului etnic românesc!

Iubiți credincioși,

Am fost senator între anii 1992 și 1996. Deseori am avut sentimentul că pierd vremea în Senat și mănânc degeaba salariul plătit de dumneavoastră. Dar în final am reușit să justific prezența mea în Parlament prin strădania pe care am depus-o pentru a împiedica legiferarea vânzării pământului către străini. Mă laud cu această ispravă! Am fost singur la început, dar nu mi-a fost deloc greu să-i dezmeticesc pe ceilalți colegi de partid – eram

senator PDAR – Partidul Democrat Agrar, sau din alte partide, ca să se întrunească o largă majoritate care a respins propunerea de a se permite străinilor să cumpere terenuri, proprietăți imobiliare.

- Din păcate, primul lucru pe care l-a făcut președintele ales în 1996 a fost să repună în discuție modificarea legii și, la presiunile sale, Parlamentul a votat înstrăinarea pământului românesc!...

Oameni buni, când Neagoe Basarab afla că un român și-a vândut moșia părintească unui străin, scotea bani din vistieria țării sau din propria sa pungă și răscumpăra acel pământ! Eu nu-l condamn pe străinul care jinduiește la pământul nostru, ci îl condamn și-l blestem pe românașul nostru, ajuns mare politician, care trădează tot ce are mai sfânt un om și se face unealta dușmanilor noștri! Printre cei care ne guvernează tare mulți s-au făcut în ultimii ani unelte ale străinilor! Ale trădării de Neam și Țară! Tare mulți...

- O altă țintă agresată de inamicii noștri este statul român. Zilnic statul este atacat și acuzat că este un prost gospodar, un proprietar neglijent! Încă un pas și guvernării noștri ar fi gata să accepte desființarea statului român. Deja statul român și-a pierdut multe dintre atributele suveranității și ale independenței, iar toată suflarea gazetărească se căznește să demonstreze că acesta este un mare câștig al democrației! Oameni buni, în lume trăiesc câteva sute de popoare, dar marea lor majoritate nu au fost capabile să-și edifice un stat. Statul, statul național îndeosebi, este o mare ispravă a societății omenești. Noi, românii, ne-am învrednicit să ne organizăm în state de sine stătătoare încă din zorii veacului al 14-lea. De atunci și până azi poporul român duce o existență statală neîntreruptă! State cu o vechime neîntreruptă cum este statul român nu mai găsești în Europa decât câteva, le

numeri pe degetele unei singure mâini. Mai vechi decât statul român este numai Biserica! Biserica a ajutat mult la constituirea statului român și amândouă, Biserica și Stat, au făcut istorie împreună. Legătura dintre Stat și Biserica a slăbit mult în epoca modernă, ca efect, unul dintre nefericitele efecte ale Revoluției Franceze. Cu gândul la viitorul nostru românesc afirm necesitatea urgentă ca între statul român și Biserica să se întindă noi punți de conlucrare, pentru a anula efectele separării statului de Biserica! Această separare este extrem de primejdioasă, atât pentru stat, cât și pentru Biserica! Pentru Neamul românesc!

Iubiți credincioși,

Vă spuneam că Maica Domnului este mama creștinătății, a fiecăruia dintre noi. Vă fac o mărturisire: eu când, copil fiind, priveam acasă icoana Maicii Domnului, aveam impresia că o văd pe propria mea mamă, ținând în brațe pruncul pe care știam că mama îl pierduse înainte de mă naște eu! Poate de aceea, acum, aici, vorbindu-vă dumneavoastră despre Maica Domnului nu pot să nu mă gândesc la măicuța mea, mai ales că, pentru a vorbi din fața altarului bisericesc canonul mi-a impus onoarea nemeritată de a mă veșmînta în odăjdii bisericești. Sunt convins că din înaltul câmpiilor de verdeață cerești, de unde deseori m-am simțit vegheat și întărit de ochiul mamei, acesta mă cercetează acum cu bucurie și cu sentimentul stenic al împlinirii. Căci biata maică-mea așa mă dorea, preot, să mă fac popă la ea în sat și să mă însor cu... Nu, nu cu Ileana Cosânzeana, ci numai cu moașa satului... Avea mama socotelile ei! Am și eu o mare bucurie în suflet că am vorbit într-un asemenea loc sfințit de vrednici monahi și preoți, de pelerini ca dumneavoastră. Va fi clipa cea mai deosebită din viața mea, oricât de mult aș mai trăi. Mai presus nu se poate.

De aceea vă mulțumesc tuturor, preacuviosului părinte stareț Justin Pârvu, voievodul Ortodoxiei Românești cum atât de inspirat îi zic poporenii, mulțumesc monahilor care m-au acceptat în strană și m-au ajutat să pregătesc această predică, și vă mulțumesc dumneavoastră, pelerini ca și mine la acest sfânt lăcaș, că ați avut răbdare să mă ascultați. Iertare dacă am greșit, iar dacă am spus și ceva bun și frumos, adevărat, lui Dumnezeu să-i mulțumim și Maicii Domnului.

Doamne, ajută!

***Notă:** Într-o Românie normală, într-o Românie a românilor, românească, în România viitoare, vom avea probabil două zile de sărbătoare națională: **1 Decembrie**, ca zi națională din calendarul faptelor istorice memorabile, aniversând isprava cea mai de preț pe plan politic, și **15 August**, ca zi națională din calendarul creștin cu semnificații specifice și atât de înălțătoare pentru sufletul românesc. Cu gândul la cele petrecute în urmă cu trei ani, mă plec încă o dată dinaintea Sfinției Sale Părintele Justin Pârvu și a celor care îl slujesc pe Domnul cu atâta râvnă la Sfântă Mânăstirea Petru Vodă, mulțumindu-le și rugându-i să ierte neputinței mele de a merge până la capătul drumului început atunci, la 15 august 2009, sub cele mai faste auspicii. Să ierte nevredniciei mele.*

7 ianuarie 2012

6.

Despre Patriarhul Teoctist numai adevărul !

Printre minciunitorii care, la moartea Prea Fericitului Teoctist, au găsit de cuviință să iasă în lume cu puținătatea lor sufletească, s-a numărat și (dl) Șerban Orescu. Spre marea noastră dezamăgire, ne-a pus dinainte un text prost informat și rău intenționat, publicat într-unul din ziarele cele mai citite, ceea ce înseamnă că sunt multe persoanele care au fost contaminate de textul cu pricina. Creștinește vorbind, ne îngrijorează vârsta autorului: mai avea-va oare timpul necesar ca să-și dea seama de ceea ce a făcut, ca să se căiască și să se îndrepte pe calea adevărului? Mi-aduc aminte de ce ne spunea Petre Țuțea: „Sunt prea bătrân ca să mai spun vreo prostie. Nu mai am timp ca să mă corectez !...” Ce vârstă aveți, domnule Orescu?

Ați scris un articol neserios, care se întemeiază pe o declarație a Mitropolitului Banatului dată de înaltul prelat agenției Newsin la aflarea tristei vești: «Mare pierdere pentru Biserica Ortodoxă Română... Regretăm moartea lui... Iertați-mă, dar atât vă pot spune...» Și din acest «atât vă pot spune», care putea fi rostit cu zeci de înțelesuri complet diferite, iar cel mai probabil

este că sensul acestei propoziții, pentru orice om normal, era că «în acest moment de șoc și durere, nu pot spune prea multe!», Șerban Orescu se crede îndreptățit să deducă că ar fi, iată, adevărate toate ineptiile, toate răutățile și insanitățile pe care, de-a lungul anilor, fel de fel de nevrednici, le-au pus în circulație publică, încercând să păteze astfel obrazul Patriarhului Teoctist și al înseși Bisericii. Încearcă, iată, și numitul Șerban Orescu. Nu va fi ultima încercare de acest soi, căci lucrarea de dincolo de moarte a Prea Fericitului Teoctist cu siguranță că va fi încă și mai incomodă pentru netrebnicii în viață.

Șerban Orescu începe prin a-i reproșa Patriarhului părerea despre Nicolae Ceaușescu, «gânditor genial și om de stat excepțional». În 1989, la data când Prea Fericitul Teoctist a emis această apreciere, m-aș fi încumetat și eu să fac opinie separată, contrară chiar. Dar acum, în 2007, mai degrabă zic și eu ca Petre Țuțea: «Îl bag în p... mă-sii pe ăl care l-o mai înjura pe Nicolae Ceaușescu!» Numai că Petre Țuțea, cu un cap-două mai deștept ca noi toți, spunea asta în primăvara lui 1989, atunci când «Europa Liberă» a lui Șerban Orescu ne informa că România lui Ceaușescu dobândise capacitatea de a produce oricând bomba atomică. Păi pentru isprava asta Nicolae Ceaușescu nu poate fi numit «un om de stat excepțional»? Ca «istoric al ceaușismului», cum se consideră Ș.O., cunoaște desigur laudele aduse lui Ceaușescu chiar la cel mai înalt nivel politic al planetei, la Casa Albă, la Buckingham, la Elisée, mai puțin la Kremlin... Sunt mult mai elogioase decât cele la care, foarte probabil, Patriarhul a subscris doar, cedând astfel imperativului biblic : «Dați Cezarului ce este al Cezarului»!

Alt neadevăr: cică «Ceaușescu intenționa să dărâme și Patriarhia și obținuse, în acest scop, consimțământul Patriarhului Teoctist»!... După câte știu eu – dar istoricii ceaușismului se feresc s-o spună pe a dreaptă, **intenția lui Ceaușescu a fost să mute Patriarhia**, atât de înghesuită în spațiul de care beneficia înainte de 1989, și să-i construiască un sediu nou, alături de

Mănastirea Văcărești care urma să fie reabilitată, atribuind în acea zonă a Capitalei spre folosința Patriarhiei un spațiu generos, reprezentativ pentru BOR, oarecum după modelul Vaticanului. Nu e prea târziu să aflăm detaliile acestui proiect, proiect care, se pare, contrazice imaginea unui Ceaușescu demolator diabolic de biserici! Dar cui îi convine azi adevărul despre Ceaușescu?!

Culmea lipsei de profesionalism pentru un istoric român este să emită opinii întemeiate pe raportul, jenantul raport al comisiei Tismăneanu. Șerban Orescu nu se jenează să facă carte de căpătâi din această mizerie. Patriarhul Teoctist, zice Ș.O., «a ajuns în fruntea BOR datorită loialității dovedite față de conducerea Partidului Comunist», adevăr indiscutabil, devreme ce așa «stă scris în Raportul Comisiei Tismăneanu din decembrie 2006». Nota bene, majusculele R... și C... îi aparțin respectuosului Ș.O.... Respectuos și servil cu toate haimanalele comuniste și cominterniste, Șerban Orescu este nemulțumit că «până azi nu s-a spus clar dacă defunctul Patriarh a colaborat sau nu cu Securitatea». Nu pricep de ce ar trebui să ni se spună asta, când este la mîntea oricui să știe ori să-și imagineze că dacă România are dușmani, și are!, acei dușmani nu pot ocoli Biserica Ortodoxă Română ca țintă prioritară a acțiunii lor distructive! O fi făcut Securitatea multe greșeli, crime chiar, dar va fi făcut și lucruri bune. Știm bine, bunăoară, că a existat o secție a Securității pentru combaterea iredentismului maghiar, alta anti-KGB. Multe diversiuni antiromânești s-au petrecut prin mijlocirea unor sectanți, a unor culte sectante, a căror existență și activitate a fost să îngrijoreze deopotrivă Biserica și Securitatea! Numai puțină minte să ai și oleacă de bunăvoință de român, și e destul ca să înțelegi că Securitatea avea motive să colaboreze cu Biserica, nu ca să bage la pușcărie oamenii, ci ca să apere efectiv interese românești vitale! Șerban Orescu nu are de unde să cunoască aceste lucruri? Nu cunoaște nici că Biserica, prin anii '60, i-a încredințat Părintelui Teoctist o importantă funcție

și răspundere în diaspora românească? Ca istoric, Șerban Orescu ar putea să se intereseze de ce Securitatea nu i-a dat ierarhului Teoctist viză de plecare spre misiunea sa printre românii din străinătate. Poate află și ne spune și nouă care Gogu Rădulescu sau Miron Constantinescu s-a opus misiunii pe care Biserica i-o încredințase vrednicului ierarh Teoctist. Pe cine din conducerea de atunci a PCR, l-o fi deranjat informația că, în tinerețea sa, călugărul Teoctist «ar fi făcut parte din Mișcarea Legionară». «De odioasă aducere aminte», nu uită să precizeze Șerban Orescu, pentru care azi, în anul de grație 2007, această eventualitate îl descalifică total pe Patriarh!...

Păi sigur că este important să afli dacă Patriarhul va fi fost în tinerețea sa camarad de idei cu Noica, cu Eliade, cu Cioran, cu Mircea Vulcănescu, cu Ernest Bernea, cu Țuțea, cu Nae Ionescu, cu Rebreanu, cu Blaga, cu Pușcariu, cu Ion Barbu, Arghezi și alți legionari sau simpatizanți ai Mișcării... Mai presus de toate acest detaliu te face să înțelegi mai bine uriașa personalitate a Prea Fericitului Patriarh Teoctist! Dar asta cu condiția să evaluezi corect datele problemei. Comuniștii, care s-au temut atâta de legionari și i-au persecutat ca pe nimeni alții, i-au evaluat corect atunci când au apreciat, încă din 1946, că **«jumătate din România a fost în Mișcarea Legionară!»** Și trebuie spus că preoții și călugării au fost în Mișcarea Legionară într-o proporție și mai mare! Informație care face și ea parte din adevărul și numai adevărul despre Prea Fericitul Patriarh Teoctist!

7.

Minunea de la Vorobiev

Poveste de citit în seara de Crăciun

O poveste cu totul neverosimilă! O coincidență mai mare și mai zguduitoare e greu să-ți imaginezi! Dară-mi-te s-o trăiești, tu sau altul, nu contează cine, cuiva să i se întâmple și i s-a întâmplat, iar tu, dacă ești normal la simțire, la suflet și la cap, te minunezi și te bucuri aflând de ea și dându-ți seama că e deasupra oricărei scorniri scriitoricești, dar și adevărată! Petrecută! Întâmplată! Deloc „scornicită”!

Să zicem că mi-ar fi trecut mie prin freză povestea ce urmează și m-aș fi gândit s-o scriu, s-o public! Adică mi-aș fi imaginat-o! Imediat aș fi alungat din minte gândul, intenția de-a o scrie, de-a o trece pe hârtie, zicând ceea ce oricare altul în locul meu, adică vreun coleg nimerit prin apropiere, un Tolstoi sau Rebreanu, Dickens sau mon oncle Balzac, ar fi zis: e prea de oaie, colega! Nu ține, e total neverosimilă și imposibilă! E cusută cu ață albă albă! E la fel de puțin probabilă ca și apariția vieții prin evoluția strict naturală, darwiniană, de la apă chioară la ochiul atoatevăzător!

Iată povestea, cu o mică introducere a subsemnatului de mine, după care vă trimit și la bibliografie, ca să credeți ceea ce nu pare de crezut și ca să vă minunați ca lumea:

este povestea unui soldat român din Maramureș, în Primul Război Mondial, când a combătut în armata chezaro-crăiască, a Imperiului Habsburgic. Luat prizonier de ruși, a ajuns, firește, și în Siberia, unde l-a prins Marea Revoluție din Octombrie Roșu. Drept care nu a mai putut părăsi raiul sovietic, laolaltă cu toți ceilalți vreo două sute de milioane de celaveci. A fost nevoit să supraviețuiască cum s-o putea, departe de țară și de familia rămasă în urma sa: femeie și doi copii... Plecând din Siberia spre Soare-Apune, ca să se apropie de baștină, s-a oprit într-un sat de cazaci de pe Don, doborât de oboseală, de foame și de boli. Localnicii l-au oblojit și l-au făcut iar om! Ba chiar, după ce s-a însurat cu fata starostelui de cazaci din sat, după câțiva ani a fost el ales de cazaci să le fie staroste... A scăpat cu viață din marea foamete a anilor '30, el singur și fata doar... Nevasta și un băiețel pierindu-i pe mâna consătenilor, canibalizați de bolșevici!...

Apoi a venit războiul al doilea, încă mai mondial decât primul, iar curând pe malul Donului și-a făcut apariția falnic Armia Română.

*...Mergem acum la bibliografie. Așa procedează orice autor serios, citează. Citez, deci, din volumul **Constantin Roiban. Jurnal de front**, publicat de domnul Dan Șalapa la Drobeta Turnu Severin. Constantin Roiban a fost învățător. Chemat sub drapelul Patriei, și-a făcut datoria de oștean, dar și de dascăl, căci a ținut un Jurnal de front, scris cu talent și cu multă onestitate, lăsându-ne astfel un document extrem de prețios pentru a pătrunde în sufletul combatantului român de pe frontul de Răsărit. Jurnalul a fost găsit de Dan Șalapa după mai bine de o jumătate de secol și publicat într-un tiraj de 500 de exemplare. La mine a ajuns unul dintre ultimele exemplare. Mi l-a dăruit domnul Dan Șalapa. Bănuia că o anumită relatare privind iunie 1940 în Basarabia mă va interesa. E adevărat, m-a interesat! Numai că eu am citit mai departe, prins de farmecul însemnărilor neprelucrate artistic. Ne-literare!... Așa am ajuns și la pagina 157 a caietului. Citez:*

„24 iulie. După hartă, până la Vorobiev ar mai fi vreo cinci kilometri. (...)

În sfârșit se vede un nor de praf pe drumul dinspre răsărit. Va fi agentul de la regiment, pe care-l aștept de trei zile? Da! E un motociclist și, sub crusta de praf, așezată pe față-i, recunosc pe Muntean, agentul nostru. Îmi dă ordinul în care se spune că pot rămâne la Vorobiev până la un contra-ordin. Regimentul este la Iepifanoff, peste alte dune, către malul Donului. Gândesc că, dacă e vorba de ședere, să-mi caut singur un cantonament mai bun. În cap de amurg, plec călare pe singura uliță, cu case de locuit. Tocmai în capătul satului găsesc o casă mai curată pe dinafară, acoperită tot cu trestie ca și suratele ei, o casă cu pomi și verdeață împrejur. În ograda închisă cu șanț, nu se vede nimeni. Nu știu, nu-mi dau seama ce anume mă îndeamnă, mă împinge să sar cu Olgața (*iapa ofițerului* – N. red.) șanțul puțin adânc, să mă apropiu de ușă. Bat cu cravașa în ușă, dar nu răspunde nimeni. Privesc mai atent dacă se vede vreun lacăt, dar în loc de lacăt zăresc un... aviz mititel ca o carte de vizită, prins cu o piuneză. Curiozitatea mă împinge jos din șa, mă apropiu și cetesc: „Nu va cartirui nimeni, aici!” Această carte de vizită, semnată cu numele unui Colonel român din cavalerie, așezată pe ușa unei case căzăcești, îmi mărește nedumerirea. Bat cu mânerul revolverului, mai tare, repetat și, pe o fereastră ce se deschide, scoate capul o... mândreță de cazacă, căreia îi spun aspru să deschidă ușa. Ea îmi răspunde că nu poate și, tot râzând, îmi arată cu mâna cartea de vizită și mă întrebă dacă știu să cetesc. Mă înfurii, învârtesc automatul în mână, dar cazaca, în loc să fugă din fereastră, se așază mai bine cu brâncii și râde, râde așa de drăgălaș, săltându-și sânii bine conturați, încât... mă desarmează. Mă gândesc că înăuntru este vreun pișicher de major, ei care au năravul cu cărțile de vizită, prinse cu piuneză pe ușă, care, în timp ce eu mă înfurii în fața cetății zăvorâte, el se lăfăește după cină, în patul pufos – sau

poate că șmecherul e chiar Nicu Radu, care și-a aranjat al doilea cantonament. Îi spun că, dacă nu deschide imediat, voi sparge ușa. Ca să-i dovedesc că așa voi face, trântesc un picior în ușa ce se dârdâie în țâțâni. Văzând că nu glumesc, cazaca deschide ușa, continuă să zâmbească drăgălaș, și mă invită să intru. Știe că sunt ofițer. Mai știi eu ce poate fi? În Rusia asta haotică, de multe ori, moartea ți se prezintă mascată de zâmbete frumoase, de aceea, fără să las pistolul automat din mână, pășesc cu atenție în semi-întunerecul dintr'o cameră în care a intrat drăcoasa de cazacă. Aprinde repede o lămpiță, pe care o așază pe colțul unui șifonier și apucă cu mâna tot așa de repede un șnur atârând. Se întoarce tot zâmbitoare, ademenitoare și-mi face semn cu degetul la buze să tac. Fulgerător, mă gândesc că, la capătul șnurului, poate fi mina ancorată ce ne va îngropa într'o secundă sub dărâmăturile casei și rostesc în gând o scurtă rugăciune către Maica Domnului, pășind spre cazacă, cu intenția de-a o împiedica să mai facă vreo mișcare. Îi spun să nu tragă sfoara că atunci voi trage în ea. Continuă să zâmbească, știe bine că nu voi trage și... trage ea, repede, de sfoară. Un alunecat metalic de belciuge se aude, și perdeaua mare ca o cortină, lunecă într'o parte lăsând să se vadă un ... pat mare, curat. Zâmbesc și eu, îmi așez pistolul în toc, și, cu pași mărunți, mă apropiu de patul mare, în semiobscuritatea odăii. Dar, patul nu-i pentru mine pregătit. Este deja ocupat de doi bărbați, unul bătrân, cu barbă albă, și altul tânăr, cari sunt cufundați în somn adânc. „*Moi papa i moi brat*” (În limba rusă: *Tatăl meu și fratele meu* – N. red.), abia șoptește cazaca și lacrimile îi șiroiesc pe obrazii frumoși. Rămân foarte surprins la recomandăția ei, fiindcă pe un scaun zăresc uniforma unui sergent român. Tot în șoaptă îi spun să nu-și rîdă de mine, că dă de dracu! Dintr'o raniță românească îmi întinde un livret, pe care, răsfoindu-l, citesc: „*Sergent Brad Silviu, contig. 1930, născut în com. Saru, jud. Maramureș, fiul lui Ion și Stanca. Regimentul X roșiori*”. Nu înțeleg nimic. Să înțelegă Dumnezeu.

Nu vreau să tulbur somnul nimănui, fie chiar dușman, mă întorc și vreau să plec, dar, din nebăgare de seamă, lovesc un scăunel ce se răstoarnă cu zgomot. Tânărul din pat se mișcă, sare jos și întrebă mirat ce vreau, în vorbă curată, românească.

– Ale cui sunt hainele de pe scaun? Ce cauți aici?

– Să trăiți, don' locotinent, sunt ale mele. Aici sunt la tata, acasă !

Mirat, mă așez pe un scaun, sergentul se îmbracă repede și mă roagă să-l ascult.

Privesc pe fereastră și, văzând pe Tufiță, îl strig să-i dau pe Olguța s'o ducă la grajd cu ceilalți cai; iar majorului să-i spună că sunt aci, la casa din capătul satului. Sergentul trimite pe fata la „cuhnie” spunându-i să pregătească ceva bun pentru *Domn locotinent*. Ea pleacă zâmbind, cerând iertare de cele ce-mi spusese mai înainte. Mă izbește mult asemănarea fetei cu sergentul: aceeași față drăgălașă, aceleași gesturi, același umblet ușor !

Bătrânul doarme adânc, somn cu tresăriri, în timp ce Brad Silviu povestește :

– Sunt sergentul al cărui nume e scris în livretul din mâna dumneavoastră. Acum opt zile, după ce trecusem încoace Oskolul, sunt trimis cu grupa să cercetez o pădurice despre care fusese informat domnul căpitan Silișteanul, că este ocupată de partizani. Galopam peste stepă și, când ajungem cam la o sută de metri de lizieră, suntem primiți cu salve dese de pistolete. Cârâiau pistoletele ca ciacărurile! Informația era bună. Până să ne ascundem la pământ, îmi sunt răniți ușor doi ostași. Lăsăm caii și ne târâm prin iarba înaltă, printre mărăcini, către o mâncătură de teren. Ascuns aici, îmi fac planul de atac fiindcă nu vream să mă întorc cu mâna goală. Mai făcusem eu alte isprăvi înainte, că asta ne era doar misiunea, de a curăța terenul din urmă. Nu degeaba sunt crescut în munții Maramureșului; unde de multe ori am fost nevoit să vin de hac urșilor ce-mi vămuiau turma de oițe,

nu cu puterea, ci cu șiretenia. Iau cu mine trei băieți cu o pușcă mitralieră, celorlalți le dau ordin să țină sub foc intens marginea păduriceii și, târâș ca șerpii ne strecuram printre buruieni și mărăcini până la marginea din dreapta. Partizanii erau urcați în copaci și trăgeau mereu asupra cailor noștri și împrejur. Nu ne văd. Pregătim grenadele incendiare și la comanda abia șoptită, patru grenade zboară în lăstărișuri bubuind grozav, împrăstie pe frunze lichidul inflamabil. Aruncăm mereu până terminăm grenadele, în păduricea numai fum și flăcări.

Rușii nu mai trag ci, orbiți de fum, fug besmetici să scape din foc în câmp, afară. Îi luăm ca din strachină. Am adunat ca la șaizeci de inși, copii și bătrâni. Ofițerul care-i comanda și doi politrucii, s-au împușcat singuri. În coloană de marș, ducând pe cei doi răniți ai noștri, mă prezint cu ei la comandament. Pentru partizanii scoși din lege, nu există cruțare, știam asta, dar nu știu ce m-a făcut să-i duc la comandă să se hotărască cu ei. Sunt ascultați așa de formă și-s duși de grupa mea sub comanda unui domn sublocotenent, într-o scobitură de teren, să fie executați. Ei plâng, se târăsc în genunchi, urlă să fie iertați, dar nu-i aude nimeni.

Mă așez la pușca mitralieră, o armez, sunt gata, numai domnul sublocotenent să coboare mâna și... Dar, domnul sublocotenent nu coboară mâna, zăbovește. De ce ? Vrea să lungească chinul acestor nenorociți? Îi place să-i vadă cum se svârcolesc ca viermii, să-i vadă cum urlă ca fiarele în cușcă? Nu știu... dar văd că mâna începe să se coboare încet, în jos. Suntem gata! Degetul arătător atinge trăgaciul rece, însă... nu apasă, fiindcă din grămada clocotitoare se ridică un strigăt puternic: „Nu pușcați ! Sunt rumân !”

– Să nu trageți, băieți ! ordonă domnul sublocotenent și merge spre grămadă. Se face liniște. Toți îl privesc cu ochi de vită dusă la abator:

– Care-i român ? Să iese aici ! strigă dânsul.

Din învălmășagul acela, se desprinde un bătrân înalt, cu barba albă, murdară și iese înainte.

– Eu îs! vorbește el, tăios. Eu privind pe acel bătrân, m'a prins un fel de amețeală, las pușca mitralieră și mă apropii. Vorba lui e ca vorba părinților din ținutul meu. Simt că-mi tremură inima fără să vreau. Povestește în românească stricată cum au fost încărcăți în mașini și duși undeva să ucidă niște tâlhari ce jefuiau colhozurile și dau foc la sate.

În Rusia, de multe ori, se ridicau așa, cete de voinici. Auzindu-l vorbind așa, îi cer voie domnului sublocotenent să mă lase să vorbesc eu cu el:

– De pe unde iești, neică ? îl întreb în graiul din munții mei. El se gândește puțin și-mi răspunde rar, privindu-mă de sus până jos:

- Apăi! Deaclio di la Mărmuriș! Diparte rieu!
- Da, chianu teu, cum si chiamă?
- Chianu meu ? Se gândește mult ca pentru a-și aduce aminte. Chianu meu se cheamă Saru!
- Saru! Cum ti chiamă pre nume?
- Iștia îmi zic Ivan, aclio, Ion.
- Muierea tea?
- Diaclio? Apăi... Stiana o străgam.
- Copchiii tei?
- Pi-l mare, Părvu, pi-l mic Silu..."

Nu mai pot răbda, continuă sergentul, și strig: – *Tată! Tată! Te-am aflat! Doamne, Te laud și preamăresc!* Aflasem, găsisem pe tatăl meu bun, dispărut în războiul ăl mare, când eu n'aveam decât patru ani. Țsta-i, care doarme aici, îl arată sergentul pe bătrânul din pat.

Domnul sublocotent lăcrăma ca și camarazii mei, toți, iar eu îmi amestecam lacrimile cu lacrimile tatii, în barba lui albă, murdară, povestește el, iară, pe nerăsuflăte. Ne reîntorcem cu toții la comandă fără să executăm pe cineva, se raportează

domnului Comandant cele întâmplare; iar el luând aceasta ca un semn dumnezeiesc, îi sloboade pe toți rusnaciai, să se ducă pe la vetrele lor, spunând că mai sunt și azi, minuni ale lui Dumnezeu. Îl întreabă pe tata care-i este satul de acum și, cum se uită pe hartă, spune că vom avea drumul pe acolo. Așa se face că stau aici, de acum trei zile, de când a trecut unitatea mea; iar eu îmi petrec concediul căpătat, de 15 zile, aici, în casa tatii, cu sora mea vitregă, frumoasă cum rar sunt și la noi în munți. Mi-o ajuta Dumnezeu să-l duc acasă cu fată cu tot, că tare-i arde inima să închidă ochii la umbra munților noștri, nu prin aste pustietăți.

Așa termină sergentul Brad Silviu minunata poveste a regăsirii tatălui pierdut spre apa Donului, sculându-se de pe scaun să-și sărute frumoasa soră, cu ochii voalați, care tocmai se furișă în odaie cu o cogeamite tavă plină cu plăcinte căzăcești, al căror miros gădila nespus de plăcut nările unui înfometat ca mine. După ce mă satur bine cu bunătățile aduse la masă, mulțumesc sergentului și prea drăgălașei surioare vitrege, îi spun că mai bine e să fie singur în familie, netulburat de nimeni, și mă duc să mă culc în *palatul* meu, învelit cu rogojini, iluminat electric în interior, pe lăzile cu muniții, fără să pot dormi, impresionat de cele auzite seara, și de urletul câinilor de prin ogrăzile păărăginite ale Cazacilor.

(Aici se termină pagina 172, după care lipsesc paginile 173 și 174. Însemnările continuă cu pagina 175 – N. red. În continuare avem un fragment, cel care s-a păstrat, din relatarea bătrânului maramureșean, despre cum i-a fost viața în Rusia Sovietică, după prizonieratul din Siberia)

Cât au mers? Pe unde-au mers? Nu mai ține minte. Știe numai că, într'un amurg de seară, în toamna anului 1919, pe o vreme rea, după ce au trecut apa Donului și pustiul de nisip, a căzut sleit de puteri aproape de un sat frumos. A fost găsit în nesimțire, slab și bolnav de un pâlc de fete ce mânau din urmă o

herghelie de cai, de prin stepe. L-a luat alături de ea, pe cal, și așa au ajuns în acest sat.

– Aici, peste drum, unde-i mormanul acela de ruine, se ridica falnică, casa starostelui cazacilor. Fata care mă culesese din stepa pustie, era fiica lui. M’am întremat repede, am fost om de omenie și, după un an, prin 1920, m’am însurat cu aceia ce mă culesese. Am petrecut frumoasă viață între acești Cazaci cinstiți, eram sdravăn, cumpănit la vorbă și în 1927 am fost ales staroste în locul socrului prea îmbătrânit. Atunci s’a întâmplat revolta culacilor cazaci. Peste toată țara cazacilor, de la Don, s’a abătut furtună pustiitoare.

Satele și așezările au fost isbite, risipite, sfărâmate cu tunurile. Lumea împrăștiată în cele colțuri ale lumii. Aveam trei copii, doi băieți și fetișcana asta. Unul a scăpat din prăpăd cu mine și fata. Ortaca mi-a fost ucisă de o ghiulea, gospodăria dărâmată. Au plecat Muscalii și ne-au lăsat cu durerea noastră. Pe cei uciși nu era slobod să-i îngropăm, și au slobozit Muscalii haite de câini flămânzi să-i mănânce. S’a supărat și cerul că trei ani n’a slobozit un strop de apă peste pământul stropit cu sânge. Părăul și iazul au secat. A fost moarte și foamete mare. Om de om se feria. Se auzia că la Celbin, mormintele se găsesc goale, fiindcă morții erau furați și mâncați de cei vii. Copiii nu mai sburdau pe ulițele satului că dispăreau fără urmă; așa a pierit într-o bună zi și „Cole” al meu, numai de 5 ani. Târziu am aflat că a fost mâncat în celălalt capăt al satului de... oameni. Eu nu m’am spurcat, am trăit cu rădăcini de ierburi și frunze de copac. Dumnezeu să ne păzească.

Zicând așa, bătrânul îngenunche în fața icoanelor din colțul de răsărit al odaiei, face mătăanii lovindu-și fruntea de pământ, se’nchină și murmură rugăciuni abia șoptite. Candela aruncă văpăi în pletele-i albe; pare un sihastru al stepelor. Se scoală și urmează:

– Amu', arde inima în mine de când m'a găsit fecioru meu să plec la noi în Mărmureș, să simt pământul și să închid ochii liniștit în umbra și răcoarea munților mei, privindu-le creștetele ninse. Ajută-ne, dacă poți! își încheie moșneagul povestea lui, cu lacrimile șiruindu-i în barbă.

I-am sfătuit să se prezinte împreună până nu se termină concediul flăcăului, la cartierul oricărei divizii române, să povestească minunata regăsire a tatălui cu feciorul și vor fi trimiși toți trei în țară.

Plec mulțumit din casa bătrânului strângându-le mâna cu drag și urându-le călătorie frumoasă către țară.

La ora 6 seara, primesc ordinul de deplasare spre Iepizanaft.
(...)

Locuitorii sunt foarte primitivi, serviabili. Se bucură nespus de mult că au scăpat de stăpânirea bolșevică. Caut și găsesc pe Ole Iermiliuc, un bătrân trecut de 70 de ani, către care mi-a dat o recomandăție și scrisoare moș Brad din Vorobiev. Au vitejit împreună în lupta contra bolșevicilor în 1927, prin stepele Donului. Cetește cele câteva rândulețe măsgălite pe hârtie, clatină din cap și plânge. Îi pare rău că pleacă departe, spre Soare-Apune, tovarășul lui de odinioară. El i-a povestit multe despre minunata noastră țară și... păcat că-i prea bătrân, dar s'ar duce măcar... călare s'o vadă. Când îi spun cam câte zile ar trebui să facă călare, nu se miră și spune că a mers el de trei ori mai mult până la Kurdistan și la Siber."

*

Eh, ce ziceți?... E careva care nu vede mâna Domnului în toată povestea asta?!...

Merg și la câteva detalii: Nu sergentul Silviu Brad a ezitat să apese pe trăgaciul mitralierei care urma că curme viața tatălui său! El avusese „contribuția” sa atunci când i-a făcut prizonieri pe

partizani și nu i-a împușcat pe loc și pe toți, așa cum se obișnuia, ci i-a dus la comandant, așa cum nu era obiceiul. Repet: nu aceasta era procedura! Pentru partizani tratamentul era unul singur și fără discuții, fără comentarii: pe loc, la locul faptei, glonțul pedepsitor pentru fapta lor lașă. Silviu al nostru, Silu, cum îl ținea minte tată-su, a reacționat sub porunca neștiută a Domnului și s-a abătut de la procedura standard. În felul acesta s-a mai scurs ceva timp. Cine avea nevoie de acest răstimp? Cine altul decât bătrânul său tată. Ascuns în pădure, el nu știa prea bine ce soldați au intrat în sat. N-a apucat să-i audă vorbind! Să-i audă vorbind în limba sa maternă, pe care n-o mai vorbise de douăzeci și ceva de ani!...

Oricum, bătrânul a ezitat în a-și face cunoscută identitatea de român. De ce oare? De ce a lăsat să treacă atâta timp, riscând să fie împușcat împreună cu ceilalți?! Și abia într-un târziu, „văzând” ezitarea locotenentului care tot întârzia să dea ordinul fatal, a strigat mântuitor: **Sunt rumân!**

Eh, de ce a ezitat bătrânul?

Cuum?! Nu vi se pare pertinentă întrebarea?... Domnii mei! Toate detaliile din această poveste absolutamente biblică, evanghelică, au o mare însemnătate fiecare! Citiți comentariile lui Steinhardt la Noul Testament, la faptele și cuvintele Învățătorului: sunt comentarii literare de fapt, care evidențiază subtila punere în text a evanghelistului, dar mai ales a Mântuitorului, a Domnului, care, prin tot ce face, ridică la maximum nivelul de literaritate al vieții, al trăirii!

Căci, în relatarea acestei minuni, **minunea de la Vorobiev**, învățătorul – și iar nu este întâmplător cine a consemnat minunea: un învățător!, Constantin Roiban, face operă de evanghelist, consemnează faptele Domnului la care a fost martor...

Așadar, de ce ezită bătrânul?

Roiban consemnează cum ceilalți săteni se tăvăleau pe jos cerând îndurare, plângeau, îi blestemau pe bolșevici etc. etc. Ipoteza mea: exista pentru bătrân riscul, repet: riscul, ca odată ce

va spune că este român, el să fie iertat. El și numai el! Știa bine că nu există iertare pentru partizani. Iar dacă el ar fi scăpat cu viață, iar toți ceilalți, aproape tot satul, ar fi fost împușcați de militarii români, ce viață ar mai fi fost pentru el, el care era starostele aceluia sat de cazaci?! Ar fi riscat să pară că se dezice, trădându-i, de cei care, în urmă cu mai bine de douăzeci de ani, îl salvaseră de la moarte și-l adoptaseră cu atâta generozitate. Tipic căzăcească!

Prin ezitarea sa de a avea altă soartă decât ceilalți consăteni, bătrânul „și-a plătit” datoria de recunoștință față de binefăcătorii săi. Dar în același timp i-a „oferit” ofițerului posibilitatea să ezite și el! Ezitarea locotenentului este alt moment de grație, de intervenție divină! Execuția prelungindu-se, întârziind să se producă, bătrânul cedează: faptul că el era român, iar cei ce se pregăteau să-l împuște ca pe un rus turbat erau și ei români, era un detaliu prea spectaculos ca să rămână necunoscut și să nu producă niciun efect! Coincidența era prea mare ca să treacă fără urmări, fără să se afle de ea! Și strigă: **Sunt român!**

A riscat din nou bătrânul staroste de cazaci! Căci, nota bene, faptul că era român putea să conteze și pe invers, ca o agravantă a situației sale!... Nenorocitele, ai tras în frații tăi?!... Lucrurile puteau lua și această turnură, ba chiar să fie numai el împușcat, conform mentalității românești că dacă ai un singur cartuș și ai de ales pe cine să răpui, pe dușmanul de moarte sau pe fratele care a încercat să te vîndă aceluia dușman, românul pedepsește mai presus de orice trădarea, decizerea cea mai gravă de la condiția umană, a fratelui vânzător și trădător de frate...

Se mai pot face și alte comentarii, în același sens și spirit. Le las pe seama și pentru plăcerea altora. Eu mai adaug atât: sergentul este cu degetul pe trăgaci, în fața sa este taică-su, pe care urmează să-lucidă, dar el nu știe, nimeni nu știe asta, și așteaptă pasiv comanda... Dumnezeu a acționat prin sergent atunci când acesta i-a dus pe partizani la comandant, în loc să-i execute pe loc, mintenaș, așa cum era regula. Nu știa nici el de ce a făcut-o. De ce

nu i-a împușcat pe loc, după ...datină! Știa însă Cineva... A două oară, Dumnezeu se arată și acționează asupra locotenentului care trebuia să dea ordinul, să coboare brațul, slobozind astfel rafalele mitralierei asupra rusnacilor. Iar brațul locotenentului întârzie să coboare! Nimeni nu știe de ce brațul întârzie să coboare. De ce? Este evident de ce! „Așteaptă” strigătul mirobolant: **Nu pușcați! Sunt rumân!...** Era undeva scris, adică prevăzut, în mintea Cuiva, ca acest strigăt să se audă! Să fie rostit!

De îndată ce-și dă seama că era cât pe ce să-l împuște pe taică-su, pe cel după care tânjise atât amar de vreme, și că l-a regăsit, Sergentul Brad identifică imediat, spontan și precis esența celor ce se petrecuseră, concluzionând: **Doamne, Te laud și Te prea măresc!**

...Ce să mai vorbim?! Ești mare meșter, Meștere!

Și, în definitiv, ar trebui să-Ți mulțumesc personal, căci mi-ai făcut și mie un loc în această poveste decât care nu știu alta mai frumoasă! Căci ce s-ar fi întâmplat cu ea, cu minunata de ea, dacă nu dădeam eu de dînsa?! Iar eu cum am dat de această prea minunată mirabundă? Ducându-mă după dumneaei până la Drobeta Turnu Severin!... Unde nu mai pusesem piciorul de pe vremea când se numea numai Turnu Severin, iar insula Ada Kaleh din fața urbei era încă plină de viață și de șalvari, iar eu eram îndrăgostit de Viorica P.D.B... Deci, de mai bine de 55 de ani! Și nu-mi pusesem nicicum în cap să mai ajung pe acolo... În general, nu prea mă fâțâi de ici-colo pe scoarța terestră!... Prefer să contemplan cum se scurge la vale apa, înnebunită de curiozitate, să vadă cât e lumea asta de variată, de diferită cu fiecare pas pășit!... Urâsc mișcarea!

Și cu toate astea m-am cărăbănit sute de kilometri de acasă, fără să-mi fie clar de ce acest sacrificiu! Căci sacrificiu e, la aproape 70 de ani, cât aveam și luna trecută, să călăresc CFR-ul câteva sute de kilometri ca să vorbesc la un post TV nici cinci minute, în sprijinul unei candidaturi fără nicio șansă, a unui necunoscut, voitor la

*Primăria Municipiului. Am regretat că mă duc chiar înainte de a fi invitat, cum mă așteptam să fiu, și am știut că nu voi refuza... Mă miram și eu de ce nu refuz! Am aflat **de ce?**, dar asta abia în tren, la întoarcere, atunci când m-am apucat într-o doară să frunzăresc cărticica primită de la domnul candidat... Cărticica cu minuni!... Iar întorsul acasă mi-a fost absolut feeric! Extaz pur.*

Erau o mie și un milion de șanse ca eu să nu dau de acest libellus. Miliarde! Și o singură variantă câștigătoare. Cineva a mizat pe ea. De fapt, a provocat-o, a produs-o, nici nu știu cum să zic! Și a ieșit capitolul de față. Și tot ce va urma! Căci nu voi lăsa lucrurile să se încheie așa, fără contribuția cititorului, adică a mea. Final deschis și interactiv: aștept un ziarist isteț, care să preia toată documentația, adică numele satului și al familiei, să meargă să-i caute pe urmași și să vadă ce a mai rămas în amintirea familiei din minunata poveste, ce s-a întâmplat cu sergentul Silviu Brad și al său tată. Poate mă duc chiar eu în satul Saru, de fapt Șaru Dornei, județul Suceava, să dau de urma, de dâra Domnului... S-o amușinez! Cum vă spuneam: extaziat...

...Mă simt dator să răspândesc această poveste căci ea aparține Cuvîntului rostit de Domnul Însuși, altă explicație, altă ipoteză explicativă nu poate fi imaginată! Este Logos înfăptuit! Împlinit! Mulțumescu-Ți, Doamne!

(Fragment din trilogia *Șeitani*, volumul 2, capitolul
Cartea cu mirabunde)

8.

Părintele profesor IOAN G. COMAN

Scriseam câteva articole pe tema dacilor, a dacismului nostru. La **România literară**, eu propusesem, iar George Ivașcu dispusese... I-am propus să găzduiască în revistă un text de câteva pagini, mai generos, despre daci... L-a publicat, pe trei pagini de revistă, nu mai țin minte în ce vară, în ce an...

Cu consecințe multiple pentru mine, printre care și invitația din partea profesorului Ioan G. Coman, de la Teologie, de a-i face o vizită, spre a mă și ne cunoaște. Invitație transmisă prin părintele Coman celălalt, tinerel pe atunci, preot azi în Australia!...

Copleșitoare persoană! Înalt ca un sacerdot al lui Deceneu, supt la trup, blând la vorbă și cu ochi vioi, de ghizoroi, cum îmi zicea mie bunica, Dumnezeu s-o odihnească. Dar cu gesturi molcome. Mirosea a ceva aparte, curățenie și neodihnă deopotrivă. Mi-a vorbit de daci și de Iisus, de Origene – auzeam prima oară de ilustrul nume, iar la sfârșitul întâlnirii mi-a dat o carte, cu precizarea: ne revedem după ce o citești: **Scriitori bisericești străromâni...** (citez din memorie). În orice caz, scriitori **străromâni**, din epoca patristică, adică secolele III-VI...

Scriitori în limba latină și greacă, născuți prin locurile unde azi se vorbește dumneai limba românească. Pot fi ei făcuți parte a patrimoniului românesc?, m-am mirat eu.

Dacă francii au făcut-o cu ai lor, de ce să n-o facem și noi?! Iar dacă n-o facem noi, ai cui rămân alde Diogene Exiguus, Niceta de Remesiana sau Ioan Cassianus, sfântul?! Așa bogăție de oameni!

Cine-s ăștia? Păi numai Diogene Exiguus, adică cel mic, cel firav și mititeluț la stat, a fost așa de mare la minte că de la el ne-a rămas ideea și decizia de a nu mai număra anii *ab urbe condita* sau de la facerea lumii jidovești, ci de la Nașterea Pruncului... Înainte de Hristos și anii de după Nașterea Domnului Iisus... Anno Domini... Bașca formula astronomică, extrem de exactă și de complicată, după care se calculează duminica Paștelui, care poate fi în Martie, în Prier sau în Florar.

Numai după ce se fac calculele stabilite de scitul Exiguus, nord-dunărean de-al nostru, numai așa află și lumea când va să înceapă Postul cel Mare...

Când m-am întors, cu cartea citită și adnotată ca la carte, l-am întrebat: „Părinte profesor, dar de unde știm noi că latina în care au vorbitorit și scribăluit acești mari latinofoni este latina din care s-a strecurat, ca argintul curat, limba română?”

Vai, ce plăcere i-am putut face?! Este cea mai bună întrebare care mi s-a pus!... Și m-a lămurit: latina a avut tot timpul, ca orice limbă vie, dialecte, graiuri, variante felurite, determinate de ținutul și vremea la care a fost vorbită. Româna s-a tras dintr-o asemenea variantă, diferită oareșicât de celelalte, de varianta din care se trage franceza sau spaniola, diferită prin câteva detalii... Așa cum ar fi cuvintele românești pe care lingviștii ca Graur sau Pușcariu le-au declarat de origine latină, dar neatestat în textele cunoscute, ale autorilor clasici... Cum ar fi *spurcăciune*. Este evident descendent din latinescul *purgatione*, bine cunoscut, de aici vine și *Purgatoriul* catolic.

Dar forma originală a cuvîntului românesc, **expurgatione**, nu apare în textele cunoscute, fatal lacunare totuși în raport cu latina. Niciodată textele scrise într-o limbă oarecare, oricare ar fi ea, nu au reușit să consemneze toate cuvintele acelei limbi... Dar iată-l pe **expurgatione**, dat dispărut în toate dicționarele etimologice, că apare la autorii noștri – și părintele Coman l-a numit pe unul dintre ei, precum și încă vreo două-trei cuvinte românești aflate în aceeași situație. Nu le-am ținut minte, nevrednicul de mine, căci în mintea-mi cea păcătoasă își făcuse loc un cuvînt nemaidenimeni rostit vreodată: **Spurgatoriul...**

Pe loc inventat și mă întrebam, netrebnic, ce ar putea să însemne... Asta în vreme ce măritul sacerdot vorbea mai departe, cu alte exemple, dar nu reușeam să le prind cu urechea mea blegită brusc... Spurgatoriul!... Ar trebui inventată o nouă „religie” în care să-i facem loc și Spurgatoriului... Măcar așa, de dragul cuvîntului!... Spațiul în care te spurci și devii spurcăciune... În ce scop? Cu ce menire?...

Dar mă opresc, ca să nu uit unde vroiam să ajung. Anume la recenzia pe care i-am făcut-o cărții, o recenzie amplă, generoasă, făcută pe îndelete, fără nici urmă de vestita autocenzură, pe care i-am dus-o Părintelui Profesor ca unui duhovnic, ca o mărturisire și o spovedanie...

A primit-o și a citit-o cu oarecare amărăciune, comentând apoi împreună pe seama faptului că era perfect nepublicabilă. Nicio revistă, literară sau ne, comuniste toate, adică ateiste, nu ar fi comentat o carte care cuprindea în titlul ei cuvîntul **bisericești**, și nici n-ar fi acceptat un comentariu care se referea la autor mereu cu deferența cuvenită: **Părintele profesor** Ioan G. Coman. Cum i-aș fi putut spune doar pe nume, ca lui Deșliu, să zicem?!...

Nici nu m-am ostenit să prezint prezentarea cărții la vreo redacție, nici măcar la *România literară*... Nu mai știi dacă mai trăia Ivașcu... Se poate verifica... Toate astea înainte de 1980, luna

august, când la București s-a ținut Congresul Mondial de Istorie... Nu aveam de ce să particip, așa că mi-am văzut de plaja mea la Mamaia și, spre sfârșitul lunii, poate început de septembrie, m-am întors la București.

Nu mai știu ce anume m-a făcut să merg la Casa Scânteii, pe la redacțiile literare... Mergeam rar... La mine pe birou, dactilograma recenziei amintite. Adăsta de câțiva ani... Nu vedeam nicio posibilitate de publicare. Mă împiedicam în ea aproape zilnic și nu mă înduram s-o vâr în vreun sertar sau dosar, s-o arhivez, cum s-ar zice... Adică să uit de ea! Nu aveam cu atât mai puțin vreun motiv să o iau cu mine. N-o scosesem niciodată din casă, s-o plasez în vreo publicație. Ar fi fost un gest fără nicio șansă... Dar am luat-o în acea zi!... Fără niciun gând anume! Niciun motiv! Nicio speranță... Și cu ea asupra-mi am ajuns și la **Luceafărul**, în redacție...

Am nimerit în birou la Ungheanu, unde se discuta cu aprindere despre recent încheiatul congres. Se petrecuse la acel congres un fapt deosebit, de care aflam și eu astfel: la una dintre ședințele în plen, un istoric bulgar atacase problema Transilvaniei, cu argumente în favoarea Ungariei, după care un istoric sovietic, rus, deci, pusese problema Dobrogei... În favoarea Bulgariei... Cum că nu ar avea antecedente românești prea serioase. Așadar, un dublu atac la drepturi fundamentale românești...

Mihai Ungheanu, care de felul lui era un om bine informat, aflase că, înainte de deschiderea congresului, delegația de istorici români fusese atent prelucrată la Comitetul Central cum să se poarte, inclusiv într-un caz ca acela, atunci când sunt atacate interese românești fundamentale. Tovarășii de la Partid au decis că nu trebuie încurajată polemica, nu răspundem la provocări, mai ales că suntem gazde, și că, dacă apar asemenea atacuri, delegația de istorici români se întrunește în seara respectivă și primește instrucțiuni ce răspuns să dea a doua zi contestatarilor noștri. Soluție absolut tembelă!...

Ascultători însă, istoricii români prezenți în sală au tăcut și au înghițit atacul bunilor noștri vecini fără să crâcnească măcar. Iar lucrurile ar fi rămas așa, consemnând un eșec rușinos pentru istoriografia românească, dacă în sală nu s-ar fi aflat și părintele profesor Ioan G.Coman, care, nefiind membrălu de partid, ci teolog, nu făcea parte din delegația oficială de istoricoizi, cea care participase la instructajul de la CC al PCR...

Nu știa nimic părintele Coman de prețioasele indicații de partid. Aș putea spune că nu prea fusese dus pe la biserică părintele, după cum a reacționat ca orice om normal, căci a luat cuvântul când s-a ajuns la discuții. Și mi ți i-a pus la punct pe tovarășii istorici marxiști-leniniști din Bulgaria și Rusia prietene, făcându-i de rușine pentru enormitățile debitate. Totul calm, cu duhul blândeții și cu argumente decisive.

Pe scurt, părintele Coman salvase onoarea valahă și toată lumea bună se bucura, cum aranjase Dumnezeu lucrurile, de s-a făcut de rîs toată istoricimea noastră oficială, academică... Deh, cum era Dumnezeu să nu-i aranjeze robului său Ioan o participare de mare răsunet?! Dacă nu ține Dumnezeu cu profesorii de la teologie, atunci cu cine să țină?!...

S-au făcut mai multe comentarii, însuflețite, ale lui Gheorghită Suciu și Cezar Ivănescu mai ales, vine vorba și despre cartea despre scriitorii străromâni ai părintelui Coman, alte comentarii, alte elogii, iar la un moment dat Ungheanu zice chiar cam așa: Despre cartea asta nu s-a scris niciun rând în presa noastră... Și e o carte atât de importantă!... Acum ne-ar trebui să scrie cineva o recenzie a cărții, aș publica-o în numărul următor!...

Ce era să fac, de vreme ce venisem cu obiectul la mine?! O aveam în mapă pe domnișoara recenzie!... Am scos-o, am arătat-o, au rămas toți – dar mai ales eu rămăsesem, cu gura căscată la așa hocus-pocus. Ce potriveală, ce coincidență!...

Am tăcut și nu i-am contrazis când s-au arătat categorici: a știut domnul Ioan Șeitan ce s-a întâmplat la congres și s-a orientat

perfect aducând recenzia... O pagină întreagă din *Luceafărul*. Nu mi s-a cerut nici cea mai mică modificare, autorul a rămas mereu pomenit ca Părinte profesor... N-am spus la nimeni că totul fusese... fusese literatură! Dar ce literatură?!

Încă și mai mult: publicarea recenziei a fost posibilă și pentru că toți cerberii cenzurii erau în concediu, un concediu binemeritat după tensiunea fiecărei aniversări a lui august 23. Rămăsese la cenzură un tovarăș cumsecade, care știa să închidă ochii. Se numea cumva Ispas?... Ispas sau Istrate... Parcă.

Am simțit totul ca pe o minune, nu coincidență. O minune dumnezeiască prin care se vedea bine că Dumnezeu îl iubește și prețuiește pe magnificul sacerdot și magister. Or mai fi fiind și alte minuni legate de același?...

Dacă vreodată se vor descoperi sau pricepe motive de sanctificare sau măcar beatificare a marelui cărturar, povestea de mai sus va fi să fie luată în serios de cei ce vor alcătui dosarul Sfințeniei Sale Ioan G. Coman... Depun această mărturie. Care contează însă și pentru teoria mea privitoare la literaritatea lumii... La ...sfințenia acesteia.

A cui sfințenie? A lumii sau a literarității?...

Proastă întrebare. O retrag!

...Mai e nevoie de alte mărturii? Nu vă sfiți și cereți! Are băiatul destule! Numai să nu-mi cereți să scurtez povestea... E nevoie de toate detaliile ca să pricepem că viața este literatură curată, superliteratură chiar!... În detalii se vede mâna de maestru...

Ce nu-mi este clar nici astăzi clar este un singur lucru: am voie să vorbesc despre asta?... Nu cumva devin, vezi, Doamne, luciferic și-mi depășesc rolul?... Nu cumva să-l mânia pe... pe autor!

Fie! Mai vin cu una: tot cu un popă, ba chiar papă: Ioan Paul al II-lea, Preaiubitul papă... M-a dus fratele Vasile Maria Ungureanu, așa cum îmi promisesse, la papă de i-am sărutat

inelul. Ca recunoștință pentru tot ce făcusem ca să apară cartea despre catolicii din Moldova... Eu, întrebat fiind, i-am cerut pentru deranjul meu o damigeană de vin și o cămeșă de in cu motive țărănești, populare, ceangăiești... Adică curat românești! Iar Vasile, Dumnezeu să-l hodiească, a zis vorbă mare: Te duc la Papă, în audiență, frate Ioane!... Cum era să-l cred?!

Căci mai trebuia și pașaport pe vremea aceea! În toamna lui 1987!... În Noiembrie... Primisem eu viza securității, dar turistică, în timp de vacanță! În timpul anului universitar era imposibil să-ți aprobe partidul deplasarea!...

Prima coincidență: lansarea cărții, care între timp fusese tradusă și tipărită în italiană, pe cheltuiala Vaticanului, doar era vorba de catolicii lui Ieremia Valahul din Moldova, fusese fixată de Vatican la o zi distanță de al nu știu câtelea congres de tracologie, organizat de Drăgan. Eram invitat la amândouă!...

M-am milogit la decan și rector din vreme, atrăgând atenția asupra faptului că ambasada Italiei dă vize de intrare numai după ce aștepți cu cererea depusă la ei două săptămâni. Deci acordul partidului și guvernului trebuia rostit cu cel puțin 15 zile înainte de data potrivită urcării în avion! Cu chiu, cu vai, am obținut aprobarea Universității abia cu trei zile înainte de evenimentul de la Vatican. O aprobare cinică! Cei de la partid, Partidul Comunist Român, își făcuseră corect calculele: peste două săptămâni, când voi primi viza italiană, nu voi mai avea la ce bun să mai merg în Italia... Ca-n tre colegi, tovarăși colegi!...

Dar nu s-a făcut voia Partidului, ci a Altcuiva, astfel că în mod excepțional ambasada Italiei a fost nevoită în zilele acelea să dea vize de intrare de pe o zi pe alta. De ce? Pentru că Sportul Studențesc jucase cu o echipă din Italia la București, în Cupa UEFA, azi Cupa Cupelor, și erau câteva zeci de suporteri, bașca fotbaliștii, cărora trebuia să li se dea viza practic pe loc! Printre aceștia am intrat și eu, la înghesuială, cu ajutorul dlui Nemeșiu, omul de la București al lui Constantin Iosif Drăgan... Am avut și

soluție de rezervă, să mă treacă Mac Popescu pe lista de suporteri ai Sportului...

Așa că am ajuns la Papă, emoționat și important, iar când a fost să-i spun ce-i cu mine pe la Roma, i-am zis literalmente așa: ***Padre, eu sunt ortodox din România, și trebuie să vă spun că toți ortodocșii din România vă iubesc și vă așteaptă în România...***

Mă doare gura să spun că vizita la București a Papei s-a făcut la ideea mea, la invitația mea?!...

9.

Graiul aromânesc confirmă și corectează Evangheliile

Iisus și ostașii romani

Unul dintre momentele cele mai tragice și ultime ale existenței lui Iisus ca ființă omenească este acela în care, crucificat, Iisus cere apă. În trupul său secătuit de sânge, deshidratat, fiecare celulă plânge după o picătură de apă, lichidul primordial al vieții.

Precum se știe, soldații romani care îl păzeau pe Iisus în loc de apă i-au dat să bea oțet, exact „pe invers” de ceea ce Iisus ceruse și avea nevoie. În evangheliile avem următoarele relatări ale momentului:

1. *Iar în ceasul al nouălea a strigat Iisus cu glas mare zicând: Eli, Eli, lama sabahtani? Adică: Dumnezeu Meu, Dumnezeu Meu, de ce M-ai părăsit? Iar unii dintre cei ce stăteau acolo, auzind, ziceau: Pe Ilie îl strigă acesta.*

Și unul dintre ei, alergând îndată și luând un burete, umplându-l cu oțet și punându-l într-un vîrf de trestie, îi da să bea. Iar ceilalți ziceau: Lasă, să vedem dacă vine Ilie să-l scape!... Iar Iisus, strigând iarăși cu glas mare, Și-a dat duhul. (Apud Matei)

2. La Marcu, text aproape identic.

3. La Luca: *Și sta poporul privind. Iar căpeteniile își băteau joc de El, zicând: Pe alții i-a mântuit; mântuiască-Se pe Sine Însuși dacă el este Hristosul, alesul lui Dumnezeu!... Și îl luau în rîs ostașii, apropiindu-se și aducându-l oțet și zicându-l: Dacă ești împăratul iudeilor, mântuiește-te pe tine însuți!...*

4. La Ioan: *După aceea, știind Iisus că de-acum toate s-au săvârșit, ca să împlinească Scriptura, a zis: Mi-e sete. Și era acolo un vas plin cu oțet; atunci ei punând în jurul unei ramuri de isop un burete plin cu oțet, I l-au dus la gură. Deci, când a luat oțetul, Iisus a zis: Săvârșitu-s-a!... Și, plecându-și capul, Și-a dat duhul.*

Reacția, altminteri promptă a soldaților romani, este considerată, de 2000 de ani, ca probă de cinism extrem, de răutate și neomenie, de bestialitate tâmpă, cazonă, a unor brute cu chip de om! Gloria romană, a poporului care a făcut cel mai mult pentru civilizarea Terrei, inclusiv pentru răspândirea creștinismului, a avut întotdeauna de pierdut de pe urma acestui episod biblic, taxat de toți creștinii cu severitate. În vremuri mai noi, ale noastre, evreii (unii evrei, vorba lui Paul Goma) încearcă să transfere pe seama acestei brutalități romane, latine, întreaga răspundere pentru calvarul îndurat de Mântuitor.

Citind și recitind de-a lungul anilor povestea biblică a răstignirii Domnului, m-am împăcat destul de greu cu acest pasaj și, de fapt, cu întreg capitolul suferințelor îndurate de Iisus. Ca om, mi-e greu să admit, să înțeleg fapte de care nu mă simt în stare a le făptui. Am crescut cu teama că, fără voia mea, sub presiunea vieții, a hazardului, aș putea comite o vărsare de sânge sau aduce cuiva alte suferințe asemănătoare celor îndurate de Iisus. M-am regăsit în duhul străbunilor când am aflat de la mama că tată-su, ciobanul Stan Licoi, născut la Rășinari și trecut la Domnul în Dobrogea, în satul Valea Neagră – azi Lumina, rostea două rugăciuni pe zi, în mod obișnuit: una seara, la culcare, alta dimineața. Și se ruga dimineața să-l ajute Dumnezeu să nu facă

vreo faptă rea peste zi, în ziua care mijea dinspre Răsărit, să nu pricinuiască cuiva un necaz, o suferință... Iar seara mulțumea lui Dumnezeu că i-a fost ascultată și împlinită rugăciunea cu care își începuse ziua...

Zic dar că lectura acestui „capitol” biblic a mers totdeauna mai greu. La un moment dat m-am simțit chiar mușcat de „șarpele îndoielii”, mirându-mă de promptitudinea legionarului roman care a găsit așa de repede un vas cu oțet. Ce să caute un vas cu oțet la îndemâna soldaților care păzeau un crucificat, așteptându-l să-și dea sufletul?! Nu cumva... Nu cumva este un adaus, o interpolare târzie, menită să mute vina, măcar parțial, pe umerii altora?!...

Doamne, ferește!, îmi ziceam și citeam grăbit mai departe, să nu cad în păcat zăbovind prea mult asupra acestui detaliu. Un detaliu, și nimic mai mult!

Iată însă că norocul mi-a surîs și – cred eu, se vedește că de mirat nu m-am mirat degeaba. În locul cu pricina trebuie operată, foarte probabil, o mică și foarte însemnată corectură! Am mai spus-o și o mai spun o dată: numai proștii nu se miră!... Așa m-am mirat și eu de unde aveau soldații romani oțet asupra lor?! Și lucrurile s-au lămurit. Oțetul era la locul lui, stabilit prin regulamente militare stricte, numai că nu era oțet! Și iată cum s-a aflat care-i adevărul cu soldații aceia romani, care a fost fapt legătură lor cu ultimele clipe de viață ale Mântuitorului:

În urmă cu câteva luni, așadar, a apărut o carte intitulată **Fondul principal lexical al Aromânei**. Autor, un fost student, aromân din Pind, Nichita Vancea, pe grecește Vantsias. A fost teză de doctorat, condusă de domnul acad. Grigore Brâncuș. Față de teză, cartea este mai personală, mai bogată în ipoteze, îndeosebi etimologice, unele mai riscante, altele mai probabile. Dintre ele, una este sigur deosebită, mai ales în privința comentariului. Exceptională! Menită să-i aducă autorului o binemeritată faimă. Citez, așadar, de la pag. 313:

„**Puscă** („oțet”) < lat. **posca** *Un cuvînt cu totul deosebit! Există numai în aromână, deși de origine latină. Lucru ce, zicem noi, subliniază importanța studierii variantei aromâne în contextul romanic. **Posca** în latină era denumirea unei băuturi răcoritoare făcută din oțet amestecat cu apă și îndulcită cu miere, băutura legionarilor romani care, atunci când erau în formații de luptă, transpirau foarte abundent, din cauza armurilor grele ce le purtau, de aceea existau sclavi special însărcinați cu distribuirea – în burdufuri – a poscăi în rândul legionarilor chiar și-n timpul luptelor. . . De ce oare s-a păstrat numai în aromână? Aromânii de astăzi sunt cumva urmașii legionarilor ce cuceriseră pentru Roma regiunea balcanică? Faptul că factorul legionar este foarte pregnant la aromânii care trăiesc în România de pildă poate fi o reminiscență a vremurilor glorioase de odinioară... . Acum, pusca armânească poate elucida o nedreptate a istoriei, un caz tipic de creare de „mituri” instigatoare la ură și resentimente religioase. . Copil fiind, uram modelul „legionarilor romani” din cauza profesorului de religie care, foarte plastic de altfel, își exprima imensa repulsie față de latini pentru faptul că, atunci când Christos, deja pe cruce fiind, spusese că îi este sete, legionarii romani, culmea cruzimii, i-au dat oțet, inumanii... . Iar acum pricepem că de fapt i-au dat posca, de milă tocmai...”*

Acesta este textul prin care Nikitas Vantisas lansează o ipoteză copleșitoare: gestul soldaților romani, înfierat vreme de două mii de ani, se salvează datorită cuvîntului aromânesc **pusca**, datorită unei etimologii! Un cuvînt care a dispărut din toate celelalte idiomuri romanice și s-a păstrat numai la ciobanii vlahi din Pind... Și așa cum strămoșii acestor vlahi au echivalat posca din latină cu oțetul, zicându-i oțetului **posca**, iar mai târziu și până azi **pusca**, la fel martorii civili și ne-latini ai crucificării, neștiind ce era posca, dar mirosindu-le a oțet, vor fi crezut că soldații aceia chiar oțet i-au dat Mântuitorului, gest care nu putea fi înțeles decât ca o culme a cruzimii, a răutății cinice, drăcești!...

Îmi revine să adaug așadar la comentariul fostului meu student următoarele: faptul că pe lângă oțet (*acetum*, în latină), romanii mai foloseau și posca, o băutură răcoritoare, aflată în dotarea zilnică a soldaților romani, îndeosebi în zonele călduroase ale Imperiului, face din episodul acesta un argument deosebit de convingător privind istoricitatea, realitatea celor relatate. Face de rușine încercările unor nesăbuiți, în frunte cu un Friederic Engels, de a contesta Evangheliile, însăși existența Domnului Iisus. Dacă cele relatate în Evangheliile ar fi invenții, rod al imaginației omenesci, acea minte nu avea cum să conceapă povestea cu oțetul. Căci mintea aceluia om, dacă cunoștea că soldații romani umblă la ei cu posca, ar fi știut și că acea posca nu era oțet și ar fi folosit termenul potrivit.

Mincinosul – sau cel care scornește o poveste, un scenariu, are grijă să se facă crezut, să fie credibil. Iar dacă celui care, zic unii, a scornit evangheliile, i-ar fi trecut prin minte episodul cu oțetul, dacă s-ar fi gândit să introducă oțetul ca element component al inventatului supliciu christic de pe Golgota, acel talentat născocitor ar fi știut că prin textul său naște în mintea cititorului întrebarea: ce să caute oțetul în dotarea soldatului roman aflat în misiune de pază la crucea unui condamnat la moarte?

Textul său trebuia să facă verosimilă prezența oțetului, ca oțet, la îndemâna soldaților romani. Care soldați, precum scrie la Evangheliile, au reacționat imediat la suspinul trupului însetat. Prea prompt ca să fie în batjocură – îmi dau seama acum... Foarte prompt, așadar. În asemenea situație pui mâna pe ce-ți cade la îndemână. Și cum și de unde să aibă la îndemână soldatul roman un vas cu oțet?!...

Așadar, martorii civili ai crucificării au asistat la momentul când Iisus cere să bea ceva de sete, îi văd pe soldații romani grăbindu-se să-i ofere ceva, dar nu apă, așa cum te-ai fi așteptat,

ci un lichid care mirosea a oțet. Iar după mintea martorilor, acel lichid care mirosea a oțet nu putea fi decât oțet! Ceea ce va fi stârnit chiar în acele clipe oroarea spectatorilor, repulsia și indignarea lor față de gestul soldaților latini, sentimente păstrate apoi în moștenirea creștină. Și oțetul intră astfel în tradiția orală a celor petrecute în acest episod, ulterior cuprins în textul evangheliștilor.

Nu e de mirare că s-a petrecut această neînțelegere, această decodare greșită a unui gest! La nivelul uman, asemenea neînțelegeri sunt firești și se petrec des. La nivelul sacru, mistic, al textului biblic, să descoperi în această inadvertență a mărturiei o confirmare, iar nu o infirmare a celor relatate, pare a fi un semn tainic, cu valoare de revelație, merit să ne întărească în credință. Sau, după caz, să-i readucă la credință pe scepticii înzestrați cu un spirit critic pustiitor de suflete. Nu întâmplător tînărul de la care a pornit această revelație, pentru mine sacră, este un „om al zilelor noastre”, aflat în pragul cedării dinaintea scientismului ateu...

Se pare că anodinel cuvînt machidonesc *pusca*, de la marginea Imperiului roman și a limbii latine, salvat ca prin miracol în vorbirea unor ciobani uitați de Dumnezeu și de lume, ne mai scoate o dată la limanul credinței sau, după caz, al meu, ne întărește.

Mulțumescu-ți, Doamne!

Sf. Ion 2011

10.

Minunea de la Buchenwald

George Petre era elev în ultima clasă în ianuarie 1941. Împreună cu alt coleg au scos câteva șine de la calea ferată ca să împiedice deplasarea la București a regimentului de tancuri de la Târgoviște. Identificați de autorități, singura șansă de supraviețuire era fuga din Țară, fuga în Germania, alături de câteva sute de legionari, dintre cei mai importanți. A fost cel mai tânăr dintre acești legionari plecați în exil. Ajunși în Germania, au fost internați la Buchenwald, lagărul cu indezirabili din Germania. Lagăr unde se mai aflau mulți evrei, cu convingeri comuniste, germani etc. Regimul de detenție, povestea George Petre, a fost cel mai dur pentru legionari, obligați să nu iasă dintr-un anumit perimetru. Ceilalți deținuți erau liberi să se vânture prin tot lagărul!

L-am cunoscut pe George Petre după 1990, când a venit din Australia și s-a stabilit la Bușteni, unde și-a petrecut în tihnă ultimii ani de viață. M-a avut musafir în mai multe rânduri. I-au călcat pragul casei o mulțime de camarazi, alde Teofil Mija, bunăoară, Marcel Petrișor. Era foarte pornit împotriva lui Horia Sima. De la George Petre am aflat o poveste al cărei tâlc, tâlc posibil!, abia în urmă cu câteva ore l-am înțeles. Povestea a stat

în capul meu ca o sămânță, fără să încolțească, fără să rodească ani de zile.

Iată povestea:

S-a întâmplat după ce Horia Sima, încalcând înțelegerea convenită cu Hitler, a fugit din localitatea germană în care avea domiciliu forțat, și s-a dus la Roma, la Mussolini. Gest provocator și riscant! Sima a fost adus înapoi ca un copil neascultător și, ca pedeapsă, să nu mai facă și altădată, Hitler a dat ordin ca toți legionarii aflați în lagărul de la Buchenwald să fie executați imediat, fără întârziere, în chiar seara aceea!...

George Petre mi-a povestit cum soldații și ofițerii germani literalmente plângeau în timp ce făceau pregătirile pentru execuția legionarilor. Pentru executarea ordinului imposibil de nesocotit dat de Hitler în persoană. Un Hitler revoltat de comportamentul incorect al lui Horia Sima, care călcase în picioare asigurările date de Hitler lui Ion Antonescu că legionarii vor fi găzduiți în Germania și vor fi atent supravegheați să nu întreprindă vreo activitate politică... Fuga lui Horia Sima, deplasarea la Roma și întâlnirea sa cu Mussolini fără să ceară voie nemților, a fost considerată de Hitler un act grav de abatere de la înțelegerea ce fusese stabilită. Un act de trădare a încrederii! De încălcarea a cuvântului dat.

S-a găsit un spațiu deschis, în afara lagărului, unde s-au instalat câteva mitraliere, câteva reflectoare, s-a stabilit ordinea în care se va desfășura sinistrua operațiune militară, dar când să se abată tirul mitralierelor asupra primilor legionari, sirenele au început să sune alarma, la orizont apăruseră câteva bombardiere engleze în raid aerian nocturn asupra orașului. Luminile au fost stinse, câteva bombe au fost aruncate asupra lagărului, s-a stârnit panica „reglamentară” etc. Pe scurt, execuția a fost suspendată și, în final, a doua zi, anulată...

Atacul asupra lagărului de la Buchenwald avusese ca țintă tocmai clădirile în care se știa că sunt cazați legionarii. Aviatorii

britanici aveau de unde să știe acest detaliu și și-au îndeplinit cu brio misiunea, raportând că țintele au fost atinse conform planificării: făcute praf și pulbere, incendiate etc... Drept care la radio BBC s-a făcut imediat anunțul, urmat de un comentariu patriotic al lui Ion Rațiu, în care acesta se adresa familiilor din România ale legionarilor cazați în lagărul de la Buchenwald: cele mai multe familii nu mai aveau pe cine aștepta să se întoarcă acasă... Raidul britanic fusese un succes total!...

...Ani de zile am ținut această poveste în mintea și inima mea ca pe o dovadă că „mâna lui Dumnezeu” ni se mai arată din când în când. Așadar, aviația britanică pregătise în toate detaliile un bombardament nimicitor în zona lagărului pe care legionarii nu aveau voie s-o părăsească: câteva clădiri și spațiul dintre ele, într-o extremitate a „campusului” concentraționar. Aviația și-a făcut întocmai datoria, au pisat bine, metru cu metru, spațiul rezervat legionarilor!... Numai că legionarii nu se mai aflau în acel spațiu! Cu câteva minute mai înainte de apariția bombardierelor fuseseră scoși și duși într-un câmp apropiat, propice pentru o execuție. A tuturor legionarilor din lagăr!... Câți vor fi fost. Nu mai țin minte, detaliul acesta nu l-am reținut! Dar nici execuția legionarilor n-a mai avut loc, niciun legionar n-a căzut secerat de mitralerele germane, cum ordonase Hitler. Au fost salvați taman de raidul aviatic, care i-a obligat pe germani să suspende execuția, să stingă toate luminile!...

Am văzut amestecul voinței divine în această coincidență minunată. Coincidența fiind, după părerea unui martor avizat la spectacolul universal, numit Albert Einstein, fiind felul în care Dumnezeu se implică în existența noastră... Dar n-am văzut și codița îmbârligată a Nefârtatelu. Abia în dimineața asta am simțit mirosul de pucioasă!...

Păi, stimați colegi, avem aici de-a face cu o schemă criminală în toată legea. Mi-ar părea bine să mă înșel, dar nu mă pot opri din a mă mira public, consternat: Hitler, la momentul descris

mai sus, a acționat exact cum a procedat și Carol în septembrie 1939. Hitler a fost adus într-o stare de maximă supărare și a reacționat ca la furie sau a profitat de ocazie ca să reacționeze cu o minimă justificare - „evadarea” lui Sima: a ordonat să fie împușcați toți legionarii din lagăr, ca pedeapsă pentru cel care îl supărase!... Carol, în septembrie 1939, a fost și el adus într-o stare de surescitare maximă și a reacționat cu o bestialitate neegalată! A reacționat sau a profitat de ocazie ca să reacționeze?! Asasinarea lui Armand Călinescu fiind planificată pentru a oferi acest pretext...

Fără voia mea îmi aduc aminte și de oribilul asasinat din noiembrie 1938. Codreanu transmisese din temniță ordinul ca legiunea să intre „în adormire”, să se abțină de la orice gest care ar putea justifica sau explica o ripostă a autorităților!... Ordin care a fost nesocotit de câțiva legionari... Și a urmat ce a urmat în pădurea de la Tâncăbești!...

Pentru mulți legionari, care au fost martori acelor momente cumplite, toate cele trei momente mai sus pomenite îl implică pe Horia Sima ca actor important. Dacă pentru primele două nu avem certitudinea deplină a participării lui Horia Sima, episodul al treilea, petrecut în Germania, este integral „opera” lui Horia Sima. Fuga sa la Roma nu are o explicație logică din partea unui comandant care este conștient de ce face. Logică și rațională este numai explicația care invocă un personaj preocupat să provoace reacția dură, pedepsitoare, a autorităților, a lui Hitler personal, care nu avea cum să nu se simtă jignit și indignat de gestul lui Sima.

Mai presus de orice, nu era gestul unui gentleman, al unui om de cuvânt! Avea ce căuta printre legionari un om fără cuvânt? Cu atât mai mult în fruntea legionarilor?! Modelul de comportament legionar era cu totul altul. Îți respectai cuvântul dat cu orice risc, plătind și cu libertatea sau chiar viața, dacă era nevoie și mai ales dacă în joc era onoarea Legiunii! (Vezi bunăoară episodul

deplasării deținuților legionari de la penitenciarul din Suceava la cel de la Aiud, în vara lui 1944! Nu au avut nevoie de nicio pază! Și-au dat cuvântul la directorul închisorii că după 48 de ore vor fi la destinație, a mers fiecare legionar pe acasă să-și vadă mama sau soția, copiii și ce mai aveau, iar la Aiud au ajuns cu toții, bob numărat! Era în joc cuvântul de onoare al unui legionar! Nu se putea altfel!)

Aplombul cu care lansez această acuzație s-ar topi dinaintea colegilor care ar aduce în apărarea lui Horia Sima următorul argument: fuga la Roma a fost impusă de rațiuni foarte înalte, a urmărit rezolvarea unor probleme de mare însemnătate pentru Legiune și Țară...

Nu cunosc, la data respectivă, ce explicație a dat Horia Sima evadării sale! Dar dacă ordinul lui Hitler ar fi fost adus la îndeplinire și mai mureau la Buchenwald câteva sute de legionari, ce valoare ar mai fi avut justificările lui Sima?! Pe unde ar fi scos cămașa Horia Sima?! Dacă acest carnagiu totuși n-a avut loc, vina lui Horia Sima rămâne la fel de mare! El trebuia să răspundă pentru faptele sale ca și când ordinul lui Hitler s-ar fi executat!... Dacă ar mai fi avut în fața cui să răspundă!...

Numai mâna Domnului a împiedicat acel carnagiu, dar nu-mi închipui că a făcut-o de dragul lui Horia Sima, pentru ca acesta să nu fie acuzat de un dezastru provocat sută la sută de el, comandantul Mișcării Legionare. De dragul lui Horia Sima va fi intervenit cel care le-a luat mințile legionarilor din Germania și aceștia l-au acceptat mai departe în fruntea lor pe cel ce se dovedise a fi cel mai periculos mădular pentru Legiune. Cel mai nociv!...

...Așa cum am mai spus-o, nu cunosc istoria Mișcării Legionare decât la nivelul suficient ca să am o părere avizată asupra sensului major al doctrinei și al acțiunii politice, istorice. Cine cunoaște mai bine acest subiect poate că mă va corecta și mă va trimite la textul din care să aflu explicația gestului numit fuga, evadarea, dezertarea lui Horia Sima din Germania.

Deci, stimați colegi aflați cu toții în căutarea adevărului: în ce fel „fuga la Roma” a lui Horia Sima a fost un gest care îl onorează pe (un) Comandant? În ce fel moartea legionarilor de la Buchenwald, dacă se producea ca urmare a ordinului dat de Hitler, ați fi demonstrat că nu cade în vina „Comandantului”?!... Aștept cu nerăbdare ce se poate spune în apărarea lui Horia Sima în acest caz care îl incriminează din greu. M-aș bucura să mă înșel! Doamne, ajută!

11.

Păcatul cel mai greu și norocul cel mai mare!

De multă vreme mă simțeam dator să scriu un text de sine stătător despre **Constantin Brâncoveanu**, o piesă de teatru, cel mai probabil. Întâmplarea, care-i meșter mare, ea m-a ajutat decisiv să realizez acest proiect cu care părea că voi rămâne dator față de urmașii mei... Văcărești! Deja mă împăcasem cu gândul eșecului, dar n-a fost să ...nu fie! (De data asta!) Așa că am reușit, în cele din urmă, să acopăr și acest deficit din gestiunea pe care a voi preda cine știe cât de curând... Cugetul mi-e mai împăcat ca oricând! Mai ales după ce am primit și vestea că la Chișinău există lume bună interesată să monteze **Pariul Valah** în cursul acestui an ce dă să înceapă... Doamne, ajută!

Când scrii un text mai amplu – deseori și când este vorba de unul mai scurt, nu știi decât foarte vag cum va arăta la sfârșit. Ai un imbold, un elan, simți că există ținta la care vrei, e musai să ajungi, că ți-e accesibilă, dar pe parcursul elaborării textului asști neputincios, dar și încântat, cum textul își conturează fără voia ta o logică a sa, o structură incipientă care te va ghida ea

mai mult decât ideile și intențiile tale de început!... Astfel că, într-un fel, tu, autorul, ești un spectator, care se așează la birou să scrie precum în loja unei săli de teatru, curios de ce va urma să ...scrie!

Am bănuiala că unii numesc acest aspect al elaborării literare „autonomia operei de artă”! Mai corect ar fi, dacă nu ne sperie cuvintele mari, să vorbim de „autonomia actului de creație”!...

Se spune pe drept cuvânt că spectacolul de teatru, ca și orice text literar autentic, îl marchează pe spectator, care nu mai este același cu cel de dinainte de a fi văzut **Romeo și Julieta**!... Cred că se întâmplă la fel și cu autorii. Shakespeare însuși, după ce a scris **Hamlet**, a devenit alt Shakespeare!...

Subsemnatul, am avut și eu acest sentiment, nu numai colegul Will, după ce am încheiat **Pariul Valah**. Mai net ca oricând până acum! Sentimentul că m-a „marcat” scrierea **Pariului**. Pornisem de la ideea că nu am cum să aduc pe scenă decapitarea celor șase martiri Brâncoveni! Că asemenea greșeală nu voi face! Ba chiar eram decis să nu-l aduc pe scenă pe niciunul dintre ei, să nu-l înfățișez spectatorilor!... Și așa am condus drama piesei atâta timp cât totul a depins de mine!... Dar, de la un moment dat, piesa a luat-o razna, de capul ei, și n-a mai ținut seama de ideile și intențiile mele, se iviseră alte exigențe, alte imperii, ale textului, nu ale autorului... Așa că, la un moment dat, scriind la piesă, mă pomenesc că pe scenă se joacă pe rând scena fiecărei decapitări... N-am avut ce să fac, totul decurgea firesc din vorbele și mișcărilor deja petrecute, nu puteam să dau textul înapoi!

M-am supus și am încercat, cât de cât, să intru în joc și în pielea personajelor!... Este obligatoriu! Ești dator, ca autor, să intri în pielea personajelor imaginate! În faza pregătitoare, mi se păruse un act lipsit de orice urmă de bun-simț să încerc să intru în pielea vreunui Brâncovean... Să-mi închipui că aș putea reconstitui, adică imagina, cu mintea mea, cuvintele și gândurile

vreunua dintre Brâncoveni! Dar m-a obligat textul! M-a obligat textul să-i dau personajului Constantin Brâncoveanu și câteva replici! Și fără voia mea am încercat să fiu, să gândesc, să simt, să sufăr, să mă regăsesc ca și când! Ca și când!... Nici nu îndrăznesc să spun ce!... Ca și când ce?!

Ce a ieșit din această neprevăzută îndrăzneală va fi să judece fiecare cititor sau spectator!... Eu n-am nicio vină! Nu a fost îndrăzneala mea!... Am fost împins de la spate!

Eu încă mai trăiesc mirarea de a fi descoperit cu această ocazie că lumea, omul, eu și oricare altul dintre semeni nu am înțeles până acum un lucru de o evidență totuși stridentă: că este păcat, este un mare păcat să te plictisești!...

Și nu eu am descoperit asta, ci un personaj al piesei! Care, fără să mă avertizeze, a rostit acest adevăr teribil! Eu nu am avut nicum în mintea mea nevoie de ideea că păcătuim, jignim Creația și pe Creator, atunci când ne plictisim, când spectacolul vieții, al lumii, ne face să căscăm de urît! Când nu mai știm cum să ne omorâm timpul!...

Auzi la el: nu știe cum să-și omoare timpul!

Timpul, de care toți ne plângem că e prea scurt! *Ars longa, vita brevis!*... Și suntem gata să-i reproșăm Domnului că ne-a pedepsit cu o viață mult prea scurtă!... Că n-avem noi timp destul pentru câte am putea noi să facem și să dregem dacă am avea noi timp destul... Și pe așa mare criză de timp, cum vine aia să-ți omori timpul?! Ba încă s-o faci sistematic! Căci s-au inventat o mulțime de fleacuri cu care să-ți omori timpul: dame, table, tabinet, televiziune...

Este evident că neputința de a te bucura de câte lucruri minunate a lăsat Dumnezeu pe pământ taman pentru asta, ca să ai tu de ce te minuna, este o pedeapsă sau un păcat, ori amândouă la un loc!

De ce este un mare păcat? Pentru că-l jignești pe ...Autor! Pe Cel care ordonează marele spectacol al vieții, al lumii! E ca și când

te-ai duce la o piesă de teatru și pe la mijlocul actului doi scoți din buzunar cărțile de joc și faci o pasiență sau încingi o șestică cu spectatorul din dreapta ta... Oare cum se va simți autorul, autorul atoateștiutorul, care nu are cum să nu te vadă?!...

Neputința de a te minuna, de a căsca ochii la câte și mai câte se mai întâmplă pe lumea asta, sastiseala și suficiența dinaintea Creației, plictisul și urîtul, să-ți fie urît de ce vezi, de lumea asta să-ți fie urît, și de tine însuși, este un act, o stare, o atitudine, de compătimit și de condamnat deopotrivă! Este păcat! Păcatul de a-L desconsidera pe Domnul! De a nu fi în stare să stai cu răsuflarea tăiată dinaintea, bunăoară, a „farmecului discret al câmpiei”, cum zicea amicul Dan Cautiș ast-vară, minunându-se de Bărăganul nostru, atât de monoton, cât poate să fie de spectaculos! De captivant, *pour les connaisseurs!*

Nu insist! Sunt convins că vor mai glosa și alții pe acest subiect! Eu însumi voi reveni mai pe îndelete cât de curând! Căci sunt convins că am spus un mare adevăr! Poate că este lucrul cel mai important, mai adevărat și mai profund, pe care l-am spus vreodată: **să te plictisești este un mare păcat!**

Dar ca să nu cad în păcat, în alt păcat!, trebuie să precizez încă o dată că NU eu am descoperit acest adevăr, ci această idee aparține literalmente unui personaj al piesei **Pariul Valah**. Aparține unui personaj la modul cel mai propriu, iar nu autorului!... Care n-a făcut decât să transcrie sub dictare, să consemneze replica cu pricina. Și abia mult după aceea să-și dea seama de cuvintele rostite, cât sunt de adevărate, de năprasnice! Păcatul celui care nu știe să se minuneze de lumea asta minunată, de propria sa alcătuire ca om, ca ființă vie! De norocul de a fi, de a te naște om!

Noroc mai mare *nu se există*, frățioare!

10 ianuarie 2015

12.

Mulțumescu-Ți, Doamne!

O veche vorbă românească, pe care o găsim și la alte neamuri, spune că *în tot răul e și un bine!...* Ea face serie cu alte vorbe precum *nu-i dracul chiar atât de negru* sau *rău cu rău, dar mai rău e fără rău!...* Ultima, ciudată ...rău, nu m-aș mira să nu aibă echivalent în alte limbi!...

E firea omului pretutindeni aceeași, care face din speranță izvor al vieții! După unii teologi, pierderea speranței ar fi păcatul cel mai mare!...

Ne-a vindecat de acest păcat „misiunea” cristică, deschizându-ne ochii minții și baierile sufletului asupra șansei de a ne mântui, șansă cu care ne naștem fiecare... Mântuirea sufletului fiind, probabil, „instituția” cea mai democratică, deschisă și accesibilă chiar oricui, oriunde și oricând... Fără nicio restricție de ordin social, economic, estetic, intelectual, etnic etc.

Mântuirea, adică salvarea scânteii nemuritoare care ne însufletește, ne însoțește de la naștere într-o vecie, urmând ca noi, fiecare, să decidem, să alegem, cărei eternități ne încredințăm, căci sunt două: o eternitate a luminii și o eternitate a întunericii!...

Mai mult de atât ce ne putea oferi bunul Dumnezeu?!

Nu poate fi imaginată o „ofertă” mai generoasă, mai rodnică pentru rostul omului de a fi întruchiparea Domnului! De a fi și el Creator de valori și de a fi răspunzător pentru faptele sale...

Bunul Dumnezeu este „răspunzător” de toate cele ce se întâmplă în lume, în lumea cea mare și în lumea cea mică, adică în viața fiecăruia dintre noi. În *chip* asemănător Tatălui, purtăm și noi răspunderea faptelor noastre și va fi să dăm socoteală atunci când va fi să se aleagă hotarul peste care vom pași fără de întoarcere: hotarul luminii și al vieții veșnice sau hotarul întunericii și al morții desăvârșite...

Fiecare dintre noi încearcă să vadă, să recunoască mâna Domnului în tot ce ni se întâmplă! Iar când descoperim coada pe care și-a vârât-o între noi Nefărtatele, găsim de fapt confirmarea aceleiași intervenții supreme! Are Dumnezeu motivele sale ca să-l accepte printre oameni pe cel mai perfid dușman al Omului... Nu ne sunt clare aceste motive, dar ele există! Este evidentă funcționarea lor! Chiar dacă înțelegerea noastră este limitată și sfârșește prin a conchide că ***nebănuite și neștiute sunt căile Domnului!...***

Să încercăm să le înțelegem totuși, dar să nu disperăm dacă deseori perplexitatea este starea la care ne aduce spectacolul lumii, această lume minunată în care suntem deopotrivă actori și spectatori!... Jucători și suporteri!... Într-un joc ale cărui reguli suntem nevoiți să le descoperim singuri, pe parcursul meciului!

...De mai mulți ani, destul de curând după explozia de optimism și speranță din decembrie 1989, noi, românii, trăim cu sentimentul că Dumnezeu a uitat de noi, ne-a întors spatele și ne-a lăsat la bunul plac al tuturor răilor de pe lumea asta!...

Ni se întâmplă o mulțime de ne-mai-întâmpilate până acum și mai toate ne lovesc fără cruțare, fără menajamente, fără să ne lase răgazul de a ne trage sufletul măcar! Nu scăpăm bine de un necaz că ne potopesc altele, mai multe, mai dureroase...

Tot mai acut trăim sentimentul prăbușirii și distrugerii fără leac de îndreptare, de revenire, de remontare!...

Tot mai mulți sunt românii care își strigă deznădejdea, iar cei mai mulți dintre noi și-o tac. Li se pare inutil efortul... Cui să ne plângem? Cine ne mai ascultă?!... Nimeni! Domnul și-a luat ochii de pe noi, ne-a lăsat pradă izbeliștilor! Nu ne-a rămas decât să pricepem că ne luăm astfel răsplata cuvenită pentru păcatele noastre cele multe și grele...

Numai limba românească, numai graiul străbun nu se leapădă de noi, iertându-ne de toate cele făcute și nefăcute cu păcat! Și ne îmbie, în pragul Învierii Domnului, cu vorba de mai sus: **în tot răul e și un bine, fraților!...**

Din răul care s-a săvârșit când Iisus a murit pe cruce, un rău de s-au cutremurat țăriile cerului și ale pământului, un rău și un păcat decât care nu-ți poți imagina unul mai mare și mai dureros pentru omenime, acum știm bine ce mare a fost binele astfel descoperit și dobândit: credința în Iisus Hristos! Credința în Dumnezeu cel adevărat, Tatăl Fiului! Descoperirea Sfintei Treimi! Hotar între începuturi confuze și împlinire lămurită!

Și am făcut zi de praznic, de sărbătoare, din răul cu care oamenii l-au răsplătit pe Binefăcătorul lor!... A trebuit să ne simțim cum nu se poate mai vinovați ca să putem iubi apoi fără rest, fără încetare...

Fără răul, fără durerea, fără umilințele îndurate an de an în Săptămâna Patimilor, nu ar fi fost convingătoare și mântuitoare pentru Om trecerea lui Iisus pe pământ, printre noi! Cuvintele și pildele sale!... Lucrarea sa nu ar fi rodit!...

Drept care mă întreb:

Doamne al milelor și al cinstitei judecăți, care să fie binele de care avem noi parte azi!? Noi, românii! Binele de care avem parte azi, adică în anii, deja atât de mulți, de după „decembrie roșu“?! Roșu de atâta sânge nevinovat!... Oare vom fi vreodată iertați pentru acel sânge?!...

...Mă întorc la limba română... **Nu cunosc altă limbă care să-i țină pe vorbitorii ei atât de aproape de Dumnezeu...** În contact permanent și nemijlocit cu Domnul!... Și limba română ne ține aproape de Dumnezeu atunci când ne îndeamnă să nu uităm binele de care Dumnezeu ne face parte în orice moment, la orice răscruce a vieții, la orice necaz sau cumpănă, ca individ sau neam!... Și asta pentru că **în tot răul e și un bine!**... În tot ce ni se întâmplă e cineva responsabil cu Binele, care-și lasă pecetea!...

Care-i, deci, binele de care avem parte azi? Azi, când părem potopiți de toate belelele și relele din lume?!

Deplângem cu toții mai ales șansa mare pe care am avut-o și pe care am pierdut-o: România avea în 1990 un potențial economic care o situa printre economiile cele mai dinamice, mai performante! Nu intru în detalii!... Dau un singur exemplu: portul Constanța, lărgit să fie încă de atunci al doilea port din Europa, era gândit pe măsura unei economii care aspira și ea la unul dintre primele locuri din Europa!... Și mai ales aveam o armată de ingineri, tehnicieni și muncitori calificați, câteva milioane, care erau capabili să pună în valoare potențialul economic și tehnic dobândit după 50 de ani de privațiuni! 50 de ani am strâns curea noi, românii, ca să ajungem la potențialul economic care ne singulariza printre celelalte țări așa zis comuniste! Și nu numai!

Iar când am ajuns să ne bucurăm că datoriile sunt plătite, că alții ne sunt datori, că am intrat în rândul țărilor prospere, că putem întoarce foaia istoriei, putem deschide un nou capitol în istoria Neamului, capitolul abundenței și al performanței la nivel planetar, taman atunci lucrurile au luat o turnură complet neașteptată, aducându-ne în situația de azi, de neconceput în 1990! Imposibil de imaginat de mintea vreunui om / român sănătos... Dar nu și de mintea diabolică a celor care au fost strategii dezastrului postdecembrist!...

Mă întreb, așadar, care mai poate fi binele din răul imens provocat Țării de așa-zisa revoluție / reformă?! Care să fie, așadar,

aspectele pozitive, reversul salutar al medaliei calpe bătute în decembrie 1989?!...

...Desigur, fiecare facem un exercițiu de imaginație atunci când regretăm că nemernicii ne-au distrus Țara. Și ne imaginăm fiecare o Românie alta decât cea de azi! O Românie fără șomeri, fără cerșetori la fiecare colț de stradă, cu pensionari care-și trăiesc în demnitate vârsta înțelepciunii, o Românie întemeiată pe recunoașterea și cultivarea competenței profesionale, acea Românie la care să te uiți ca la soarele de pe cer!...

Dumnezeule mare, oare există vreun motiv să ne pară bine că acea Românie de vis rămâne mai departe o fantasmă, o nălucă pentru mintea năucă a unor români incurabil de optimiști?!...

...Mi-e teamă că da!

Mă bucur, de fapt, mă bucur că da! Avem motive să identificăm un revers pozitiv al eșecului nostru!... E de ajuns pentru asta să ne întrebăm ce s-ar fi întâmplat dacă România își valorifica potențialul economic, după ce începea să culeagă roadele celor semănate vreme de 50 de ani, ani de privațiuni și suferințe de tot felul! Ce s-ar fi întâmplat cu o Românie în care suferințele și privațiunile ar fi ajuns amintire, subiect de literatură, de istorii pentru nepoți, să nu uite de unde am pornit, oricât de sus vom fi ajuns!...

Și care-i binele din faptul că „nu am ajuns sus” totuși?! Care-i câștigul de pe urma dezastrului postdecembrist! Un câștig la care, nemernicii care au trădat și vândut Țara nu s-au gândit?!

Simplu de aflat acest revers la care mă gândesc tot mai mult cu recunoștință, murmurând în sinea mea **Multumescu-Ți, Doamne!...**

Păi, oameni buni, România noastră ar fi fost din ce în ce mai puțin a noastră!...

O Românie prosperă ar fi devenit, după regula jocului planetar, o țintă a emigrației economice, a emigranților din țările sărace ale lumii, a emigranților nefericiți și nenorocoși,

care bântuie pe fața Pământului mânați de foame, de sărăcie, de lipsa speranței... România devenea un El Dorado pentru milioane de afro-asiatici, cohorte nesfârșite de oameni fără patrie, mulți dintre ei și fără Dumnezeu, ne-ar fi năboit ca un tsunami uman imposibil de controlat, de stăvilit!...

...Las pe fiecare român să dezvolte singur imaginea acestei Români suprapopulate de alogeni nedoriți, căci contextul internațional de după 1990 nu ne-ar fi permis să legiferăm pentru a ne proteja de o asemenea invazie!

E drept, avem și azi parte de alogeni nedoriți, căzuți pe capul nostru după 1990! Dar numărul acestora nu este prea mare! Iarăștia au venit să fure, să se pricopsească prin corupție și jaf! De îndată ce se vor institui în Țară legi corecte și guverne capabile să le aplice, borfașii care se dau azi investitori strategici își vor lua zborul spre alte zări...

Da, am pierdut potențialul industrial pentru care, vrând-nevrând, s-au sacrificat milioane de români! Dar ne-am păstrat potențialul genetic, zestrea biologică! Ne-am păstrat intactă șansa de a ne apropia de mult visata **România a românilor, a tuturor românilor și numai a românilor!** Ideal de neatins, știu bine, dar spre care avem datoria să tindem, chiar dacă asimptotic!...

O România a tuturor românilor și numai a românilor este o imposibilitate, practic vorbind! Dar și teoretic! Ea trebuie însă să existe în mintea noastră și în mintea naționaliștilor de pretutindeni pentru a întări rezistența noastră la globalizare, la politica de metisaj rasial și etnic pe care o urmăresc cu program și cu mari eforturi forțele răului din această lume!

Dumnezeu a lăsat policromia de nații și rase ca pe o podoabă de cel mai mare preț a Lumii! Diversitatea Creației divine, inamică uniformizării și depersonalizării atât de plăcută Nefărtatului, include și această componentă: diversitatea de stiluri și chipuri generate de diversitatea etnică și rasială care

a încununat desfășurarea istoriei universale! Această cunună trebuie ferită și prezervată!

Sunt false valorile în numele cărora se face propagandă pentru nesocotirea specificului rasial și etnic al comunităților umane istoricește constituite! Nu sunt de la Domnul! Nicio religie nu susține această strategie de anulare a diversității, a unicității ființei umane, a unicității culturii și spiritualității fiecărei etnii!

De aceea avem suprema datorie ca români să ne păstrăm ca români! Să fim români atunci când va sosi ceasul supremei Judecăți finale!... Căci la acea judecată chemate vor fi neamurile, limbile pământului, iar nu persoane! Iar Mântuirea va fi a Neamului, mai presus de cea individuală!...

...Din această perspectivă privind ce s-a întâmplat și ce nu s-a întâmplat după 22 decembrie 1989, avem motive să spunem cu toată încredințarea: **Mulțumescu-Ți, Doamne!**

***

...Un alt necaz care ne-a lovit după 1989 îl constituie exodul românilor spre Occident! Din cauza prăbușirii economiei, din cauza șomajului galopant, milioane de români au plecat în lume să-și afle un rost! Mulți dintre români au plecat nu de nevoie, ci de voia lor, împinși de dorința de a-și măsura forțele, de a-și verifica potențialul creator și pe alte meridiane, în condiții de concurență mai aspre, așa cum este pe placul celor care se nasc cu temperament și calități de luptător, de întreprinzător!...

Într-un fel sau altul, Țara a fost părăsită de români dintre cei mai performanți, mai capabili, mai utili! Câteva milioane!

Fără să discut sub toate aspectele acest fenomen care ne-a întristat pe toți voitorii de bine ai Neamului românesc, mă întreb

direct, fără alte introduceri: care este reversul pozitiv al acestei veritabile hemoragii, ce poate fi bun în această abandonare în masă a vetrei strămoșești?

Trec peste faptul că majoritatea românilor plecați dau semne, semne reconfortante, că vor reveni în Țară! Și constat că marele câștig de pe urma acestui „rău” este că românii, plecând în Occident și trăind acolo ani de zile, au avut astfel ocazia să se compare, să se confrunte cu „concurența” planetară, la nivel global! Au avut ocazia să constate astfel că nu suntem deloc ultimii din lume ca potențial uman de efort creator, de efort fizic și intelectual, artistic, așa cum unii sceptici de serviciu au încercat, generații la rând, să ne bage în cap cum că în Occident toți sunt niște supermani, niște mari specialiști, niște mari caractere, în comparație cu prăpădiții de români!...

Au mers românii cu sutele de mii „la fața locului” și au constatat mai întâi că nicăieri în străinătate nu umblă câinii cu covrigi în coadă, că nicăieri străinul nu te crește, nu-ți vrea binele!... Ești bun pentru străin, în țara lui, numai cât îi poți fi de folos!...

Întâmpinați deseori cu ostilitate, românii au devenit imediat „folositori”. În țări cu șomaj endemic, fără leac, românii și-au găsit repede ce să facă, unde să muncească! S-au descurcat de minune! Au dovedit altora, dar mai ales pentru ei înșiși au dovedit, o calitate umană neobișnuită, pe care n-o află pe orice meridian! După 25 de ani de confruntare cu străinătatea, cu străinătatea cea mai performantă: Occidentul, românul are motive să nu mai fie timorat nicăieri pe această planetă! Se simte în stare să facă față oricărei solicitări, în orice ambianță socială!

Faptul că ești român constituia la începutul anilor '90 un handicap! După 25 de ani, în ciuda celor care au cheltuit miliarde de dolari pentru a ne discredita mai departe, faptul că ești român devine, de la o zi la alta, tot mai mult un certificat de profesionalism, de onestitate, de loialitate în relațiile umane!

I-au trebuit Occidentului ani buni ca să nu mai facă confuzia dintre români și țigani! O confuzie bine manipulată, provocată de neprieteni deopotrivă din țară și din afară!

La fel, pentru prima oară după mai bine de o sută de ani, propaganda maghiară antiromânească este în scădere drastică de credibilitate! Europa descoperă și se convinge tot mai mult că românii sunt unul dintre popoarele cele mai mari și mai importante din Europa!...

Dar mai ales descoperă că românii nu au parte de politicienii pe care i-ar merita!...

...Toate la vremea lor însă!, pare că ne spune Cineva din Înaltul Cerului!... Va fi fiind vreun câștig și din faptul că suntem guvernați prost, de o gașcă de nemernici, sperjuri și vînzători de neam... N-ar fi prima oară în istorie când dintre asemenea „suflete pierdute” se va ridica pedepsitor cel sătul la un moment dat de nevreținia din preajma sa! Precum ***ex ossibus ultor!***...

Așadar, să nu ne grăbim să nutrim speranțe deșarte, dar nici să nu ne pierdem cu firea când viața ne pune la încercare!

Să ne bucurăm atunci când, când și când, mai pricepem câte ceva din planul divin al Istoriei și vedem că Dumnezeu nu ne-a uitat!

Pricepem că avem pentru ce să-I fim recunoscători, noi și urmașii noștri, pentru toate astea rostind un smerit și însuflețit

Mulțumescu-Ți Ție, Doamne!

19 Prier, 2014

13.

Primatul Ortodoxiei Românești

După părerea mea – umilă, firește, Ortodoxia este azi amenințată și de pretențiile nejustificate ale Bisericii Ruse de a se invita singură în fruntea Bisericilor Ortodoxe Auto-cefale! Patriarhul Rusiei dă semne că s-ar vrea cel puțin egalul Papei, ca reprezentant al Ortodoxiei, un fel de **primus inter pares** printre patriarhii ortodocși, capabil să declanșeze o resurrecție morală și spirituală a întregii creștinătăți. Cum nevoia de o asemenea resuscitare ține de domeniul evidenței, sărim fără preget în întâmpinarea și susținerea primenirii noastre.

De asemenea, nici nevoia de a stabili o ierarhie subtilă printre patriarhii ortodocși nu avem niciun motiv să o contestăm. Ni se pare firesc să știm că printre Prea Fericii noștri Părinți se află un patriarh ortodox veritabil și autentic **primus inter pares**. Care să se impună în această postură atât prin propria sa personalitate, prin prea plinul harului divin pe care îl poartă ca un Christofor ce este, cât și prin meritele Bisericii de care ține! Din asta s-ar înțelege că acest titlu, cu totul neoficial, de Primat al Ortodoxiei, nu se lasă moștenire, nu se atribuie ca parte din statutul vreunei Biserici Ortodoxe Auto-cefale. Ci dacă chiar ar trebui să fie instituită această postură, ar fi vorba de o demnitate

morală și spirituală neoficială, recunoscută de patriarhii ortodocși prin consens frățesc și senin, fără nicio închrâncenare, fără nicio imixtiune a puterii laice. Nicidecum prin combinații de interese politice, prin manevre oculte, prin presiuni de tot soiul, nedemne pentru urmașii celor doisprezece apostoli!...

Nu cunosc personalitatea patriarhului rus, cât de aleasă, de impunătoare, este în sine, dar cunosc suficient de bine starea în care a fost ținută în URSS Biserica Ortodoxă în anii ateismului de stat bolșevic... Capitol jenant pentru istoria ortodoxiei. Ne facem că nu a existat această înfrângere, că de vină au fost numai ateii bolșevici, ruși și ne-ruși?! Ierarhii Bisericii Ruse nu au greșit cu nimic?... Nu au niciun păcat de mărturisit și de ispășit?

Ne dă mari speranțe campania pornită de statul și guvernul rus, campania de susținere a ortodoxiei, a credinței în Dumnezeu, în Iisus. Nădăjduim să nu fie prea târziu declanșată! Cele trei sferturi de veac de ateism agresiv, oficializat și impus de regimul comunist, bolșevic, au produs niște efecte teribile, printre care cel mai tragic a fost de-creștinarea Rusiei, îndepărtarea de la Dumnezeu a milioane, a zeci de milioane de pravo-slavnici. E cazul să ne punem foarte serios întrebarea: cum a fost posibilă această mutație spirituală, această lepădare de sine în fața Satanei? Cine poartă răspunderea pentru colapsul principalei biserici ortodoxe?

Punem această întrebare, dar nici pe departe nu avem noi un răspuns de dat. Ci doar băgăm de seamă la faptul că același regim bolșevic, impus și României, nu a dus la aceleași consecințe... Slavă, Domnului!

Nu aduc în atenția publicului pentru prima oară acest adevăr evident: **dintre toate popoarele atinse de molima roșie, ortodoxia a rezistat prigoanei comuniste cel mai bine în România!**

Cum se explică această performanță? ...Aici putem și noi încerca un răspuns. Firește, parțial. Și vom spune că va fi contat și

autenticitatea încreștinării fiecărui om, a fiecărui popor! Botezul săvârșit de „Sfântul principe Vladimir cel egal cu Apostolii”, creștinarea rușilor, s-a făcut literalmente prin foc și sabie! Nu printr-o operă de iluminare spirituală, de autentică convertire lăuntrică la o credință superioară, cea adevărată. Ci prin ucaz împărătesc, dat de azi pe mâine, și tot prin ucaz, prin foc și sabie, bolșevicii au încercat să-i rupă pe ruși de la sînul Bisericii. I-au forțat, iar pe unii i-au convins, să se lepede de Iisus! Sub amenințarea cnutului! Cu rezultate neașteptat de „bune”!

Asta la ruși! În timp ce la români, la daco-romani, nu este vorbă goală când se spune că nu cunoaștem data, anul sau veacul încreștinării lor, deoarece acest proces a avut un caracter continuu, organic, firesc, nu a constat în ruperea bruscă și totală de religia anterioară, ci dimpotrivă, între religia străbună a dacilor și creștinism existau nenumărate punți, pe care le putem considera „soluții de continuitate”! Nu întâmplător românii au cinstit și au păstrat amintirea apostolului Andrei, cel care le-a adus mesajul izbăvitor al crucii, în maniera cea mai convingătoare a acelor vremi: i-au dat lunii decembrie numele apostolului Andrei, Ândrea sau Indrea, denumire populară, veche de aproape 2000 de ani. Caz unic printre popoarele lumii creștine...

Nu mai aduc și alte dovezi ale faptului, esențial în această discuție, că autenticitatea creștinării nu a fost aceeași la toate popoarele creștine... Lucru altminteri firesc, normal... Iar la români specific mai este și faptul că procesul de încreștinare se confundă cu însuși procesul de etnogeneză. Mai organic și mai trainic nici că se poate imagina botezul creștinesc al unui neam, al unei seminții!

Dar, în anii de teroare bolșevică, pe lângă calitatea poporenilor, va fi contat și autenticitatea în duh a clerului ortodox! Când spunem că ortodoxia românească a străbătut pustiul ateist fără a se întina, fără a pierde din greutate și puteri, ba dimpotrivă,

întărindu-se, trebuie să ne gândim cu recunoștință și la preoții și monahii români, în frunte cu arhieriei ortodoxi. Nici nu pot fi gândiți separat, laici și clerici români, numai împreună constituind Biserica Ortodoxă Română. Dumnezeu ne-a purtat de grijă să avem păstorii potriviți pentru acele vremuri de încercare a puterilor sufletești! Am avut păstorii pe care i-am meritat, în frunte cu patriarhii care s-au succedat, toți vrednici de pomenirea și recunoștința noastră.

Mai mult decât celelalte popoare ortodoxe intrate sub aceeași ascultare îndrăcită, noi, românii, i-am dat Cezarului ce-i al Cezarului, dar nu i-am permis să calce pragul sufletelor noastre. Am rămas creștini și nu am hulit cele sfinte, am ținut sărbătorile, am respectat tainele bisericii, i-am cinstit de preoți și pe monahi, n-am pângărit locuri sfințite de Biserică, n-am luat în deșert numele Domnului... Însuși Cezarului i-am impus prin credința noastră se se abțină de la gesturi de sfidare a Puterii dumnezeiești!

Așa se face că în decembrie 1989 copiii ieșiți în stradă, gata de sacrificiul suprem, s-au revendicat de la Dumnezeu și de la Iisus, iar nu de la Carta Drepturilor Omului, cum au făcut celelalte popoare est-europene... *Tatăl nostru Carele ești în ceruri* s-a fost rostit în piețele publice cu mii de oameni îngenuncheați, de s-a transformat întreaga Românie într-o imensă Biserică Creștină! Iar când miile de bucureșteni s-au strâns la un loc pentru a da de pământ cu statuia Satanei din Piața Scînteii, în fruntea lor s-a aflat un preot ortodox, moment simbolic pentru rolul pe care românii sunt chemați să-l joace în lume... Căci atunci, în primele zile ale lui martie 1990, pentru prima oară în istorie a fost demolată statuia marelui tartor bolșevic, impostor criminal și dezaxat de la condiția umană, vinovat de suferințele nemaiîntâlnite în istorie a sute de milioane de oameni, majoritatea creștini! Gest mult mai semnificativ pe plan spiritual, religios, decât demolarea zidului de la Berlin, bunăoară.

Toate acestea – și multe altele, se cuvine a fi atent inventariate și prețăluite pentru a recunoaște **Primatul Bisericii Ortodoxe Române**. La ce ne este de trebuință această cinste, acest rang? Mai înainte de orice o invocăm pentru a descuraja tentația și pretenția unor persoane precum Patriarhul Kirill al Rusiei de a se erija în postura de Patriarh al Patriarhilor ortodocși. În spatele acestei pretenții nu aflăm niciun argument serios, în afara rachelor rusești!...

Pentru Rusia încercarea lui Putin de a resuscita ortodoxia rusă, de a întoarce poporul rus la valorile și virtuțile creștine, se produce în ultimul ceas, al doisprezecelea. Rusia stă acum pe marginea prăpastiei spirituale spre care ateismul bolșevic a împins Uniunea Sovietică. Ne bucurăm, ca români și creștini, să vedem că frații noștri ortodocși din Rusia nu renunță la condiția lor de creștini, ci „ies la bătaie” pentru ea. E ultima lor șansă – o spunem cu jale, și ne întrebăm cum le-am putea susține elanul mântuitor! Cum le-am putea fi de vreun folos fraților noștri ruși?

Numai într-un singur fel: în duhul adevărului! Numai pe calea adevărului! Un drum pe care nu s-a mai mers de mult la Moscova și mai ales în incinta Kremlinului.

14.

Cei doi Sfinți Voievozi, Ștefan cel Mare și Constantin Brâncoveanu, văzuți în comuniunea lor creștină și românească de Sorin Dumitrescu

„După 250 de ani, dinastia duhovnicească a Constantinilor avea să se încheie simbolic prin mucenicia europeană a bazileului valah Constantin al XII-lea...”

MUCENICIA EUROPEANĂ A ULTIMULUI CONSTANTIN

– bicefalia brâncovenească și ideea fanariotă –

Probatoriul instanței otomane de judecată, potrivit căruia s-a purces la executarea în serie, unul după altul, a dinastiei Brâncovenilor, sună, după 300 de ani, la fel de stupid și de nerușinat. Cuprinsul lui spune multe. N-a fost nepricepere, ci „eroare” voită și controlată a instanței. În asemenea cazuri

cu miză politică, ca și astăzi!, instanța fie ascunde motivația sancțiunii și o promulgă cu întârziere, sine die, după ce condamnatului i s-a tăiat capul, fie, ca în cazul condamnării Brâncovenilor, pune în probatoriu pricini contrafăcute și fapte imaginare. Iată-l, ajuns până la noi grație lui Anton- Maria del Chiaro, șeful de cabinet al domnitorului valah. Citez: •„...că întreținea corespondență secretă cu Împăratul Austriei, cu Moscova, cu Polonia și cu republica Veneției, cărora le procura știri privitoare la turci•,...că împăratul Leopold, prin diploma dată la Viena în 30 Ianuarie 1695, declara în toată forma pe Brâncoveanu cu succesorii săi în linie bărbătească ca Prinț al Sfântului Imperiu Roman, pentru serviciile însemnate aduse Maiestății Sale Chesariene •,... că, pentru acumulare de considerabile averi, a sărăcit țara prin grele asupriri și impozite, neaflătoare pe timpul predecesorilor săi •, ...că, sub pretextul de a schimba aerul, locuia 9 până la 7 luni la Târgoviște, aducând prin aceasta pagube, atât supușilor săi cât și traficului din București, și aceasta pentru a putea mai ușor fugi, într-o bună zi, cu toată familia și bogățiile sale în Transilvania •,... că, pentru acest scop, a cumpărat multe moșii, pe una din ele pregătindu-se chiar clădirea unui mare palat •,... că a depus sume mari ,nu numai la Viena, dar și la Veneția, ținând agenți în ambele locuri •,... că fuga lui Toma Cantacuzino la Moscova, în 1711, a fost cu consimțământul său •,... că și-a procurat din Viena timpane și trâmbițe de argint, ceea ce era insolent, căci însuși Marele Sultan nu le poseda •,... că a bătut în Transilvania monede de aur în formă de medalii, cu valoare de la 2 până la 10 galbeni una.”/1 Cititorul celor nouă capete de acuzare va rămâne în veci consternat. Petrecută impudic ziua-n amiaza mare și-n văzul și auzul mai marilor întregii lumi orientale și occidentale, istoria acestei jertfe cumplite contrastează enorm cu motivația sa pitică. De aceea, continuă și astăzi să dea pe dinafară și să nu-ncapă în documentele și mărturiile epocii.

Ceva extrem de important legat de mizerabilul supliciu pare să scape și să refuze cu înverșunare clasarea. În actele și în studiile notorii privind „cazul Brâncoveanu”, adevărul se diluează până la a se pierde complet în vălmășagul cumetriilor, a permutărilor genealogice pestrițe și a puzderiei de agiornamente practicate de familiile boierești băștinașe sau de aiurea, fie grecizante, fie, „dimpotrivă”, românizante cu duiumul, formând toate o canava insuportabilă și dificil de ținut minte. Nici faimoasa lucrare „Bizanț după Bizanț” nu face excepție: amănunțele supra abundente se prăvălesc pe fiecare pagină și strivesc cititorul în căutarea adevăratei cauze a carnagiului de la Praznicul Adormirii Maicii Domnului, 1714.

Prin ochiurile țesăturii dese de date și cronologii, însuși marele Iorga abia dacă telegrafiază câte o definiție-bombă, cum ar fi cea pe care o citez din memorie – „fanarioții erau inși fără scrupule, înalt educați la filozofia apuseană”. Însă aceeași barbară execuție, cu pricini încâlcite și nedezlegate, prizată fără documente și lăsată liberă în seama auzului lăuntric și a simțirii înțelegătoare, va produce imediat un alt fel de partitură, una mult mai plauzibilă, mai actuală și mai expresivă decât toate informațiile istorice puse la un loc. Evenimentul va fi de proporție. Interiorizat, „cazul Brâncoveanu” își va dezvălui semnificația fără precedent : mucenicia europeană a ultimei ipostaze bizantine a bicefaliei. Doar semnificația, nu și cauzele... O „experiere harismatică” a tainei masacrării bicefaliei bizantine brâncovenești nu putea fi încercată decât de o fanariotă (după mamă), „brâncovenizată” (după soț) prin alianță, cum a fost Principesa Martha Bibescu./2

Principesa pare să fi înțeles prima că despre mucenicia Brâncovenilor trebuie vorbit înalt și cu evlavie înfricoșată, ca despre o catastrofă redemptorie, singura a cărei oroare vindecă în mod miraculos lumea și dă plenitudine pe loc și pe termen lung. Pe de o parte, textul ei va folosi la maximum „coincidența”

simbolică a debutului pătimirii lui Constantin Brâncoveanu, cu debutul Săptămânii Patimilor din 1714, iar pe de altă parte, va potența, din unghi paranormal!, autenticitatea evenimentului, ca relatare à rebours, aparținând, chipurile, Regentului Nicolae Mavrocordat, ruda sa îndepărtată, socotită de autoare a fi o ipostază a uneia din viețile sale anterioare./3

Versiunea Principesei începe în Joia Mare. „Desfășurătorul” cuprinde destule episoade noi, în parte absolut neomologate până-n clipa de față : Domnitorul a fost mazilit și luat „ca din oală”, clanul domnesc a fost imediat chemat la Constantinopol, aprig torturat aproape trei luni, după care brusc s-a pus capăt vitregiei, iar celor șase candidați la decapitare li s-a dăruit (culmea cinismului !) timpul necesar totalei vindecări și dobândirii unei stări înfloritoare numai bună pentru a încasa în plin oribilul supliciu comun, fiecare ca oameni în putere și perfect restabiliți fizic!

În ziua execuției, au fost scoși din închisoarea Șapte Turnuri la ora 5 dimineața, doar cu cămășile lungi pe ei și în picioarele goale, grupați toți șase, cu Rebelul Domnitor în mijloc, între cei doi fii mai vârstnici, apoi purtați pe lângă zidurile înalte ale cetății Constantinopolului timp de șase ore de mers pe jos, mai întâi prin suburbii mizere și rău miroitoare, unde unii i-au împroșcat cu flegme, iar alții, mai mihoși, i-au căinat.

Apoi au fost obligați să defileze pe străzile Fanarului, cartierul high life al grecilor constantinopolitani, unde același Rebel avea castel. În fine, la amiază, au ajuns la locul de execuție ridicat pe malul Bosforului, și au fost introduși în ambianța unei scenografii stupefiante, în care teatralitatea fusese anume montată pentru a-i sublinia imensului popor adunat, dar mai cu seamă officinelor occidentale și bisericești, talia unică și inegalabil exprimată a suprimării strălucitoare și ultimei resurecții valahe a bicefaliei împăraților bizantini de altădată.

Se pomenește că ziua execuției era dominată de o lumină

splendidă, că apele Bosforului scliceau orbitor, iar văzduhul era mai înmiresmat ca niciodată. Mai aflăm că Sultanul Ahmed aștepta cu înfiorare debutul execuției pe marele eșafod în trepte, din proximitatea cortului său, că sângele țâșnind din fiecare decapitat ca o arteziană, auzul șiroiilor abundente și șleurile adânci ale sângelui scurs îl aruncaseră pe Sultan într-un straniu extaz politic.

E bine să adăugăm că tipul acestui fel de sancțiune încetase la turci de 250 de ani, iar populația pierduse între timp gustul barbariei publice. Ahmed Sultanul găsisse însă ocazia ideală pentru a resuscita în fața reprezentanților întregii Europe gloria Semilunii și biruința asupra Crucii. Nu și-a atins scopul. Europa n-a reținut decât halucinanta cruzime căreia i-au căzut victime Principele, fiii săi și vistiernicul Văcărescu. În plus, învierea vechii barbarii a iritat la culme întreaga populație turcă și grecească și a produs chiar și încăierări ale acesteia cu autoritățile otomane.

Ca urmare, capetele decapitaților au stat în sulite puțin, iar trupurile fără cap și golite de măruntaie, umplute cu paie și cu pielea cusută la loc, în loc să fie plimbate îndelung pe caldarâmul cetății, au fost în noapțile următoare aruncate în mare. Tot la adăpostul întunericii nopții, creștinii le-au pescuit, le-au scos din apă și, acoperite cu trestii și pânză, le-au dus pe furiș sus în munte, la o mănăstire.

Oroarea a luat sfârșit înspre 29 August, când Biserica prăznuiește Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul. Cu mici erori, acesta pare a fi adevăratul film al evenimentului, o mărturie documentată care probabil continuă să existe în arhivele secrete ale familiilor domnitorilor fanarioți și ale diplomației europene.

*

Foarte pe scurt, bicefalia bizantină este o tainică coabitare duhovnicească care susține extensia dogmei teologice a divino-umanității Hristosului Întrupat asupra rânduiei statului creștin și a principalelor sale puteri – Imperiul, în comuniune euharistică

cu Biserica, conduce simfonic teocrația bizantină. Prin urmare și important de reținut este faptul că bicefalia bizantină nu reprezintă un concept administrativ, un produs mental, ci soluția văzută și viabil exprimată a unei taine.

În comparație, Mega Ideea fanariotă, care s-a aflat la originea invaziei colonizatoare a domnitorilor fanarioți, este o construcție pur mentală, susținută ocult și propagată subteran, făcută să nască un fel de cal troian exact în inima stăpânirii otomane, capabil s-o pună în criză treptat și s-o distrugă din interior. Potrivit aceleiași „idei mărețe”, Țările Române urmau să fie puțin câte puțin asimilate și adăugate pe nesimțite unei utopice Grecii Mari, folosind mecanismele lipsei de scrupule și ale perversiunii corupte./4

Fără să fi fost mioapă și să nu fi observat panelenismul subversiv al grecilor fanarioți, Poarta nu se putea dispensa totuși de talentul lor inegalabil de a spolia extrem de eficient neamurile aflate sub suzeranitatea turcilor. Dacă subiectul scrierii Principesei este Constantin Brâncoveanu – versantul împărătesc al bicefaliei – autoarea ignoră complet celălalt versant și nu pomenește de prezența niciunei înalte fețe bisericești alături de domnitor în timpul calvarului, iar relatarea lui Del Chiaro rezervă Mitropolitului Antim și teribilului său martiriu doar câteva propoziții succinte.

Ivireanu, Mitropolit al Unguro-Vlahiei la momentul mazilirii Domnitorului, era un georgian din Iveria, luat rob de turci și adus la Constantinopol, ulterior intrat în slujba Bisericii Ecumenice și care ajunge să fie remarcat de Brâncoveanu, preluat de Domnitor și adus la București. Multiplu și extrem de înzestrat, vocația ascunsă și specială a georgianului pare să fi fost aceea de neîmblânzit adversar al Înaltei Porți care îl smulsese de lângă ai săi. Forma organizată a acestei dizidențe, de motor al bizantinătății bicefaliei brâncovenești și de susținător al tuturor tacticilor Domnitorului menite a ține activă o baricadă creștină

aptă să blocheze urzeala satanică a turco-fanarioților, s-ar putea presupune că nu i-a fost străină. Domnitorul este cel care l-a zărit, cel care l-a selecționat și cel care l-a pregătit pe georgian ca viitor înalt cleric, ca partener, mai degrabă subînțeles, de bicefalie.

Amândoi vor ține piept ideologiilor politice oculte și clinice lăcomii a aceleiași Înalte Porți, unuia revenindu-i în mod predilect misiunea ridicării de biserici și mănăstiri, iar celuilalt răspândirea Cuvântului lui Dumnezeu în limbile popoarelor ortodoxe din Asia Mică și Europa de Est, dar majoritar în limba română, prin tipărituri bisericești și export de tipografii misionare, obiective absolut necesare dezvoltării credinței învățate.

Tandemul a fost discret, greu de reperat și eficient mai bine de 10 ani, din cei 26 de ani de domnie brâncovenească. Merită observat că pătrunderea Ideii fanariote și a panelenismul iluminist al domnitorilor de aceeași stirpe a violat spiritualitatea spațiului românesc, plantând, în numele binecunoscutului poncif al alinierii la civilizația europeană, stileme identitare străine țării și declanșând presiunile unui cosmopolitism extravagant, din care avea să se nască treptat mentalitatea liberei cugetări, proprie intelectualității băștinașe. Că este așa o dovedește faptul că aceasta se grăbește întotdeauna să remarce importantul „aport cultural al grecilor educați la filozofia apuseană”, în schimb nu se grăbește la fel și cu același entuziasm să evidențieze calitatea excepțională, bunăoară, a Didahiilor lui Ivireanu, splendida lor limbă românească sau a celorlalte monumentale opere de teologie sistematică sau practică, restituite magistral în limba țării gazdă.

Desigur, Mitropolitul a fost și ținta uneltirilor (1712), dar a și uneltit, prin cărți, traduceri și relații duhovnicești acoperite, menținerea la distanță a Islamului, ca și a formelor „culturalizării” nerăbdătoare și artificial instalate! Fanarioților Mavrocordați le-a revenit mișelia de a-l demite, Bisericii Ecumenice – aceea de a-l caterisi și de a-l condamna „ca viețaș” la Sfânta Mănăstire

Sinai, iar turcilor – satisfacția imensă de a-l fi ucis pe drum, de a-i fi tăiat trupul în bucăți, iar pe acestea de a le fi aruncat într-un râu.

Plasate doar la doi ani distanță una de alta și deopotrivă atroce, execuțiile lor (*a lui Brâncoveanu și Ivireanu – nota redacției*) reprezintă dovada mută a sancționării afinității lor secrete, dar mai ales a reprimării sfințeniei fiecăruia; teama de a nu produce moaște, care să întețească prestigiul martiriului creștin și sporirea puterii lor peste moarte, i-a determinat pe călăi să-i lase pe amândoi fără mormânt. În mod evident, odată ruptă de mucenicia Ivireanului, mucenicia Brâncoveanului se abstrage oricărei hermeneutici corecte.

*

Cu prilejul omagierii ultimei lucrări tipărite a Mitropolitului Mucenic, mi s-a părut important să subliniez eficiența procedurii contextualizării, pentru decriptarea și proslăvirea unei persoane sau a unei opere. Părintele Patriarh Daniel, de față la Sfânta Mănăstire Antim, mi-a dat curaj, arătând că este absolut insuficientă și oarecum idolatră lauda valorii solitare a unei opere sau persoane și a recomandat contextualizarea ca fiind extrem de utilă penetrației culturii bisericești. Contextualizarea bicefaliei brâncovenești atrage o nedumerire : BIZANȚ (fanariot) după care BIZANȚ? După cel de dinainte de 1054 și de separarea celor două Biserici sau Bizanțul de după ruptură, cel cucerit de Sultanul Mahomed în 1453 ? Fiindcă, istoric, cele două Bizanțuri sunt departe de a fi aceleași...

Grație bicefaliei statului bizantin precum și ecumenicității manifeste a Pentarhiei Apostolice Bizantine, Bizanțul anilor 600, cel de dinaintea rupturii săvârșită de Biserica Occidentală, afirmă o uimitoare omogenitate eclezială și un geniu instituțional și statal inexpugnabile; totuși, acestea se vor clătina odată cu desprinderea latinilor.

Amputată mortal, bicefalia a continuat în virtutea inerției, pierzând cu vremea complect aplombul ecumenic, ajungând la cheremul moravurilor grecești amestecate. Giubeaua, narghileaua, caftanul, ișlicul, laolaltă cu filozofia și habitusurile iluminărilor occidentali reprezintă definiția tipologiei fanariote. Față de acest statut corcit și provincial, bicefalia bizantină este nativ universală, are fundament durabil și putere de a face față lumii. Garantul dăinuirii ei este Logosul Întrupat.

Doar El poate ține laolaltă diversitatea neamurilor europene sau chiar pe cele planetare și divergențele lor amețitoare. Aceste popoare europene cu personalități accentuate nu pot fi una prin simpla putere a unei biete paradigme multiculturale, ca Renașterea.

Specific bicefaliei bizantine – o demonstrează patrimoniile ei – este de a fi peste tot iconică, de aceea are „pas dublu”/5, deopotrivă pământesc și mai presus de ceruri. Într-un cuvânt, nu este o instituție statală utopică, menită să moară de la sine, cum a pierit statul comunist înghițit de propria sa ficțiune. După ruptura din 1054 și cea definitivă din Duecento, bicefalia bizantină a fost în mod deliberat ținta hegemoniei Bisericii Catolice Occidentale. Îndrituit se spune despre cruciați că ei ar fi cucerit de fapt Bizanțul, deoarece armatelor otomane nu le-a rămas decât să-l ocupe prin trădare!

Însă deja încă din 1453, bicefalia bizantină reprezenta deja un hibrid bizar, un fel de ecumenicitate confesionalistă! Istoria demonstrează că taina acestei instituții se sufocă în regim confesional și devine vulnerabilă. O confirmă și Bizanțul cucerit de turci, prea binecunoscut bazileului gotic Ștefan Cel Mare și Sfânt și relatat exploziv de bazileul moldav Petru Rareș, precum și tragica suprimare a „localei” bicefalii brâncovenești, doar la prima vedere erodată mortal, exclusiv de ideologiile iluministe fanariote și de luptele pentru putere purtate de familiile boierești, asociate puterii castratoare a suzeranității turcești.

Rolul decisiv în deconstrucția regimului bizantin brâncovenesc l-a avut totuși Apusul, marele absent al bicefaliei bizantine, căutat cu fervoare și cu destule compromisuri utile încă de pe vremea bazileilor gotici moldoveni, a căror conștiință politică aliniată bicefaliei bizantine clasice, a fost prima care a căutat prin toate mijloacele, refacerea întregului statal și eclezial.

*

Surprizele care răsplătesc aplicarea contextualizării descoperă bicefaliile Mușatinilor ca posibile modele autoritare și predilecte ale bicefaliei brâncovenești, ale elanului redresării ecumenicității creștinismului bizantin al secolului al XVII-lea. Aceeași tensiune ecumenică poate fi recunoscută peste tot în acțiunile de recâștigare a partenerului latin, desfășurate intensiv de Brâncoveanu și de Ivireanu, în buna tradiție a acelorși bazilei moldavi. Cercetătorii au reamintit faptul că și Ștefan, și Rareș se intitulau împărați / bazilei, definiția de domni pământeni fiind intensiv vehiculată mai ales de ideologiile revoluționare masonice de la 1848, interesate pe-atunci să opună „globalizării” marilor imperii europene, națiunea, bazată pe ancestralitatea neamurilor.

Nu trebuie prea multă perspicacitate și cultură, pentru a sesiza, bunăoară, că fără să semene direct morfologic și stilistic, Hurezii, principala ctitorie a bazileului valah Brâncoveanu, s-a dorit perfect înrudită cu anvergura orientării ecumenice a arhitecturii și a veșmântului iconologic și iconografic care caracterizează chivotele gândite de Ștefan cel Mare și Sfânt și mirabil plăsmuite în cadrele bicefaliei bazileului Petru Rareș și a mitropolitului Grigore Roșca, vărul său.

Diplomația ecleziologică europeană a lui Ștefan, prodigios continuată de fiul său, a pornit dublu: și prin punerea între paranteze a rigorilor pravilei și prin propunerea unei

concilieri gotico-bizantine, destinsă canonic în făptura unică și inconfundabilă a unei noi iconicități ecumenice care, odată realizată, ar fi putut servi ca model refacerii unității bisericești și stingerii celor șapte puncte care separă cele două Biserici și, mai general, Orientul de Occident. Acest îndrăzneț silogism ecumenic, acceptat, de voie de nevoie, de papalitate, a fost curând încălcat și respins!

În numele realizării acestui grandios proiect ecumenic, bizantinitatea gotică a chivotelor mușatine a admis compromisul, tocmai pentru a elimina toate pricinile divergente. La fel, iconografia chivotelor, care cuprinde icoanele tuturor sfinților universali și locali, s-a ferit să adauge pe ziduri tocmai icoana Sfântului Grigore Palama – cea mai importantă personalitate post bizantină – de a cărui teologie erau legate destule reproșuri catolice. Același elan ecumenic, comun și lui Brâncoveanu, i-a împins pe bazileii moldoveni să creeze o sinteză stilistică gotic – bizantină de excepție, dar fără să fi putut atinge talia europeană a bizantinătății baroce, proprie sintezei brâncovenești.

Correspondența dintre sinteza mușatină și sinteza brâncovenească este o ilustrare ideală a tainicei „asemănări prin neasemuire”.⁶ Cele două modele stilistice sunt atât de apropiate „în Duh și-n Adevăr”, încât fie cele două bicefalii mușatine anunță bicefalia de tip brâncovenească, fie bicefalia Brâncoveanu-Ivireanu s-a întrupat „după chipul și asemănarea” bicefaliei de tip mușatin.

*

În fine, aceeași pasiune contextualizantă aduce în sprijinul tezei acestei luări de cuvânt câteva ziceri ale „voievodului Petru”, citate de Ivan Peresvetov, un nobil rus trimis de țarul Ivan cel Groaznic să viziteze dinastiile Europei, ca să afle pe care rânduială de stat merită s-o ia ca model de domnie. După câțiva ani de „spionare” ageră, nobilul petrece la întoarcere câteva luni la curtea bazileului gotic Petru Rareș. Întors în Rusia, trimite

țarului un raport de călătorie, prin care-i propune, fără să ezite, să ia ca model de înțelepciune statală zicerile „voievodului Petru”.

Pentru noi, acestea cuprind informații uimitoare privind felul Mușatinilor de a privi istoria Bizanțului contemporan lor precum și adevăratele lor opinii asupra cauzelor care au dus la Căderea Constantinopolului și la frângerea axului ecumenic al creștinătății. E mai mult ca sigur că aceste opinii aparțineau faimosului său părinte.

Spicuiesc doar câteva dintr-un noian de „fanariotisme” avant la lettre, model 1453, descrise de voievodul moldav : „Și așa zice voievodul Românilor : legea grecească era nedreaptă și cumpărarea ei era necurată. Negustorul nu putea să stabilească prețul la marfă... Demnitarii în orașe și ținuturi se gândeau cu viclenia lor, și cu îndemnul diavolului scoteau cu tâlharii din sicrie pe morții nu de mult îngropați și prădau sicriile sărace. Și pe acel om mort înjunghiindu-l cu sulița de vânătoare sau tăindu-l cu sabia și ungându-l cu sânge, îl aruncau în casa omului bogat și puneau ca reclamant pe un denunțator care nu-l știe deloc pe Dumnezeu și condamnându-l cu judecată nedreaptă, ca să-i jefuiască din curtea lui casa și bogăția...Pentru aceasta s-a mâniat Domnul Dumnezeu și cu mânia sa nepotolită a trimis asupra lor (grecilor) robia străinului de neam, a lui Mahomed-Sultanul, împăratul turcesc...Și Mahomed-Sultanul, bătându-l pe împăratul Constantin și luând pentru sine împărăția creștină în ajutor, i-a fost dată (împărăția) de Dumnezeu pentru păcatele lor (ale grecilor) și a trufiei, pentru că ei .... nu dădeau drumul la împărat celor ce aveau de făcut plângeri.... Atunci Mahomed-Sultanul, împăratul turcesc străin de neam a cunoscut puterea lui Dumnezeu, a luat Țarigradul și a organizat în împărăția sa judecata dreaptă, pe care o iubește Dumnezeu, și l-a mângâiat pe Dumnezeu cu bucuria inimii și pentru aceasta Dumnezeu îl ajută să aibe multe împărății... Împăratul turcesc Mahomed-Sultanul, a introdus în împărăția sa mare dreptate...Dacă la acea

dreptate s-ar fi adăugat și credința creștină, atunci și îngerii ar fi dănuțit.”/7

E de remarcat știrea bombă : că Ștefan Cel Mare și Sfânt și fiul său Petru Rareș nu priveau deloc cu nostalgie abrupta surpare a Constantinopolului bizantin. Din alte surse aflăm că însuși Petru Rareș, care vorbea cursiv germana și italiana, plănuise o antantă secretă cu Imperiul German de Apus, că în vremea cât a fost izgonit de la domnie, n-a pregetat să ia contact și să-l viziteze personal pe însuși Soliman Magnificul, că s-a întreținut cu Sultanul direct în germană și că a discutat posibilitatea instituirii unei suzeranității speciale în Moldova.

Regretatul Virgil Cândea a făcut o comunicare aproape neluată în seamă. Marele istoric anunțase identificarea unei hărți privind teritoriile avute în vedere de campaniile islamizante ale otomanilor, în care Țările Române apar pe hartă, dar sunt notate ca noman's land-uri, ca zone neutre, scutite de incursiunile Jihadului. Opinia aceluiasi istoric, asupra acestui statut preferențial, era că ar fi fost negociat și obținut de voievodul Petru Rareș cu prilejul acelei întâlniri de pomină. Merită spus că Muntenegru a reușit de asemenea să obțină același statut ameliorat, cu 50 de ani înainte de prăbușirea Imperiului Otoman.

Prin urmare, în vremea lui Brâncoveanu, spațiul valah, ca și spațiul moldav, se bucurau de suzeranitatea Înaltei Porți, ca teritorii și împărății „tributare și supuse”. Altfel spus, ca țări care plătesc tribut, fiind însă sub înalta protecție a Porții Otomane. Așa cum conveniseră altădată „voievodul Petru” și Soliman Magnificul. Pare-se că turcii s-au ținut de cuvânt !

*

Același nărav al contextualizării mă împinge să articulez „cazul Brâncoveanu”, cu o caracteristică a ctitorilor domnitorului, pe cât de locvace, pe atât de importantă pentru stabilirea orientării bizantine / ecumenice a bicefaliei brâncovenești. Să

observăm că pronaosurile contemporane bicefaliei domnitoare sunt pline ochi de persoane venerabile și de cortegii nobiliare, zugrăvite intensiv pe zeci de metri pătrați de ziduri. Și nu doar Hurezii, perla Munteniei și omoloaga valahă a Voronețului moldav, ci toate ctitoriile domnitorilor și marilor slujbași feudali ai domniei. Iar când puzderia de familii, defilând solemn, înțepenite, cu odraslele lor, înțepenite și ele, toți îmbrăcați cu fast pitoresc, după încântătoarea moda semifanariotă a vremii, sunt reproduse de retina performeră a lui Pârvu Mutu, epoca întregă coboară de pe ziduri și își exclamă printre credincioși legitimitatea și dreptul de a fi pe zid și în memoria Bisericii.

Un detaliu important și tare ca un argument: pictura votivă brâncovenească e mai puțin iconică decât cea mușatină. De fapt, nu are corespondent în arta bizantină de la descălecarea ei și până astăzi, fiindcă și-n perioada de glorie a Împăraților Constantin sau Justinian bicefalia este cea care pledează vizual în imaginea votivă a familiei imperiale, în mozaicurile de la Ravenna, Justinian fiind în mod deliberat juxtapus episcopului Maximian. Cortegiile bizantinității clasice, imperiale, sunt bicefale, în schimb cele brâncovenești, din vremuri amestecate, sunt obligat porfirogenetice, fiind concepute mai ales pentru a impune și a garanta vizual legitimitatea familiei domnitoare.

Binecunoscutului tropar al Sfântului Andrei Criteanu i s-a dat puterea de a dubla imnic definiția Crezului : „ca din porfiră s-a țesut, Trupul lui Emanuil, din Tine, Prea Curată, ceea ce ești porfiră înțelegătoare .” Porfira simbolizează sângeriul placentei Fecioarei, din care Logosul, Fiul lui Dumnezeu, și-a luat omenitatea. Chiar și în absența dogmei, taina porfirogenezei a fost împământenită bizantin încă din pornire, dar a căpătat definiție teologică și a devenit oficială în jurul anilor 900, grație Împăratului Constantin Porfirogenetul.

Or, simbolizarea teandrică a ipostazei împăratului bizantin n-are cum să nu se întindă și asupra tainei porfirogenezei, adică a doctrinei divino-umane a Întrupării Logosului, ca Hristos, Dumnezeu deplin și om deplin „de la Duhul Sfânt și din Maria Fecioara”. Prin porfirogeneza lui Hristos, sângele vărsat de Sfinții Martiri Brâncoveni este simbolic înrudit cu sângele placentei din care s-a hrănit omenitatea Hristosului Întrupat și, implicit, cu tainicul Trup și Sânge euharistic al Domnului, din care se hrănește Biserica. Sunt cauzele profunde care dau putere redemptorie ororii jertfelnice.

Numai inflația de pietism religios și ștergerea dimensiunii eclesiale a credinței a putut proslăvi misterul acestui martiriu fără egal în istoria României, prin evlavia de lemn a actualei imagini a martiriului Brâncovenilor, ce se dorește iconică ! Cei șase mucenici apar bogat încăftăniți, ca într-un tabloid fanariot, pozând votiv și țațoș dinaintea sinaxei creștine.

Cred că adevărata icoană a acestei mucenicii istorice și izbăvitoare ar trebui să arate Bisericii și întregii lumi modelul monolitului creștin gata de jertfă – pe cei șase, în cămăși albe și lungi mucenicești, ținându-și fiecare în brațe propriul cap tăiat și cu câte o coroană martirică plutind deasupra icoanei fiecărui cap înviat.

Desigur că fețele lor vor trebui să semene fețelor purtate în această lume, dar numai atât cât cere iconomia icoanei feței înviate. Jerfindu-se pentru a nu rata Împărăția lui Dumnezeu, fiecare din cei șase decapitați și-a adăugat pe loc staturii sale micșorată cu un cap, dumnezeiescul cot făgăduit de Domnul. Acest cot adăugat trebuie să-l arate icoana mucenicii lor teribile. (Matei, 6,27 / 6,33).

Am lăsat la urmă, poate cea mai miraculoasă probă a eficienței mântuitoare și instantanee a acestui model maximal de jertfă creștină, așa cum fusese împlinită la 1453 de Împăratul bizantin Constantin al XI-lea și de „premierul”

său, Notaras, cu întreaga sa familie : prietenia înfiripată, la puțin timp, între Sultanul Mahomed Cuceritorul și Ghenadi Schollaris, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, urmată de convertirea discretă la creștinism a însuși Cuceritorului Bizanțului. Acesta a fost găsit în mormânt cu o cruce pe piept! La Căderea Constantinopolului, Împăratul bizantin Constantin al XI-lea pierise în lupta cu turcii. După 250 de ani, dinastia duhovnicească a Constantinilor avea să se încheie simbolic prin mucenicia europeană a bazileului valah Constantin al XII-lea...

- .....
1. Anton-Maria del Chiaro Fiorentino / „Revoluțiile Valahiei” / text reeditat de Nicolae Iorga, traducere S. Cris- Cristian / Viața Românească, 1929, Iași.
  2. Martha Bibescu (1889-1973), fiica lui Ion N.Lahovary și a Smarandei (Emma) Mavrocordat. Descendentă, prin mama sa, a domnitorului Constantin Mavrocordat, Martha Bibescu se căsătorește cu prințul George Valentin Bibescu, înrundindu-se astfel și cu neamul Brâncovenilor.
  3. Principesa Bibescu / „*Nimfa Europa*” / viețile mele anterioare, Cartea I-a
  4. vezi Radu Baltazar, „*Agonia morală la români*” / CURENTUL, nr.6007, ediția muncheneză.
  5. sintagma aparține lui Walter Rathenau, „*Mecanica spiritului*”, folosită de Radu Baltazar ca motto al lucrării sale „*Agonia morală la români*”
  6. sintagma îi aparține lui Nichita
  7. „*Manual de domnie al țarilor ruși sau Jalba lui Ivan Peresvetov*”, pag. 47-53 / traducere din slavonă de Ștefan Ciobanu / introducere de Sorin Dumitrescu / ANASTASIA, 2004, București.

Sorin Dumitrescu,

discurs ținut la Biserica Mavrogheni, din București, marți, 18.03.2014, cu prilejul împlinirii a 300 de ani de la Sfânta Mucenicie a lui Constantin Brâncoveanu, a fiilor săi Constantin, Radu Ștefan și Matei și a vistiernicului Ianache Văcărescu

15.

Ciobănașul mioritic și modelul Christic

O INTERPRETARE CUMINTE LA *MIORIȚA*

Pornesc de la un dat unanim acceptat de specialiști: *Miorița* a fost la origine un colind...

Mi-aduc bine aminte mirarea cu care, student fiind, am luat cunoștință de acest detaliu „biografic” al baladei, la cursul lui Mihai Pop, bătrînul. La vremea mea am fost colindător înfocat. Ani la rând am mers în seara de 23 decembrie cu ***Bună, bună seara la Moș Ajun***, a doua zi cu ***Bună, bună dimineața la Moș Ajun***, în seara de Crăciun cu ***Florile dalbe***, de Crăciun cu ***Steaua***, cu ***Plugușorul*** în ultima zi a anului, iar în prima zi de An Nou, cu ***Aratul și semănatul***. Textele colindelor le luasem de la copiii mai mari și nu vedeam nicio posibilitate ca vreun colind să semene cu *Miorița*... Abia apoi am aflat și am priceput că în satul tradițional colindele erau altele, atât ca funcție, cât și ca text. Mai întâi că nu se mergea pe la toate casele cu același text. De cele mai multe ori colindul însemna un text pregătit *ad hoc*, adică într-un scop anumit, *acela*, imaginat anume pentru fiecare casă unde se făcea uratul, un text „personalizat”, care dezvolta un detaliu legat de „istoria” familiei respective. Dacă gazda era pătimăș vânător, i se zicea

colinda **Cerbului**, alta decât colinda pentru o gazdă împătimit pescar. Și așa mai departe...

Altă informație: colindătorii se organizau în cete cu multă vreme înaintea zilelor de colindat și pregăteau un repertoriu anumit, cam la fel cum fac elevii de azi când pregătesc din timp o serbare școlară. Desigur, era o participare colectivă, dar cu talent literar creator nu puteau fi toți. Puteau să aibă gust literar ca să recunoască valoarea unui text, ceea ce este altceva. Dar de regulă, într-un astfel de grup, unul sau cel mult doi sunt „mai” autori decât ceilalți, sunt creatori propriu ziși. Detaliu esențial: colindatul nu era practicat numai de copii, dimpotrivă, **cetele de flăcăi** erau cele mai active, mai legate de rigorile și obiceiurile colindatului.

Cu ani în urmă, la o sesiune științifică, am ascultat o comunicare despre o colindă culeasă pe la 1900, de Constantin Brăiloiu, colindă imaginată special pentru o gazdă care fusese implicată într-un accident de cale ferată ce făcuse multă vâlvă la vremea respectivă. ...Cred că atunci s-a declanșat în mintea mea procesul asociativ, de idei și fapte, al cărui rezultat sunt însemnările de față. Așadar, am înțeles eu, colinda putea să fie legată și de o întâmplare anumită din viața familiei colindate, de un „accident”! Evident, colinda inspirată de accidentul CFR nu putea supraviețui, nu se putea impune conștiinței colective, căci puține sunt familiile astfel lovite, așa cum puține sunt și accidente feroviare, din fericire. În schimb, moartea năpraznică a unui păcurar, a unui oier, era în vechime un „accident” care ocolea puține comunități rurale.

Câteva cuvinte despre ciobănie, despre oieritul tradițional. Este greșită imaginea, oarecum curentă, a „ciobănașului cu trei sute de oi”, care trece prin marginea satului spre a umple de dor inima fetelor. Ciobanii de odinioară străbăteau cu oile sute de kilometri, până departe de casă, deseori trezind ostilitate printre localnici. Drumul lor era plin de felurite „provocări”, la care nu

era ușor să le faci față. Străbunicul meu Licoi, din Rășinari, ducea turma la iernat în bălțile Nistrului, alți țuțuieni iernau în Crimeia, iar sate de mocani plecați cu oile și care au fost prinși de Revoluția rusească departe de casă, nemaiputând să se întoarcă, se găsesc mai multe, dincolo de Bug și până la poalele munților Caucaz... Oieritul era primejdios în mai multe feluri și pretindea bărbați adevărați, tari de „virtute”...

La români ciobănia poate fi comparată cu marinăria la englezi. Prin marinari, prin corăbieri s-a lătit teritoriul limbii engleze, dusă astfel până la capătul Pământului. Limba română, la rândul ei, a cucerit teritorii noi mai ales prin ciobanii întemeietori de sate în proximitatea teritoriul româno-ron, dincolo de Nistru sau de Tisa, ocupând și românizând teritorii nelocuite, pustii la acea vreme. Turmele plecau la iernat grupându-se, ca niște flote ale uscatului, căci o turmă răzleață se oferea unor primejdii mult prea mari. Drept care ciobanii erau bine militarizați, înarmați și pregătiți să facă față atacurilor unor răufăcători. De regulă, ciobanii se întovărășeau la drum, asociindu-se pe bază de încredere, încrederea cea atât de omenească, de indispensabilă societății umane. În aceste condiții, satul de munte, mocănesc, de unde se pleca în transhumanță, nu era deloc ocolit de vestea neagră a omorului, a crimei nelegiuite căreia să-i fi căzut victimă un fecior din sat, probabil mai neștiutor de răutățile lumii. Iar când omorul ce producea în interiorul „asocierii”, în disprețul **încrederii**, crima atingea culmea nelegiuirii!

Nu mi-e greu să mi-l imaginez pe acel flăcău fără de noroc care să le fi fost prieten din copilărie celor din ceata de colindători, camarad așadar. Cu ce colind se puteau înfățișa foștii tovarăși de jocuri și isprăvi tinerești la casa bătrânei mame, cea cu brâul de lână?... Colindătorii nu puteau ocoli „subiectul”, rostind un colind „neutru”. Tot satul o căina și sângera alături de sufletelul bieteii mame pentru nenorocirea abătută asupra ei. Făcându-i un colind pe acest „subiect”, subiectul nu putea fi

ocolit sau schimbat, feciorașul nu putea fi înviat și adus acasă ori pus să se lupte, biruitor și pilduitor, cu tâlharii! Mortul de la groapă nu se mai întoarce... Moartea nu dă nimic din ce apucă să ia! Și atunci cum să fie prezentate lucrurile în colinda dedicată ciobanășului răpus departe de casă?! În ce fel ca în felul acela să mângâie cât de cât sufletul maicii bătrâne?

Imbecilii de azi se revoltă: de ce mândrețea aceea de voinic nu s-a apărât?! De ce s-a împăcat cu soarta lui, atât de nedreaptă, pe care alții i-au hotărât-o?!...

Bieți infanțili, care nu pricep că în momentul când „textul” a fost „scris”, eroul era mort, mort nu în imaginația autorului, ci în realitatea cea mai dureroasă, a faptelor. Venind la ușa mamei orfane, ceata de colidători nu avea ce căuta acolo decât dacă aducea o formulă salvatoare, sufletește vorbind. Salvatoare pentru mamă!

De regulă, la asemenea năpraznă – vezi cazul recent și atât de asemănător al handbalistului Marian Cozma, cei mai mulți care vin să mângâie prin prezența lor suferința familiei, a părinților, a mamei îndeosebi, nu găsesc cuvinte potrivite. Unii chiar o declară explicit: „nu avem cuvinte...” Ceata de colindători trebuie să se fi frământat tare mult atunci când s-a decis s-o colinde și pe bătrână. Bănuiesc că nici nu se putea să nu meargă cu uratul la mama prietenului dispărut. Dar **cu ce cuvinte**, cu ce text s-o colinzi când toată lumea, pretutindeni și dintotdeauna, în asemenea împrejurări, nu găsește cuvinte potrivite?!...

E foarte probabil că mulți au trăit acest sentiment, al neputinței de a face ceva, ceva care să se potrivească pentru a micșora suferința maximă, a mamei care a pierdut un copil, odorul ei... Nu poate fi durere mai mare! Și e de bănuț că nu totdeauna și nici la fiecare caz de omor, ci numai o dată, o singură dată cineva a găsit formula potrivită, textul cu care să aibă curajul să se prezinte în seara de Ajun la ușa casei îndoliate. Căci **aceasta a fost funcția primordială a Mioritei: să aline**

suferința mamei... Să-i ofere bieteii femeii o interpretare a morții fiului drag care să-i modifice percepția catastrofei. Nu relatarea faptelor este ținta textului, ci efectul mângâietor asupra bătrânei, asupra familiei care, din tinda casei, ascultă jelanii colindei: *Pe-un picior de plai, Pe-o gură de rai...*

Repet: punctul de plecare a fost un fapt real. Petrecut de nenumărate ori în lumea românească. Odată făptuită crima, nenorocirea devenea un dat imposibil de ocolit. **Nimic** nu se mai putea face. Aparent, nimic! Dacă totuși ceva-ceva tot se mai putea face, acel ceva nu era pentru victimă, ci numai pentru cei rămași în viață ca să sufere tot restul zilelor lor... Numai pentru suferința lor se mai putea face sau încerca ceva. Ceva care să-i ajute să „vadă” altfel cele petrecute. Aceasta era șansa colindătorilor și totodată datoria lor, ca *artiști*: să găsească formula, textul mângâietor cu care să ajungă la sufletul bieteii mame, ogoindu-l...

A vedea în **Miorița** un text imaginat de colindătorii care merg la mama ciobănașului ca să o „panseze”, cred că este o perspectivă utilă mai ales pentru cei care se grăbesc să proclame precaritatea unui așa zis comportament „mioritic”. Acest comportament nu este cel real, al ciobănașului, despre care nici nu se știe cum a murit în fapt. Căci nu are importanță ce anume și cum s-au petrecut lucrurile în planul real, al faptelor. În acest plan nimic nu mai poate fi schimbat! Dacă se mai poate schimba ceva e numai în planul ficțiunii, al imaginarului. Tentația de a-l salva pe ciobănaș se poate împlini numai în planul ficțiunii, al unei ficțiuni cât mai convingător prezentată, care s-o ajute pe bătrâna maică să-și mai ducă zilele lăsate de la Dumnezeu, zile pe care nu se mai simțea în stare să le suporte. Îi va fi fost oare măicuței de mocănaș mai ușor după ce vor fi trecut pe la fereastra ei colindătorii și vor fi desfășurat dinaintea uimirii sale tabloul fantast al nunții cosmice, al nunții mioritice?... E greu de spus! Dar cu siguranță le-a fost mai ușor după aceea colindătorilor înșiși, participanți și ei la jalea lăsată în urmă de dispariția

camaradului... Asupra acestora ar trebui cineva să insiste mai mult. Adică asupra autorului!...

Desigur, a fost „o clipă astrală” aceea în care a fost imaginată colinda măicuței lovite de cea mai nedreptă dintre nenorocirile ce se pot abate asupra unui om. Cine va fi fost acel colindător „de geniu”?!... Nu vom ști niciodată.

Dar încă mai semnificativ este „succesul la public” al acestei colinde, al formulei prin care moartea s-a transfigurat și a căpătat alt chip, devenind astfel mai ușor de îndurat. Ba chiar dându-ți sentimentul ciudat și neașteptat că **transformă crima într-un eșec al asasinilor**.

Căci ei au gândit să-l dea morții pe fecior, și iată, moartea lui nu mai este moarte! Moarte mizeră și urâtă, netrebnică ca înșiși făptașii ei. Ci este cu totul altceva! Un spectacol cosmic, al întregii firi, care îl salvează pe fecior din mizeria asasinatului laș, proiectându-l transfigurat în peisajul cosmic, celest, și atribuindu-i o postură mântuitoare, la care râvnește orice mamă: să-și vadă feciorul mire! I se oferă mamei această bucurie, fictivă, dar potențată miraculos și mângâietor de viziunea binecuvîntatului „autor” al colindei. Recuperându-l astfel pe cel ucis pentru partea frumoasă, nobilă a existenței, a ființei umane.

Mai sunt de amintit și variantele în care „balada” apare ca bocet. Cred că o strategie didactică corectă de aici trebuie să pornescă. Elevilor și, în general, publicului, trebuie să li se explice clar faptul că în mod impropriu Miorița este categorisită ca baladă, ca și când ar putea fi comparată și înseriată cu Toma Alimoș!...

Miorița nu este o baladă! Este altceva! Iată: este colindă în multe din variantele ei. În altele apare în ipostaza de bocet și unii specialiști cred că așa a apărut Miorița, ca bocet. Bocetul, în satul tradițional, era și el îndătinat a fi „personalizat”... Mi-aduc aminte cum a fost, în temeiul nopții, în holul de la Uniunea Scriitorilor, bocit sărmanul Gheorghită Pituț. L-a bocit sora lui, despre care

atunci am aflat că este „solistă de muzică populară”! Și autentică. Am ascultat-o înfiorat, un text de mare „valoare artistică”! Era un bocet, se vedea bine, păstrat din vechime, cu viersuri bine șlefuite de scurgerea anilor și a lacrimilor. Era un bocet specializat, prin care o soră își bocește fratele matur, care pleacă din casă lăsând-o plină de copii și nepoți!... Avea alt dramatism, ponderat, așezat, împăcat, dar tot bocet rămânea! Despre același mister veșnic al morții, încercând să-i facă față, să-l îmblânzească, să-i dea un sens! Să-l facă suportabil!

Aidoma morții, care nu dă nimic înapoi, funcționează când și când și „teroarea istoriei”. Sunt momente în istorie când Istoria te strivește, nu-ți dă nicio șansă de a-ți alege destinul, nu ai cum să i te pui de-a curmezișul ori s-o ocolești, să te dai la o parte!... Seamănă moartea ciobănașului, odată petrecută, cu unele momente din istoria Neamului, zice Mircea Eliade, momente în care biet românul nu avea cum să se împotrivescă cataclismului, la fel cum nici ciobănașul nu a putut evita trădarea, sperjurul infam al tovarășilor săi. **Un asemenea cataclism, zice Mircea Eliade, a fost și instaurarea în România după 1944 a unui regim atât de ne-românesc și anti-românesc. Victimele imediate ale acestui regim, ne asigură Eliade, au fost românii nevoiți să ia calea pribegiei, a exilului. Drama lor a cunoscut-o bine Eliade. Drama neputinței de a interveni în rostogolirea grea, surdă și implacabilă a Istoriei asupra Neamului tău. Neputința de a o opri sau de a devia Istoria din șleaul ce și-l făcuse prin inima ființei românești.**

Zice Eliade: *„Mesajul cel mai profund al baladei îl constituie voința păstorului de a schimba sensul destinului său, de a preface nefericirea lui într-un moment al liturghiei cosmice, transfigurându-și moartea în „nuntă mistică”, chemând pe lângă el soarele și luna și proiectându-se printre stele, ape și munți. (...) Ea impus deci un sens absurdului însuși, răspunzând printr-o feerie nupțială nefericirii și morții.”*

Cu alte cuvinte, românii din exil, incapabili să riposteze fățiș, ba chiar aflați unii, acolo, în Occidentul liber, sub interdicția de a acționa politic împotriva ocupantului bolșevic din Țară, au găsit, au știut acei români **mioritici** ce să facă pentru a da un sens superior, recuperator de idealuri, suferinței de a trăi departe de orizontul natal... Însăși opera lui Mircea Eliade, meșterită cu conștiința netă de a răspunde prin ea absurdei istorii moderne, face parte din răspunsul **mioritic** dat de exilul românesc. Dat de Enescu, Brâncuși, Cioran, Ionescu, Vintilă Horia, Uscătescu și atâți alții, inclusiv feciorii **mioritici** care s-au înrolat la sacrificiu ca să fie parașutați în Țară, pentru a-i sprijini pe și mai **mioriticii** partizani din munți...

Eliade ne amintește, în celebrul său studiu (vezi volumul *De la Zamolxis la Gingis-Han*), faptul că aceeași transfigurare o găsim și în textul unor bocete, când este plânsă moartea unui fecior nenuntit. Ce a fost la început, colinda sau bocetul? Răspunsul este de-o importanță secundară. Succesiunea în timp nu putem fi siguri că este cea sugerată de Eliade, căci circulația extraordinară pe care a avut-o **Miorița** în toate ținuturile și mediile românești ar explica orice iradiere dinspre textul baladei în textul altor „manifestări” folclorice. Nu cumva textul **Mioriței** este sursa unor viziuni prin care bocetele încearcă și ele să facă mai ușor de suportat despărțirea de cel drag? Oricum, ideea că **Miorița** este și un soi de bocet vine să dea o și mai mare complexitate acestui text. Rostul său este însă oricum același: **absurdul, absurditatea morții la omul tânăr, poate căpăta un sens, iar acel sens este mângâietor pentru cei apropiați sufletește de feciorul pierdut...** Adică ținta colindei, ca și a bocetului, sunt rudele cele mai apropiate ale mortului, în mod specific maica cea bătrână, a căror inimă trebuie mângâiată...

Textul eseului despre **Miorița** a fost publicat de Eliade în 1962. Scris cu câțiva ani mai înainte de data publicării, era prea devreme pentru ca Mircea Eliade să se fi gândit la un alt, anume,

moment românesc de sublimă „prefacere a nefericirii într-un moment al liturghiei cosmice”. **Instaurarea în România după 1944 a unui regim atât de ne-românesc și de anti-românesc a fost o fatalitate tragică, impusă românilor cu o forță care depășea capacitatea lor de opoziție.** Nu resemnarea „mioritică” a dus la instaurarea comunismului în România și în jumătate din Europa, ci cărdășia Est-Vest a marilor puteri nelegiuite. Ba, pe plaiurile **mioritice**, adică în adâncul codrilor și pe crestele munților, **românii au avut reacția cea mai bărbătească** din toată Europa comunistă, căci numai românii, mereu **mioritici**, au organizat singura rezistență anticomunistă armată, fățișă, haiducească. Eroică și deseori martirică! Singura din tot lagărul comunist, chiar dacă perfect inutilă, pragmatic vorbind...

Paranteză: unde ne sunt trubadurii care să consemneze, cu inspirație, chiar și în ritm de rock sau folk, acest moment sublim de afirmare a sufletului românesc?! De ce nu răzbate, în mizerabile textele textierilor ce se imaginează trubaduri moderni, de ce nu răzbate fiorul eroic, elanul august al fraților Arnăuțoiu, al Elisabetei Rizea, al lui Gavrilă Ogoranu, al partizanilor din munți, pe care securitatea bolșevică i-a hăituit și ucis, dar de îngropat în mormântul uitării îi îngropăm noi, cei de azi, noi îi îngropăm!...

Tragedia produsă în anii 50, ai „obsedantului” deceniului, se traduce mai ales prin numărul imens de vieți distruse, stâlcite, călcate în picioare, batjocorite de justiția comunistă, de sistemul penitenciar cominternist, care a imaginat în România cel mai cumplit concept de tortură din tot lagărul comunist! **Nu resemnarea mioritică a umplut temnițele comuniste din România, domnilor!... Ci dimpotrivă, neputința românului, neputință mioritică, de a se supune absurdului, de a accepta fața inumană, chipul drăcesc al noului regim!** Din această neputință a resemnării s-au iscat feluritele acte de rezistență la regimul criminal cominternist! O statistică a acelor ani pune imediat în evidență că românii români, majoritari în Țară, erau

minoritari în rândurile partidului comunist opresor, în schimb tare puțini minoritari din România au participat la popularea temnițelor din RPR cu anti-comuniști! În comparație cu românii, puțini etnici minoritari au ajuns să se înfrunte cu fiara, cu regimul de exterminare din închisori!...

Anticomuniști cu arma în mână, dispuși în orice clipă să se sacrifice pentru libertate și demnitate, au fost numai românii români! Niciun minoritar etnic sau religios printre partizanii anticomuniști din munții României! În Făgăraș sau în pădurea Babadagului, în Maramureș sau în munții Banatului, în Apuseni sau Vrancea, au suferit și au jefit numai urmașii ciobănașului mioritic, care ortodox, care greco-catolic... Și atât! Alții nu au mai fost! Picioar de ungar sau de sas, de evreu sau de țigan! De reformat sau adventist!, care să fi urcat pe cărările de munte ale suferinței și jertfei... Ale demnității eroice!... Faptul că fiecare dintre acei partizani din munți, martiri și eroi deopotrivă, știau ca pe Tatăl nostru colinda baladei *Miorița* nu i-a făcut să lepede arma din mână! ...Ci – iar, dimpotrivă!

Așadar, zeci de mii de români au înfundat Piteștiul și Gherla, Aiudul și Canalul... Sute de mii de ani de suferință absurdă, mai absurdă ca moartea!... Torționarii neamului românesc i-au sortit exterminării lente, prin suferințe fizice cumplite și prin degradare morală, pe cei mai buni fii ai Neamului, pe cei mai „verticali”! Un regim penitenciar conceput pentru a batjocori omul, pentru a-l secătui sufletește înainte de a-l termina fizic!... Ținta predilectă: credința strămoșească a românului în Domnul nostru Iisus Hristos!

Numai că a existat un răspuns – pe care l-aș numi **omenesc** înainte de a-l numi **românesc**, un **răspuns totalmente mioritic** la comportamentul bestial al ocupantului cominternist: în spațiul concentraționar românesc, adică în temnițele comuniste, românii siliți de teroarea istoriei să-și petreacă cu lanțuri la pi-

cioare anii cei mai frumoși ai tinereții, au găsit motive să aducă pentru această șansă și onoare mulțumire și cuvinte de glorie Mântuitorului Iisus Hristos, tovarășul lor de suferință, antemerătorul lor!... Nicăieri în spațiul european încăput sub cizma bolșevică, **cominternistă**, a ateismului agresiv, militant, nu s-a mai produs un fenomen de **amplizarea și profunzimea trăirii religioase la românii din temnițele comunismului ateu**, trăire din care s-a prefirat până la noi, cu valoare de document fără pereche, **poezia detenției**, scrisă în temnițele din Republica Populară Română...

E un fel de a spune „scrisă”, căci regimul bolșevic nu le-a admis academicienilor, savanților și poeților încarcerate accesul la hârtie și creion. Toată **poezia detenției – capitol eminent românesc în rezistența anti-comunistă planetară**, a trăit și a supraviețuit numai pe căile oralității, motiv în plus să apropiem această poezie, această literatură fantastă, această reacție eminent românească, să o legăm de magnifica **Miorița**, ziditoare de suflet etnic, cu ale sale o mie și una de variante culese pe întreg spațiul românesc!

Cuvintele lui Mircea Eliade despre **Miorița**, cât de bine se potrivesc pentru camarazii din Țară ai lui Mircea Eliade! Încarcerate cu maximă duritate, unii exterminați, cu toții supuși unui regim de dezumanizare, deținuții noștri politici au avut harul și voința de a schimba destinul impus de Istorie, de a preface suferința lor și a Neamului într-un act liturgic, de sfințire a omului, în felul acesta transfigurându-și moartea și însuși starea nedemnă de robie a întregului Neam într-un moment istoric de grație...

Comportamentul în temniță al camarazilor și camaradelor lui Nae Cojocar sau Valeriu Gafencu, Mircea Vulcănescu ori Petre Țuțea sau Aspasia Petrescu Oțel, a dat un sens absurdului însuși. Iar acest sens a însemnat în fond **dejucarea proiectului demențial și diabolic** al celor care, ca instrumente oarbe ale

absurdului însuși, au conceput sistemul politic și penitenciar din România... Românii, deținuții politici din România, au introdus un sens mântuitor, un logos în haosul și arbitrarul acelei lumi concepută în dispreț și ură față de om, față de Cel Ce ne-a împrumutat chipul Său. Au știut să transfigureze infernul concentraționar într-un spațiu binecuvântat de Dumnezeu! Într-o gură de rai...

L-am întrebat pe părintele Radu Leonte din Sibiu, arestat în seara nunții sale, în iarna lui 1941, și întors la soția sa abia în septembrie 1964, l-am întrebat cu teamă, cu sfială, cum e, părinte Leonte, să stai în temniță 24 de ani?...

Și mi-a răspuns cam așa: *„Dragul meu, primii patru-cinci ani sunt mai grei, căci abia după aceea pricepi care este câștigul tău că te afli acolo...”*

De ce oare, când am primit acest răspuns, mi s-a părut unul mioritic?!... Mioritic în totul tot... Resimțindu-l ca pe dovada de **eșec al teroarei cominterniste!**

*

Așadar, ciobănașul mioritic când află că i se dorește moartea, că uciderea sa este deja plănuită, nu pune mâna pe par, nici măcar nu fuge, nu dispăre „englezește” de la fața locului. Ci rămâne locului, și-și acceptă soarta „românește”, zic nerozii. Fie cum zic ei!... De data asta însă s-ar putea să aibă dreptate!

Comportamentul mioritic, al ciobănașului, este, da, **tipic românesc!** Numai că este cazul să se știe și să se înțeleagă că în acest mod tipic românesc nu se comportă numai ciobănașul nostru arhetipal. Dacă este să numim mioritic sau tipic românesc acest comportament, atunci trebuie să se știe că la fel de mioritic, de „românește”, reacționează Însuși **Iisus Hristos** când află ce i-a pregătit Iuda și sponsorii Iudei. Căci în loc să se depărteze de primejdie, să părăsească grădina pierzaniei în graba cea mai

mare, El își adună mai aproape învățăceii și le ține predica cea mai înălțătoare, învățătura cea mai adâncă, lauda cea mai aprinsă adusă Domnului, vieții adevărate! Sfidând moartea și forțele întunericului, ale răului și ale minciunii! Exact ca în **Miorița**, oameni buni!...

Tot după **tipicul mioritic, românesc** – nu eu i-am zis așa!, se defășoară alt moment de răscruce din istoria lumii, perfect comparabil, cel al morții lui **Socrate**. El, omul cel mai înțelept, cel mai priceput în a descifra tainele minții omenesti și ale lumii în care trăim, a fost condamnat la moarte de concitadinii săi, prin acuzațiile aduse de niște neica nimeni... Detaliu important: a fost condamnat în modul cel mai **democratic** cu putință: prin vot, prin scrutin, prin referendum... Ca și Iisus, de altfel!

...A avut Socrate nenumărate ocazii să se sustragă pedepsei capitale și n-a făcut-o. În ajunul morții, de acord cu temnicerii, prietenii i-au aranjat o evadare. A refuzat din nou Socrate, iar ca să-și consoleze amicii de plecarea sa din această lume, le-a ținut „predica” sa cea mai emoționantă, mai tulburătoare. El, Socrate, care peste câteva clipe urma să bea cucută din cupa izbăvitoare, și-a încurajat prietenii vorbindu-le până la ultima suflare a sa despre nemurirea sufletului... Consemnată de Platon în vestitul dialog **Phaidon**.

E greu de precizat și de stabilit o ierahie a celor trei texte, care din ele este mai important pentru românii de noi! **Miorița, Evanghelia** sau **Phaidon**? Ceea ce putem preciza, în termenii propuși de nedemniile noștri preopinenți – nedemni nedemni, dar teribil de băgăcioși cât mai în față!, este că **atât Iisus, cât și Socrate, adică atât omul cel mai curat din câți au existat, cât și omul cel mai înțelept, puși în fața morții, au avut un comportament, da, mioritic! Un comportament tipic românesc!**... Nu s-au temut de moarte, au preamărit norocul de a viețui pe această lume totuși trecătoare, înșelătoare, în drum spre certitudinile de Apoi...

Iar dacă am pomenit de comportamentul românesc al românilor confrunțați cu „teroarea istoriei”, în postura de deținuți politici în temnițele cominterniste, nu putem să nu ne aducem aminte că mulți dintre acei deținuți diafani erau tineri din Frățiile de Cruce, adică chiar la vârsta ciobănașului mioritic. Nu fusese departe de această vârstă nici Căpitanul, în 1938, când, avertizat asupra intențiilor criminale ale regelui sperjur, este sfătuit să plece pentru o vreme din Țară. Care dintre noi, oamenii obișnuiți, nu regretăm că acest sfat nu a fost urmat de Căpitan?! Regretăm și **nu înțelegem** de ce Corneliu Zelea Codreanu nu a reacționat instinctiv, ci s-a purtat aidoma ciobănașului matricial, aidoma lui Socrate și Iisus: nu a întors spatele morții, evitând-o, depărtându-se de ea, ci s-a lăsat în voia altui instinct, superior, instinctului pe care îl naște în tine conștientizarea sinceră, profundă, autentică a valorii vieții, a valorilor sufletești legate de condiția divină a ființei umane... A ta, cititorule!

Comportamentul **mioritic** – sau **cristic** (sic!), cum vrem să-i spunem, al Căpitanului în fața morții e întregit de felul cum, alături de ceilalți 13 camarazi, și-a trăit ultimele clipe, horcăind pe gâtulejul sugrumat cuvinte de laudă Domnului, Slavei divine, cerești!

...Fiecare dintre noi, dinaintea unui text, a unui gest public sau privat, încercăm să ne punem în postura personajului și aprobăm sau repudiem purtarea insului, ne identificăm sau nu cu fapta sa. Reacția ciobănașului, chiar așa cum a fost ea imaginată de ceata de colindători, este o reacție posibilă, totuși. Dovadă, cum am arătat, faptul că regăsim această reacție, acest comportament și la alții... E drept, nu la fitecine. Ci la „alde” Iisus și Socrate, printre alții, nu mulți! De aceea nu e de mirare că unii dintre noi nu înțeleg, nu-și pot asuma comportamentul ciobănașului sau al lui Socrate... Nu înțeleg, dar cei mai mulți, printre care și subsemnatul, simt că le scapă înțelegerea acelor fapte și trăiesc, cu onestitate, sentimentul limitării înțelegerii...

Nimic nu este mai reconfortant decât bunul simț al celor săraci cu duhul, deficitari la capitolul înțelegerii acestei lumi. Mai devreme sau mai târziu, la un nivel sau altul, fiecare însă atingem un asemenea prag al înțelegerii și ne împăcăm cu fatalitatea: nu suntem programați de Marele Softist să pricepem chiar totul!... Unii mai mult, alții mai puțin, dar niciunul totul!...

Ce te faci însă cu obrăznicătura care face din propria sa limitare cheia înțelegerii acestei lumi, etichetând drept lipsă de consistență, de autenticitate, toate cele la care nu are acces prin capacitatea sa, fatal mărginită, de a se pune în pielea altuia, de a-l înțelege pe Celălalt?! Nu mă văd capabil de comportamentul lui Socrate sau al ciobănașului mioritic în fața morții, dar când iau cunoștință de acest model îmi dau seama că, dacă aș fi avut puțin mai mult noroc la naștere, mi-ar fi plăcut să mă fi înzestrat Dumnezeu cu un caracter atât de puternic...

Nu mă reped, în apărare prostească de sine, să declar că tot ceea ce eu nu înțeleg sau nu sunt în stare să fac nu are valoare, este gest sau comportament penibil, caraghios, descalificant... Cum fac toți neisprăviții care, de câțiva ani post-decembrști încoace, vor să facă pedagogie națională cu noi, oferindu-ne modelul neîmplinirii lor înfumurate!

Dacă, dintre aceștia, mai e careva recuperabil, îl sfătuiesc să mai citească o dată, dacă deja a făcut-o vreodată, **Apologia**, adică **Apărarea lui Socrate** și textele legate de moartea sa, inclusiv dialogul **Phaidon**, să mai citească o dată și **Evangheliile**, despre cum a fost „arestat” Iisus, inclusiv **Rugăciunea pentru unitatea om-Dumnezeu**, iar după aceea să citească sau, în cel mai bun caz, să recitească **Miorița**, eventual în vreo două-trei variante ale acesteia, pentru un dosar complet al cauzei... Altfel nu văd cum ar reintra în normalitate. În normalitatea ființei umane în ipostaza ei românească!...

Iar tuturor celor de față cititori le aduc la cunoștință că în hrubele cominterniste ale obsedantului deceniu, **Miorița** a fost

atât de prezentă în mintea românașilor noștri, **mioritici** până la Dumnezeu!, încât unul dintre ocnași, nu de capul său, ci mereu cercetându-și camarazii de extaz penitenciar, făcând deci din acel text un soi de operă colectivă, anonimă, s-a încumetat să imagineze continuarea baladei!

Da, există o continuare a **Mioriței!** Nu romanul **Baltagul**, care este și el așa ceva, dar în alt fel, ci un text poetic, în metru popular; să semene cât mai mult cu textul primordial. S-a încumetat cineva să se măsoare cu **Miorița!**... Cred că numai spațiul binecuvântat al temniței, al suferinței nedrepte, putea cuiva să-i dea **curajul** de a scrie „continuarea” Mioriței, dar și **inspirația**, de natură cert divină, de a produce un text care să facă față comparației cu oricare dintre cele o mie de variante ale **Mioriței!**... Iar acel ocnaș nu a făcut-o ca să schimbe cu vreo iotă destinul și comportamentul **mioritic** al ciobănașului, ci pentru a răspunde la o întrebare, extrem de justificată: cum le-a fost asasinilor *după*? Cum de i-a mai răbdat pământul?...

Întrebarea aceasta și-a pus-o Radu Gyr și a scris drept răspuns **Balada unui plai de munte.**

Ce s-a întâmplat cu asasinii ciobănașului nostru mioritic?, se întreabă așadar Radu Gyr și dă la această întrebare un răspuns, adică un text, o baladă, care îl situează cert printre marii poeți ai lumii. Iată primele catrene:

*„Pe-o sprânceană de lumină,
Lâng-o lacrimă de rai,
Verde culme carpatină
Rotunjește dulce plai.*

*Iar în plaiul stânei goale,
Lângă strunga fără oi,
Crăngi cu umeri frânți de jale
Se cutremură din foi.*

*Fluier vechi nu mai îndrugă
nu mai latră câini pândari.
Singuri munții duc în glugă
Carpatine neguri mari.*

*Nu mai zburdă-n târlă iezii,
Nici plăpânzii miei priori.
Doar pe cearcănul amiezii
Urcă ulii rotitori.*

*Ulii suie, frunza sună,
iar în iarbă-ntins amar
ba e somn, ba rugăciune,
tînăr leș de pecurar.*

*A rămas dormind pe-o rână,
în culcuș de voievod,
pe-un crâmpei de rai cu stână
unde brazii plâng prohod.”*

Și așa mai departe... Una din capodoperele limbii române...
Ale spiritului **mioritic**. (Vezi volumul **Balade**.)

...Important este că s-a găsit un spirit **mioritic**, Radu Gyr, care să-și pună întrebarea, la care a imaginat un răspuns pe puterea minții sale. Iar și mai important este că în acest același spațiu **mioritic**, când vestea că a fost ucis Mielul Domnului a cutremurat țările lumii în care ei se știau trăitori, poporului ăștuia de români **mioritici** fiindu-i cu neputință să înțeleagă asemenea faptă, ei, românii de odinioară, românii arhei, și-au pus într-un târziu întrebarea: oare ce s-a întâmplat cu ucigașii Mântuitorului, cu ucigașii Celui Care S-a oferit suferinței ca să ne mântuiască pe noi de păcate? Cu ce cumplită pedeapsă,

pe măsura crimei făptuite, justiția divină i-a pedepsit pe criminalii cei mai fără de suflet din istoria Universului?...

Da, românii și-au pus această întrebare la care au imaginat și un răspuns, un răspuns mai **mioritic** decât toate **Miorițele** lor. Un răspuns pe care nechemății preopinenți nu au nici o șansă să-l imagineze ori să-l înțeleagă...

Închipuindu-se magistrați, judecători în dosarul uciderii lui Iisus Hristos, românii, **mioritici** în tot ce fac, au mai făcut una cu care să scandalizeze componenta năucă, lucidă și pragmatică, a planetei: în imaginarul românesc folcloric, pedeapsa cu care au fost condamnați ucigașii cei mai nenorociți a fost ca ei **să nu mai moară niciodată. Să trăiască veșnic!** Și punct!...

Aceasta a fost pedeapsa dată de Dumnezeu! De Dumnezeul **românilor**, dacă nu cumva blasfemiez vorbind astfel!...

Logica strânsă a acestui răspuns: numai așa, trăind la nesfârșit, și asistând la „marșul glorios al lui Iisus pe pământ” (apud Țuțea), li se vădea acelor nefericiți eșecul crimei lor!... Dimenisunile netrebniciei lor...

Mai departe, interpretarea „sentinței” e la înde...minteia fiecăruia, cum îl taie capul pe fiecare...

După al meu: pedepsiți să nu mai moară niciodată? Pedepsiți cu viață veșnică?... Așadar, **viața ca pedeapsă!**... O idee des întâlnită la românii **mioritici**. La maică-mea, bunăoară! Dar n-am luat-o în serios! ...Sau la domnul Arghirescu, gazda mea din studenție, de pe strada Lt.Paul Ionescu 15. Fusese la Caracal coleg de clasă cu Paul Ionescu, erou al primului Război Mondial... Avea acum 95-96 de ani, iar când eu îi uram să atingă suta, nu-mi mulțumea, dând din cap compătimitor: ce-o fi fiind în capul acestui băiet?!... Dimineața, când era destul de liniște ca să-l aud prin perete, prindeam rugăciunea sa, cu vorbe ciudate, adresate direct Domnului, Doamne, cu ce ți-am greșit de mă lași să trăiesc atâta?! De ce nu mă iei, Doamne?!... Pentru care grele păcate, Doamne, mai trăiesc?...

Răsunau cunoscut în mintea mea aceste vorbe... Atât cât reușisem eu să mă conectez până atunci la mentalul comunitar românesc. Românesc pentru că **mioritic**. Și invers!...

Când viața este o pedeapsă, o probă de încercare, menită să te pregătească pentru altă viață, abia aceea adevărată, pui alt preț pe viață și pe toate cele din preajmă-ți, atât de amăgitoare!...

În septembrie 1989 mă aflam la Santiago de Compostella, la un congres de romanistică. M-am împrietenit oareșicât cu un romanist suedez, i-a plăcut comunicarea mea și mi-a cerut detalii. Am ajuns destul de repede și la politică. *Nota bene*, era toamna lui 1989!... La un moment dat mi-a pus întrebarea incomodă pentru un român naționalist: de ce românii nu dau niciun semn că ar fi capabili să se răscoale împotriva sistemului comunist? De ce acceptă mai departe dictatura ceaușistă?!... Adică, se subînțelegea, din lașitate și oportunism se comportă românii atât de jalnic, de jenant!...

M-am pomenit, aproape instinctiv, fără să judec prea mult răspunsul, susținând altă explicație: forma cea mai comună și mai naturală (sic!) de lașitate este teama de moarte. Românii sunt un popor care în istoria lor nu au „excelat” prin teama de moarte. Dimpotrivă, au înfruntat-o cu destulă dăruire, alții îi zic *seninătate*... Și suedezul cel hiperborean s-a arătat cunoscător: religia dacilor, **Miorița**, Brâncoveanu, la care eu am adăugat rezistența anticomunistă din munți, pe cât de eroică, pe atât de „ineficientă”, despre care informatul meu coleg nu știa nimic, nimic...

Iar eu am continuat: gestul de a te ridica împotriva unui sistem, a unui regim, a unei persoane, este un gest care îți pune în pericol viața. Dar pe lângă pericolul de a-ți pierde viața în confruntarea pe care o declanșezi, mai apare și pericolul ca tu să iei viața cuiva, a adversarului. Confruntarea te poate aduce în postura nedorită nicicum de a ucide... Pentru român, nimic nu poate fi mai cumplit decât să se vadă cu mâinile înroșite de sângele omuciderii... Mai bine rabdă nedreptatea decât s-o înece

în sânge! Românul știe că pentru opresor există o plată inevitabilă și îl lasă, mai de grabă, „în plata Domnului”...

Eram eu însumi mirat de cele ce spuneam și vag mi s-a făcut rușine pentru ușurința cu care am scornit, pe loc, aceste scuze. Credeam în ele? Nu știu. Ce știu este că atunci le-am gândit, aceste explicații, pentru prima oară. Mai ales ideea că românii nu se dau la o parte de la sacrificiul propriei vieți, dar ezită atunci când s-ar putea să fie aduși în situația de a lua ei viața cuiva, oricât i-ar fi acela de adversar!...

...Câteva luni mai târziu, în decembrie același an 1989, aveam să constat cu uimire și îndurerat că avusesem tare multă dreptate... Mii de tineri **mioritici**, fără par, fără pistoale, numai cu palmele goale, au ieșit în fața tancurilor, în fața nevăzuților teroriști, nu ca să ucidă pedepsitor sau răzbunător – căci nu aveau pe cine, cât mai ales ca să-și arate, lumii întregi, deplina disponibilitate la supremul sacrificiu! Dovedindu-și astfel credința că Dumnezeu este cu noi, cu mioriticii de noi!...

Noi, românii, nu, nu suntem un popor de eroi sau de martiri! Nici nu există un asemenea popor... Iar a fi ori a reacționa în spiritul baladei **Miorița** nu înseamnă a fi erou sau martir. Ci e vorba de o atitudine, de o trăire profundă a propriei condiții umane mult mai complexă, mai subtilă, mai greu de descifrat, despre care vom vorbi poate cu alt prilej. Atâta doar aș adăuga: a reacționa „în legitimă apărare”, instinctual, la violență răspunzând prin violență, înseamnă să te situezi pe linia de conduită a atentatorilor, a criminalilor. Ceea ce este perfect normal, justificat și ...recomandabil în viața de toate zilele, oamenilor obișnuiți. Alde mine, alde mata, cititorule...

Uneori însă, când atitudinea ta angajează o miză mult superioară destinului individual – cazul lui Socrate și Iisus, a avea reacția „potrivită”, cea așteptată, înseamnă a accepta degradarea mizei, a semnificațiilor legate de persoana-ți. Înseamnă să aparții acelei lumi din care vin și cei care îți vor moartea. Este și cazul

Căpitanului, care, dacă s-ar fi pus la adăpost din calea urgiei carliste, ar fi compromis propriul mesaj, al său și al Mișcării. Ciobănașul nu purta un mesaj anume, pe care să putem spune că l-a salvat prin comportamentul său cristic, mioritic. Dar camarazii săi colindători, cu o intuiție sufletească teribilă pentru niște simpli țărani, punându-l pe ciobănaș să ia această atitudine, conferă morții sale un mesaj, un răsunet care acoperă vaietul de jale matern, devenind **mister inițiativ** la nivelul conștiinței unui popor întreg! Căci, a nu se uita, balada **Miorița**, din toate creațiile folclorice românește, are cea mai bună răspândire, cele peste o mie de variante acoperind dens întreg arealul românesc.

Un detaliu cum nu se poate mai mișcător: Prima oară, dacă nu mă înșel, **Miorița** a fost culeasă într-un sat ardelenesc, de români secuizați, de ceangăi. Un text în limba maghiară, așadar. Bieții oameni nu mai vorbeau românește, uitaseră și religia părinților, trecând, de voie, de nevoie la alta... Dar nu se lepădaseră de „mesajul” mioritic, salvându-l chiar și așa, degradat prin traducere, ca pe chivotul lor sufletesc ultim și de cel mai mare preț...

În încheiere, aș zice că genul proxim și ceva mai explicit al acestui „comportament mioritic” este sentimentul, și el atât de românesc, numit **a-ți fi rușine de rușinea celuilalt**... Nu știu dacă există și în alte limbi, ca expresie curentă. Acest sentiment mă încercă destul de des. Este un sentiment și un comportament la care eu unul am acces. Căci celălalt, comportamentul propriu zis mioritic, nu este accesibil chiar la tot românul! Ci numai celor dintre noi puțini și aleși... Binecuvântați de Dumnezeu! Când printre noi se ivește unul, să ne bucurăm de norocul neamului nostru de-a-l odrăsli mai departe pe ciobănașul carpatin...

Dar să ne rugăm la Bunul Dumnezeu să ne pună cât mai rar în situația de a scoate la lumină, din adâncul ființei noastre etnice, ce a mai rămas din mioritismul nostru ancestral...

Mai pune-i, Doamne, și pe alții la încercare!

7 ianuarie 2010

Post scriptum: Decembrie 1989 și tot ce a urmat, adică situația în care ne aflăm de 20 de ani, nu cumva este un alt moment în care Istoria dă în noi, românii, cu tot ce apucă și ne pune din nou în cumpănă cu pieirea?! „**Românul nu piere!**”, ne asigură un vechi adagiu danubiano-ponto-carpatic... Nici vorba asta nu există la alte popoare. Adică vorba „maghiarul nu piere!”, sau rusul ori neamțul sau bulgarul... Dovadă că destinul nostru istoric ne-a pus mereu la încercare. Ne pune, iată, din nou! Numai că de data aceasta strategia neprietenilor care ne vor capul și țara pare a fi mai bine pusă la punct. Nu au neglijat niciun detaliu!...

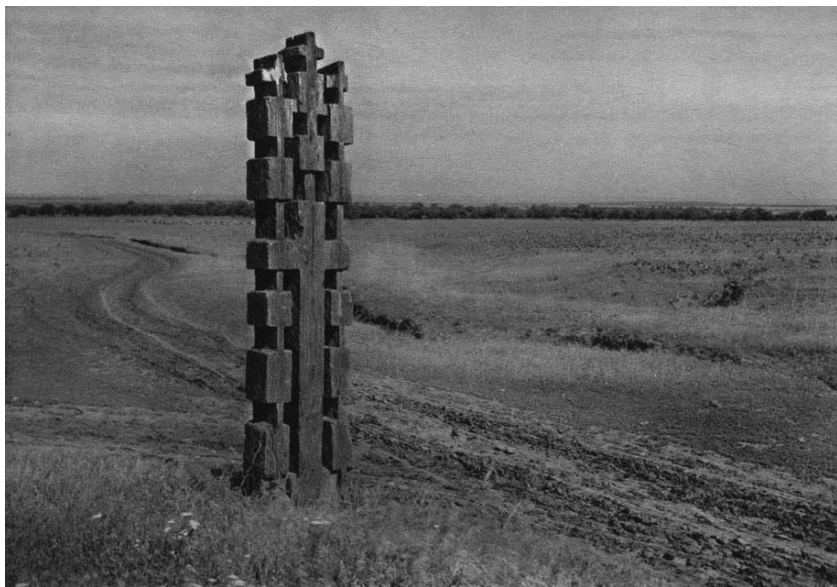
Deformarea și denaturarea mesajului care ne vine din adâncul veacurilor, inclusiv a celui mioritic, pentru a ne lipsi de acest mesaj, face parte din această strategie. O strategie care mizează nu numai pe cozile de topor, ci și pe imbecilii cu certificat de naștere românesc... Nu ne-ai lipsit, Doamne, de ei nici în Parlament, nici în Guvern, nici în Universități sau Tribunale, la Televiziuni și tot felul de redacții, peste tot dăm de ei...

9 ianuarie 2010

Ion Coja

16. Troița Românească

De la Troiță la Catedrala Neamului

Această fotografie a apărut într-o „serie fascinantă de fotografii cu România începutului de secol XX (port popular, portrete de țărani, localități din toate județele țării, monumente etc), redactată după o carte-album apărută în 1933 la Leipzig, cu o prefață de Octavian Goga. Fotografiiile sunt făcute în majoritate de etnograful Romulus Vuia”, serie primită pe Internet de la doamna

Miranda Cavil. Așa cum o arată și numele, doamna Miranda este o persoană capabilă să se minuneze de ceea ce merită să fie admirat.

Seria respectivă a apărut apoi pe www.ioncoja.ro, stârnind comentarii entuziaste.

Prezența acestei fotografii printre celelalte fotografii, atât de folclorice, de etnografice, este însă literalmente șocantă! Cel puțin pentru mine! M-a surprins prin caracterul abstract (*sic!*) al troiței fotografiate, și prin impresia de modernitate, de modernism a „obiectului”, a artefactului. Dacă vedeam această Troiță într-o galerie de artă contemporană, dacă mi se spunea că este concepută cu doi-trei ani în urmă, de un sculptor tânăr, care „promite”, nu m-aș fi mirat nicicum... Dar așa, să văd acest „obiect” plantat pe marginea unui drumeag de țară, pe unde trec numai căruțe și cotigi, este o mare surpriză! Este ca și când aș vedea o lucrare sau o copie reușită a unei lucrări de Henri Moore, implantată la zeci de kilometri de cel mai apropiat post telefonic... Nepotrivirea este totală, cel puțin la prima vedere!...

Privești, afli că este fotografia de acum o sută și ceva de ani a unei troițe țărănești, și te încearcă mai întâi impresia că timpul a început să curgă în sens invers, iar ceea ce vedem este o copie rustică, neașteptat de reușită, a unei capodopere urbane, citadine, profesioniste... Așa cum azi întâlnim la tot pasul, în satele românești, pe la mânăstiri mai noi, moteluri etc., motivul brâncușian al coloanei, vestitul modul trapezoidal... Cum a ajuns această operă de artă modernă în acel loc, ca troiță, e de a se mira tot omul!...

Apoi te împaci cu situația, nu ai încotro și accepți că obiectul din fotografie este chiar o troiță țărănească, oricât ar părea ea de modernistă, de „futuristă” chiar... De neasemuitoare cu alte troițe!... Cu troița „clasică”, mai ales.

Mi-aduce aminte mai apoi de o colecție de fuse văzută la un muzeu etnografic. Fuse de tors lâna, după ce lâna se face fir

din caierul de pe furca de tors. La capătul de jos al fusului erau cioplite cruci, mai multe, într-o „concatenare” sferică de cruci, veritabil ciorchine de muchii drepte, pătrătoase, care, privite atent, se vedeau a fi un arabesc de cruci, alcătuit numai din linii drepte, cioplite cu mare meșteșug, dar și cu o viziune a întregului rezultat, purtând același contur obsesiv al crucii! Adevărată bijuterie lucrată în lemn!

Privesc mai atent fotografia și descopăr, iată, detaliul esențial, care, se pare, explică totul: troița este cioplită dintr-un singur lemn, dintr-un singur trunchi de copac, nu este înădită! E dintr-un singur „dulap” de lemn! Dintr-un singur buștean! În ea nu s-a băut niciun cui, nu e strâns niciun șurub...

Dacă meditezi puțin asupra acestui detaliu și te transpui în locul meșterului lemnar, îți dai repede seama că dintr-un singur lemn nu se poate face o cruce de mari dimensiuni, o troiță. Brațele crucii ar cădea după o vreme... Dacă faci crucea „dintr-un lemn”, musai să-i faci niște suportți pentru cele două brațe!... Să proptești brațele în vreun fel sau să umpli, bunăoară, cele două goluri de jos ale crucii, din stânga și din dreapta, ca să susțină brațele.

De la această necesitate pornește concepția întregului, care trebuia să se subordoneze limitelor materialului folosit: lemnul. Autorul a avut un gust estetic perfect, al proporțiilor, al întregului rezultat ca întreg, ca entitate, ca Unu!... A făcut din cruce un mare paralelipiped – cred că am nimerit termenul geometric, în care se decupează conturul ferm al crucii centrale, înconjurată de un joc de volume dreptunghiulare care sugerează alte cruci, iar în frontispiciul lucrării, vizibile și certe, trei cruci îngemănate, troița care încununează crucea mare: Tatăl, în centru, Fiul și Sfântul Duh de-a stânga și de-a dreapta...

Este destul de probabil ca asemenea troițe să fi fost în număr mai mare, să fi existat cu ani în urmă o tradiție la care cioplitorul se supunea, fiind deci vorba de un gust artistic comunitar,

deopotrivă al cioplitorilor, dar și al „clientului” analfabet, dar cu ochi ager, care comandase troița.

Eu unul acum văd prima oară o asemenea troiță și sunt foarte bucuros să-i descopăr, privind-o, o mulțime de virtuți estetice, dar și ...teologice. Repet: virtuți teologice!

Troița făcută „dintr-un lemn” ne aduce aminte de vestitele bisericuțe „dintr-un lemn”. Una dintre ele mai este în picioare în Vâlcea, dacă nu mă înșel. Odinioară erau mai multe, le era la îndemâna oricui să le ridice: se doboră un copac falnic, rămuros, din care se făceau scânduri, grinzi și ce mai trebuia pentru a ridica o clădire. Dimensiunile clădirii, ale bisericii, erau determinate de volumul materialului obținut astfel, căci se aplica regula, aparent bizară, de a nu folosi mai mult lemn decât cel rezultat din „prelucrarea” unui singur copac. În limba veche românească, cuvântul **lemn** avea și sensul „copac”... Biserica „dintr-un lemn”, adică biserica făcută „dintr-un copac”!...

În felul acesta biserica păstra organicitatea copacului, care se regăsea integral în clădirea închinată Domnului. Am comentat ceva mai pe larg această „mistică” subtilă a lui UNU, mereu prezentă în teologia țărănească, a românului. În cartea **UNU în limba română**.

Se pare că **Biserica dintr-un lemn** este o creație spirituală pur românească! Erau ridicate asemenea bisericuțe de ciobani sau de călugări, în locuri depărtate de lume, la mari distanțe de drumurile călcate de multă lume. Într-o asemenea bisericuță se putea aduna o mână de oameni, zece-unșpe cel mult!...

De asemenea, biserica dintr-un lemn se ridica deseori într-o poieniță, nu departe sau chiar pe locul unde fusese doborât „lemnul” din care fusese durată! În jurul ei o sumedenie de copaci, de lemne din care se putea face o biserică mult mai mare! Dar tocmai acesta era farmecul sau rostul acestor bisericuțe, să fie cât mai mici, cât mai ...personale, mai intime! Obligându-L pe Dumnezeu să stea la doi pași de tine, la o întindere de braț!

Să-i simți răsuflarea, adică Sfântul Duh cum te învăluie, dens, puternic, *real!*

Bisericuțele dintr-un lemn tind asimptotic spre bisericuța în care să poată intra să se roage o singură persoană... Așa cum o visase Brâncuși, când i s-a comandat să construiască un templu budist... L-a schițat, l-a proiectat în cea mai românească tradiție, împlinită: un templu pentru o singură persoană...

Troița noastră, cea din fotografie, se înfățișa la fel privită și din cealaltă parte, având un soi de sfericitate! Arăta la fel pentru toți drumeți, oridincotrova ar fi venit. N-avea revers. Precum oul! Desigur, cel primordial, al aceluiași cioplitor în lemn!

O fi văzut Brâncuși troițe de felul celei din fotografie?! O mulțime din lucrările sale în lemn, rămase în atelier, amintesc, aduc cu această troiță!

...Constantin celălalt, Noica, comentând monumentele de arhitectură românească medievală vorbea de „gama minoră” în care au fost gândite și construite și găsea o subtilă consonanță cu alte manifestări materiale ale spiritualității românești. Dacă nu mă înșel, unii „contemporani” le-au invocat în discuțiile ce s-au purtat pe marginea proiectului **Catedrala Mântuirii Neamului**. Mi s-a cerut, de unii comentatori pe acest site, părerea despre acest proiect. Sunt sau nu de acord cu ridicarea acestei catedrale?

Firește că sunt de acord! E în firea lucrurilor ca tocmai în acest spațiu, unde s-au ridicat **cu bună intenție** cele mai mici biserici, la un moment dat să se ridice una, cea mai mare și mai falnică, al cărei mesaj, mai puțin subtil, dar mult mai complex, să se potrivească veacului nostru și celor ce va să vină!

O biserică ale cărei dimensiuni să se potrivească cu rolul jucat de români și de Biserica Românească în Istoria Creștinătății! O asemenea Catedrală, probabil una dintre cele mai mari, să sperăm că-i va pune pe gânduri pe istorici, îi va face să înțeleagă și să explice și altora în ce constă excelența românească nu

numai pe planul trăirii creștine, ci și pe planul major al devenirii umanității întru rosturile ei firești.

Ca să nu lungesc vorba, unul dintre gândurile cu care susțin acest proiect este ideea că dintre toate bisericile ortodoxe confruntate cu agresivitatea ateismului de stat și de partid comunist, Biserica Ortodoxă Română a rezistat cel mai bine, și-a dovedit autenticitatea și trăinicia pe care celelalte Biserici surori nu au avut de unde să le scoată, să le arate și să impună respect agresorului iudeo-bolșevic!...

O asemenea catedrală te va duce cu gândul la rostul înalt pe care și l-au asumat clericii și domnitorii români după Căderea Constantinopolului!... Celebrul Bizanț de după Bizanț care s-a înfiripat în Țările Românești tustrele!

Îl mai pomenesc pe Constantin Brâncoveanu și sutele, miile de sfinți necunoscuți, de „calibrul” unuia ca Ion Moldoveanu de la Ploiești sau Vasile Baciuc din Tecuci ori Ion Popescu din Ștefănești-Argeș, care se vor simți răzbunați prin dimensiunile și strălucirea Marelui Locaș. Și de ce nu l-aș pomeni și pe Mircea Eliade, în fruntea cărturarilor români dedicați Crucii lui Hristos?!...

Pentru toți aceștia imensa Catedrală se va dovedi neîncăpătoare!

E nevoie de o asemenea catedrală **nu** ca să întărească credința noastră, azi mai agresată ca oricând! Nici pe vremea prigoanei cominterniste nu a fost primejdia mai mare!...

Ci e nevoie de o asemenea catedrală ca să se consfințească în chip pipăibil realitatea, autenticitatea și trăinicia credinței noastre, fără egal în lumea creștină! Să nu ne sfiim s-o spunem deschis și limpede: Suntem nu numai cei mai vechi. Ci și cei mai autentici creștini!...

E nevoie de o asemenea catedrală, cu un hram atât de neașteptat: Mântuirea Neamului, adică, în termeni mai expliți, Salvarea Neamului, tocmai pentru că suntem agresați și ca neam,

ca națiune, ca popor! O asemenea catedrală va insufla curaj și elan în confruntarea tot mai îndârjită cu cei care ar vrea să ne termine și fizic, nu numai spiritual! Vor nu numai să ne de-creștineze, ci să ne și de-românizeze!

Iar replica bolmojită a unor burtă-verde, cum că „tocmai acum, în plină criză economică v-ați găsit?!”, nu face decât să vădească puținătatea minții și a sufletului de cârcotaș, de mercenar, al celor care spumegă de indignare, simțind sau știind bine ce reazem sufletesc puternic vom căpăta noi, românii, prin ridicarea Catedralei Mântuirii Neamului!

Acestor „lideri de opinie” plătiți să fie mereu împotriva Neamului și a Bisericii le-a ținut piept cu tact și demnitate Prea Fericitul Daniel. L-a ales Bunul Dumnezeu să împlinească visul tuturor patriarhilor români care l-au precedat. E un semn bun pentru cei pe care ne păstorește cu har și dedicație deplină, semănând încredere în Destinul Neamului. Au fost mai multe încercări de poziționare a Catedralei în peisajul bucureștean, și fiecare propunere a stârnit valuri de contestații ale unor esteți pârâți! Dar trebuie să le mulțumim acestor nefericiți! Mult bine ne-au făcut fără voia lor, atât de nevoieasă! Mereu de pe urma voitorilor de rău ne alegem, noi, românii, cu un bine nesperat! Căci abia așa, protestând ei la fiecare propunere de localizare, am ajuns de construim noi Catedrala în locul cel mai potrivit, ridicând Crucea pe culmea cea mai înaltă a Capitalei! Să se vadă din toate depărtările!

Dacă nu mă înșel, a fost alegerea inspirată impusă de Prea Fericitul Daniel! Plecăciune, Părinte al nostru!

N-am decât o singură grijă: măreția și splendoarea Catedralei să nu se sprijine numai în dimensiuni!... Atenție, stimați proiectanți, la proporții mai ales! La doi pași de Catedrală,

un analfabet s-a priceput să ridice o clădire încă și mai mare, surprinzător de bine proporționată, de echilibrată...

Dacă în momentul de față clădirea Parlamentului este sediul Răului din România, ea va deveni vreodată ceea ce a fost planificată să fie: Casa Poporului. A Neamului! Cele două case, a Domnului și a Poporului, vor sta alături în eternitate, pentru a transmite tuturor mesajul subtil și tainic al unității neamului românesc. Cele două mari clădiri trebuie, într-un fel, aduse arhitectonic să fie una! *Ut unum sint!* Iar cei care le vor popula să fie și ei una în cuget și simțiri! Și în fața altarului, și la tribuna Parlamentului! La fel cum la români credința în Iisus și mulțumirea de sine că ești român sunt una! De ne-separat! Imposibil de conceput una fără alta!

Dixi et salvavi animam meam!

*Ion Coja
7 ianuarie 2016*

Post scriptum: Decembrie 1989 și tot ce a urmat, adică situația în care ne aflăm de 20 de ani, nu cumva este un alt moment în care Istoria dă în noi, românii, cu tot ce apucă și ne pune din nou în cumpănă cu pieirea?! „**Românul nu piere!**”, ne asigură un vechi adagiu danubiano-ponto-carpatic... Nici vorba asta nu există la alte popoare. Adică vorba „maghiarul nu piere!”, sau rusul ori neamțul sau bulgarul... Dovadă că destinul nostru istoric ne-a pus mereu la încercare. Ne pune, iată, din nou! Numai că de data aceasta strategia neprietenilor care ne vor capul și țara pare a fi mai bine pusă la punct. Nu au neglijat niciun detaliu!...

Deformarea și denaturarea mesajului care ne vine din adâncul veacurilor, inclusiv a celui mioritic, pentru a ne lipsi de acest mesaj, face parte din această strategie. O strategie care mizează nu numai pe cozile de topor, ci și pe imbecilii cu certificat de naștere românesc... Nu ne-ai lipsit, Doamne, de ei nici în Parlament, nici în Guvern, nici în Universități sau Tribunale, la Televiziuni și tot felul de redacții, peste tot dăm de ei...

Nota bene

Această carte este scrisă cu câteva ușoare abateri de la regulile scrierii cu **â** și **î**.

Scriem cu **î** în interiorul cuvintelor și formelor flexionare derivate de la verbele terminate la infinitiv în **-î**: **a coborî - coborînd, a urî - urît, urîtenie**, și atunci când în timpul flexiunii acest sunet alternează cu **i**: **tînăr - tineri, vînd - vindem, vînăt - vinețiu, sfînt - sfinți etc.**

Scriem cu **î** în interiorul cuvintelor **sîn, rîu, dînsul, a rîde**, din rațiuni etimologice.

Din rațiuni etimologice scriem și **Ândrea, ânger**.

Considerăm că în felul acesta respectăm mai bine spiritul limbii române.